1890 HUSZONNEGYEDIK ÉVFOLYAM. 286. SZÁM. BUDAPEST, PÉNTEK, OKTÓBER 17.

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. KECSKEMÉTI-UTCZA 6. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉLMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre. . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 80 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svajcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára helyben 6 kr., vidéken 7 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCZA 6. SZ
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE
VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL;
PÁRISBAN *főügynökségünknél*:
John F. Jones & Cie, 31 biz. Faub. Montmar.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg L., I. Kumpfgasse Nr. 7.
Mosse Rudolf Sellerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 1.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetési iroda.

Az országos közoktatási tanács.

A vallás és közoktatásügyi miniszter, kinek tárczáját a képviselőház pénzügyi bizottsága most tárgyalja, kifejté a bizottság előtt azon irányelveket, melyeknek értelmében az országos közoktatásügyi tanács intézményét reformálni szándékozik.

E tanács, mint tudjuk, az oktatás- és nevelésügy művelése körül érdemeket szerzett egyénekből, gyakorlati tanférfiakból, egyes tudományszakok elismert tekintélyeiből azon czélból állittatott a közoktatásügyi kormány mellé, hogy ennek az oktatás körébe tartozó minden oly kérdésben, a melyben a miniszter hozzá fordul, tanácscsal szolgáljon, a kérdéseket természetesen előzetes tanulmány tárgyává tevén s előterjesztését indokolt véleménynyel kisérvén. A tanács ez általános föladatköre azonban lényegesen módosult s némely állandó természeti funkciók is, a minő például a tankönyvek birálata, a tanács hatáskörébe osztattak be s annak bizonyos tekintetben hivatali, vagy világosabban szólva, bureaukratikus szinezetet kölcsönöztek, a nélkül, hogy a tanács föl lett volna ruházva az államadministráczió oktatásügyi ágazatába organikusan beletartozó hivatali szerv természetével.

A közoktatásügyi kormány is belátta, hogy a tanács ezen formájában és szervezetében a hozzá kapcsolt várakozásnak meg nem felel s hogy ennélfogva lényeges reformra, söt újjászervezésre szorul.

A miniszter azt, hogy a közoktatásügyi tanács eddig be nem vált, különböző okoknak tulajdonitja. Képviselve voltak ugyan benne az egyes tudományszakok, mondja, de nem volt elég figyelemmel a különböző iskola-nemekre s ezeknek képviseltetésére, a minek az lett a következése, hogy nem adhatott elég gyakorlati véleményeket. Az eddigi szervezet mellett tisztán szaki kérdésekben is nem azon szakbeli tagok véleménye döntött. A tanács tagjai nem ismerkedhettek meg kellöleg az iskolák állapotaival, mert az azokra való felügyeletben részök nem volt. A csekély javadalmazás lehetetlenné tette néha igen fáradságos munkáikat megfelelően dijazni. A középiskolai törvény életbeléptével szükségessé vált szervezeti munkákat, tanterveket, utasításokat kellett elökészíteniök s ezért kaptak mind a harminczan, ötven ülésre évi ezerkétszáz, vagyis fejenkint átlag 40 forintot. Az ügyrend is, különösen pedig a tankönyvbirálati eljárás, sok kifogásra adott okot, a mi miatt e testület tekintélye is szenvedett.

Az iskolarendezés fokozottabb mérve, a középiskolai reform tovább fejlesztése most még inkább meg fogja szaporitani a tanács teendöit, sürgös tehát, hogy azok ellátására alkalmassá is tétessék.

Ezt a miniszter akként akarja elérni, hogy a tanácsot ezentul részeltetni fogja az iskolai felügyeletben is. Szavazó tagjait 36-ban állapitja meg, de tagjai lesznek a miniszteriumból kinevezett tisztviselök is, csakhogy szavazati jog nélkül. Hatot a tanács tagjai közül hat évre ö felsége nevez ki s ezek fogják alkotni az ügyvivö elnökséget. E hat tag az elnök, a két alelnök, a tanács titkára és két állandó elöadója. A mit eddig a kis tanács végzett, azt mind az elnökség végezi ezentul; de a tudományosztályok és iskolai szakosztályok határozatait nem módosithatja, legfölebb véleménynyel kisérheti. Az állandó tagok dijazása megszünik.

A többi 30 tagot a miniszter nevezi ki, szintén hat évre. A hatodik év után s ezentul minden harmadik évben a harmincz tag fele kisorsoltatik s helyökbe a tanács kettös ajánlatára uj 15 tag nevezetik ki, esetleg a kilépettek közül is. E 30 tag két tudományosztályba és pedig nyelvészet-történelmi és mennyiségtan-természettudományi osztály; nem különben két szakosztályba, a középiskolai és népiskolai szakosztályba osztatik. Amazok speciális szaki elbirálást igénylö ügyekkel, ezek pedagogiai, szervezeti és adminisztrativ ügyekkel foglalkoznak.

A két alelnök mindenike egyszersmind elnöke az egyik tudományi és iskolai osztálynak, melyeknek ezen kivül egy-egy állandó elöadója is van, ki az elnökség által az osztályhoz utalt ügyeket tanulmányozza s azokról az osztályülésen jelentést tesz, mely felettök szavazattöbbséggel döntvén, a véleményes jelentés a miniszteriumhoz felterjesztetik.

A tanács tagjai évközben vagy vizsgák idején meg fogják látogatni az ország különböző azon tanintézeteit, melyekre a minisztertöl felhatalmazást nyertek s tapasztalataikról jelentést tesznek, mely a miniszteriumhoz fölterjesztetik. A tanszerek birálatával a tanács eddig nem foglalkozott; ezentul a tanszermuzeumi állandó bizottság kapcsolatba hozatik a tanácscsal s annak egyik véleményező külbizottsága lesz.

Legfontosabb, azt hiszszük, a tankönyvbirálati eljárás reformja, melyre valóban kiáltó szükség volt. Hajmeresztö ez a mi iskolai tankönyveink dolga! Mennyi lelkiismeretlenség és lelketlenség a minden kritikán alól álló, a tanuló lelkét legyilkoló szerkezetü tankönyvek keresztülbocsátásában és hatósági autorizálásában!

Hangoztatjuk az egységes nemzeti szellemü nevelés szükségét s ugyanakkor állami hatalommal segitjük meg az ezerfelé ágazó irányok propagálását, melyek már a gyermek lelkében lehetetlenné teszik az egyirányu gondolkozást és érzületet. A hány iskola, annyi autorizált tankönyv, söt ugyanazon iskola minden osztályában ugyan azon tantárgyból más-más szerzö könyve, a kinek a többitöl mind többé-kevésbbé eltérö módszere van. Gyermekkorban annyiféle felfogáshoz szoktatni az elmét, valóságos rendszeres butitás, mely ellen nem lehet eléggé kemény szavakkal tiltakozni.

S ennek nagy részben a közoktatásügyi tanács volt az oka, mely a hozzá megbirálás végett utasitott 290 tankönyvböl 157-et talált jónak és engedélyezendönek s csak 133-at utasitott vissza!

Ha aztán egy ahhoz értö ember e hatóságilag engedélyezett tankönyvek egynémelyikét a kezébe veszi: akármily humánus gondolkozásu is másküléonben, szinte sajnálni kénytelen, hogy elmultak azok az idök, a mikor az ily könyvek megiróit és az iskolákba bevezetöit testi fenyiték alá venni lehetett, mint merénylöket, egy nemzet ifjuságának lelki épsége, maga a nemzet jövendöje ellen.

Budapest, október 16.

A közigazgatás államositása esetén — mint értesülünk — több föispán fog állásáról lemondani; igy a többek között *Lonovics* József Csanádmegye föispánja is.

A berlini *Kreuzzeitung*-ot ujra felültette valami nagyszebeni szász. Egy mai keletü berlini távirat a következöket jelenti: «Nagy-Szebenböl a Kreutzzeitung mérges levelet közöl, mely a magyaroknak a románok ellenében való elnyomási törekvéseit keményen ostorozza és konstatálja a *román irredentista agitáczió* növekedését.» Az excentriczitásokat kedvelö berlini ujság, a mely különben szerfölött tetszik magának a magyarfaló szerepében, természetesen kapvakap az efféle bárgyuságon, a mely rávall a forrásra, a honnét ered. Hazugságokkal és ráfogásokkal igyekznek takargatni az államellenes agitációkat s igy akarnak a külföldön népszerüséget csinálni az éretlen törekvéseknek. Szerencsére a Kreuzzeitung magyarországi közleményeit senki sem veszi komolyan.

A képviselőház pénzügyi bizottságából.

— okt. 16.

A képviselőház pénzügyi bizottsága *Wahrmann* Mór elnöklete alatt tartott mai ülésében folytatta a vallás- és közoktatási minisztérium költségvetésének tárgyalását. Előadó *Országh* Sándor.

A kolozsvári egyetem tételénél *Helfy* Ignácz hozzájárul a tanárok javadalmának javasolt felemeléséhez.

György Endre kérdi: várható-e a kolozsvári egyetemnél is a leczkepénz olyatén szabályozása, mint a milyen a budapesti egyetemnél történt.

Csáky gr. miniszter azt válaszolja, hogy ez csak törvény által történhetik, erre nézve az intézkedést akkorra tartja fenn, ha a budapesti egyetemen a tapasztalás igazolni fogja a reformot.

A bölcsészeti karnál egy uj rendkivüli tanár illetményeinek elöirányzatára vonatkozólag *Csáky* gróf miniszter kijelenti, hogy fontolóra óhajtja venni, vajon ezen összeget ne használja-e fel könyvtárnoki állás dotálására.

A bizottság jelentésébe felveendönek határozta, hogy nincs kifogása a kérdéses javadalmazásnak esetleg ily czélra leendö felhasználása ellen s az elöirányzatot változatlanul megszavazta.

Az iparmüvészeti iskola tételénél *Matlekovics* kivánatosnak tartaná, hogy az ipariskolák bizonyos kontaktusba hozatnának a szakemberekkel, a mi a kiképzést gyakorlatibb irányba terelné.

Csáky gr. miniszter szivesen megfontolás alá fogja venni ez eszmét.

Az elöirányzat megszavaztatik.

A *gimnáziumok* szükségleténél *Pázmándy* kiemeli, hogy a gimnáziumok nincsenek az országban arányosan felosztva s különösen Vasmegyében, a határszélen nemcsak gimnázium, de jobb polgári iskola sincs. Nagyon kivánatos lenne, hogy Szent-Gotthárdon legalább egy algimnázium állittassék fel, a mi az állam minden terheltetése nélkül megtörténhetnék, ha az ottani czisztercziták által Baján fentartott gimnázium Szent-Gotthárdra tétetnék át.

Helfy Ignácz teljesen igazat ad az elötte szólónak abban, hogy égetö szükség Vasmegye határszéli részén nemcsak algimnázium vagy megfelelö reáliskola, hanem elökészitö iskolák létesitése is.

Andrássy Manó gr. azt tartja, hogy a létezök fentartása s fejlesztése a miniszter elsö kötelessége. E szempontból a miniszter figyelmébe ajánlja a rozsnyói tanintézetet.

György Endre a nem állami középiskoláknál levö tanárok nyugdijügye iránt intéz kérdést a miniszterhez.

Gaál Jenö (pécskai) kérdi a minisztert, hogy a görög nyelv tanitására való beiratkozás tekintetében igaz-e az, hogy az illetö tanárok kényszerhelyzetbe juttatták a fiatalságot?

Wahrmann Mór kérdi, igaz-e, hogy Bécsben visszautasitottak orvostanhallgatókat a görög nyelv tanulása alól való dispenzáltatás miatt?

Falk Miksa kérdi, mily viszony volt az, mely a nagybányai gimnázium és a minoritarend közt fennállott, és a költségvetés indokolása szerint most megszünt.

Csáky gr. miniszter elismeri, hogy a középiskolák az országban aránytalanul vannak felosztva, de ez a történeti fejlödés következése s e bajon segiteni igen nehéz. Legalább részben orvosolható lesz e baj, midön az egységes középiskola tényleg létesittetni fog, a mely kérdéssel a miniszter komolyan foglalkozik. A mennyiben szólónak módja van egyes vidékek szükségein segiteni, meg fogja azt tenni. A felekezeti középiskolai tanárok nyugdijügyét ö is fontosnak tartja s hozzá is fogott annak rendezéséhez. A beérkezett adatok szakférfiak kezében vannak, annak kiszámitása czéljából: lehetséges-e ez alapon az ügy rendezése. Mihelyt ez megtörténik, elöterjesztést fog tenni ez ügyben. A mi a *görög nyelvre* vonatkozó beiratásokat illeti, a miniszter *vezetése* alatt lévö gimnáziumokban az ötödik osztályban beiratkozott tanulók 20%-a, a miniszter *rendelkezése* alatt lévö gimnáziumokban 36% iratkozott a nem görög tanfolyamra. Valószinü, hogy egyes helyeken történhetett némi presszió, de erröl hivatalos tudomása nincsen s nem is látja szükségét az intézkedésnek. Föök, a miért aránylag kevesen jelentkeztek a nem görög tanfolyamra az, hogy a fö szabályozó rendelet minden igyekezet daczára késön volt kiadható. Meg van arról gyözödve, hogy jövöre a számarány változni fog. A mi a Wahrmann kérdését illeti, az illetö hir a lapokban csak ma jelenvén meg, neki még nincs arról hivatalos tudomása, de a közlést nem is érti egészen, mert eddig dispenzáczió az érettségi vizsgának a görög nyelv nélkül való letehetésére rendes hallgatóknak nem is volt adható.

Berzeviczy Albert államtitkár Falk Miksa kérdésére azt válaszolja, hogy a nagybányai gimnáziumra nézve a viszony a minorita-renddel tisztán ideiglenes természetü volt.

A bizottság változatlanul megszavazza a gimnáziumnak szükségletét.

A *reáliskoláknál Wahrmann* köszönettel veszi tudomásul, hogy a miniszter a fövárosi reáloktatás igényeinek kielégitéséröl teljes jóakarattal gondoskodik.

A bizottság változatlanul megszavazta az elöirányzatot.

Az *iparos iskoláknál Gaál* Jenö hangsulyozza, hogy az iparos és kereskedö osztály óhaja az, hogy az ipari és kereskedelmi iskolák áttétessenek a kereskedelmi miniszter vezetése alá. Kérdi, mily eredménye várható az erre vonatkozó tárgyalásoknak?

Csáky gróf miniszter kijelenti, hogy ma még nincs abban a helyzetben, hogy e kérdésre érdemleges választ adhasson.

Wahrmann Mór megjegyzi, hogy e kérdés már sokszor felmerült a bizottságban s mindig eltérök voltak a nézetek. Azt tartja, nem az a kérdés: mely bureauból, hanem hogy miként vezettetnek az ügyek.

Gaál Jenö arra az esetre, ha a kereskedelmi iskolák a közoktatási tárczánál maradnak, óhajtja, hogy a kereskedelmi középiskolák a tankerületi fögazgatóságok közvetlen felügyelete alá helyeztessenek.

Csáky gróf miniszter megfontolásra méltónak tartja az eszmét.

A budapesti kereskedelmi akadémia tételénél Gaál Jenö azt tartja, hogy e nagyon kedvezö anyagi helyzetben levö intézet nem szorul a kétezer forint segélyre s ezen összeg helyesebben lenne a vidéki intézetek segélyezésére forditva.

György Endre kivánatosnak tartja, hogy a kereskedelmi oktatásunk összhangba hozassék közoktatásunk egyéb ágaival. A budapesti kereskedelmi akadémiánál a segély teljes megvonása által lazitva látná szóló a kapcsot ezen intézet s a kormány közt.

Wahrmann Mór megjegyzi, hogy ez intézet jó anyagi helyzete az itteni kereskedelmi testületek nagy áldozatkészségének tulajdonitható, s igen különös eljárás volna az országtól ezen áldozatkészséget a segély elvonásával jutalmazni. Az intézet csak ugy fog teljesen megfelelni valódi hivatásának, hogy necsak középiskola, hanem magasabb jellegü tanintézet legyen, ha anyagi helyzete még inkább emelkedni fog.

Horánszky Nándor hozzájárul a tétel megszavazásához, megjegyezve, hogy e tanintézetnél talán épen azért oly nagyok a kiadások, mert csak igy felelhet meg hivatásának. Az intézetröl csak elismeréssel emelheti ki szóló, miként olyan, hogy bárhol beválnék. Felhivja miniszter figyelmét, hogy oly tanulók, a kik ez intézetnél a jogos követelményeknek nem felelnek meg, más intézetekben igen felületesen átbocsáttatnak.

Hegedüs Sándor hasonló értelemben nyilatkozik, maga is azt tapasztalván, hogy egyes magánintézetek nagy lelkiismeretlenséggel, megfelelö képzettség nélkül bocsátják keresztül a növendékeket.

Helfy Ignácz kérdi, mennyiben lehetne intézkedni, hogy a kereskedelmi iskoláknál egy osztály a nöknek legyen szentelve.

Csáky gr. miniszter azt tartja, hogy a történt felszólalások leginkább igazolják szólónak a kereskedelmi akadémia segélyezésben elfoglalt álláspontját. A magánkereskedelmi iskolák ügye nem kerülte el szóló figyelmét, s a kereskedelmi minisztérrel egyetértöleg máris szigoru szabályzat lett megállapitva. A nöi kereskedelmi tanfolyammal szóló állandóan foglalkozik, s egyes intézkedéseket máris tett ez irányban, maga is igen kivánatosnak tartván, hogy a nök erre a pályára is tereltessenek. (Helyeslés).

Gaál Jenö teljesen helyeselné, ha felsöbb kereskedelmi iskola segélyeztetnék az állam által, de ismétli, hogy mint középiskolának a budapesti akadémiának e segélyre szüksége nincs.

Wahrmann hangsulyozza, hogy a czél épen az akadémiának felsöbb szinvonalra emelése s ez teszi kivánatossá, hogy az intézet vagyoni helyzete ne gyen-

---

Katonai dolgok.

(A székelyhidi hadgyakorlatok és a füstnélküli löpor. — A militárizmus, mint egységes európai állam elökészitöje. — A tüzérség és a léghajó.)

A Székelyhid környékén lefolyt hadgyakorlatok fötanulságait a magyar katonai szaklap, a «Ludovika Akadémia Közlönye», a füstnélküli löpor nyujtotta tapasztalatokban találja. Hazánkban ez alkalommal történt legelöször, hogy a füstnélküli löport nagyobb arányokban használták. A honvédhadosztályt is beleszámitva, együtt volt 77 gyalogzászlóalj, 36½ lovasszázad és 128 ágyu.

A figyelmes szemlélönek bő alkalma nyilt, nemcsak összehasonlitásokat tenni a régi és az uj lőpor értéke közt, a mennyiben a hadtestgyakorlatok első napján a régi fekete, — utólsó két napján pedig ugy a közös hadseregbeli gyalogság és tüzérség, mint a honvéd gyalog-csapatok is (bár ez utóbbiak Werndl-puskából) füstnélküli gyakorló töltényekkel lödöztek, hanem tanulságokat is vonni.

Azon typikus egyének, kiket közönségesen csatacsatangolóknak nevezünk, ugy, mint a hivatásszerü katonák, vezérek, döntnökök stb. elégedetten nézhetnek vissza az első gyakorlati napra; az elsök azért, mert «szép kép» tárult fel előttük s mindent láttak és halottak a mi ily békés harczban látható és hallható volt; az utóbbiak azért, mert gyakorlott katonai szemüket a «füstfellegek» mint egykoron a bibliai füstfelleg kalauzként tájékoztatta a harczfelek felállitásáról, szárnyairól, mozgadozásairól, ugy, hogy feladatuk nem vala nehéz.

Azután megjött a várva-várt szeptember 15-ike. E napon sajátszerü és szokatlan, az első naptól teljesen elütö jelenség tárult elénk. 77 gyalogzászlóalj és 128 ágyu, a legnagyobb tüzelést kifejtve, volt egymással szemben.

Hallottuk a lövegek hatalmas dörgését, a puskatüz kábitó zörejét, de lövöldözöket nem láttunk. Zavarban voltunk, teljesen tájékozódni nem tudtunk, bár szélcsend volt és a füst nem igen fedett, a mi pedig a hallás utáni tájékozást megkönnyiti.

Sehol semmi füstfelleg, a mely a mikénti a régi lőpor alkalmazásánál szokva voltunk — elárulta volna, hogy honnan jö a tüzelés, s a mely az egyes csapatok felállításának mozgásának erősiszonyának megbizható megitélésére és megállapitására támaszt nyujtott volna. A szemlélö az ellenfelek kölcsönös felállításáról, illetve arczvonaláról magának csak hézagos képet alkothatott, de ezt is csak akkor, ha igen elönyös és áttekintést nyujtó ponton állott. Az uj lőpor örökre eltemette (soknak sajnálatára) a hirhedt «szép képet.»

Föleg a támadó volt nehéz helyzetben, miután ö, az ellenséges viszonyok felöl nem tájékozódhatott azon mérvben s oly korán, hogy teendőjére nézve kellő időben elhatározásra juthatott volna. Ezen körülménynek tulajdonitható, hogy a támadó csapatok az ismeretlen — jobban mondva — a csak hozzávetőleg megállapitható irányból jövő tüzelés folytán korán és téves vonalban fejlődtek ki ugy, hogy későbben az ellenfélnek lassankint észlelhetővé váló arczvonalához képest — arczváltást kellett eszközölniök. A támadás helylyel-közzel megakadt s a parancsnokok azon czélból, hogy a szükség beálltával bármely irány felé való határozott fellépésre képesek legyenek, a hátul levő erőket (tartalékokat) kelletténél közelebb vonták az elöl levő erőkhöz (harczvonalakhoz).

A korai kifejlődés és nagymérvü tömörülés (két oly hiba, a melybe addig különben csak szórványosan estünk) jelen esetben a füstnélküli lőpor első alkalmazására vezetendő vissza.

A védőre nézve a füsttelen lőpor viszonylag véve, nagyobb előnyöket nyujtott, különösen akkor, ha az fedett terepszakaszokban vagy futólagos erődítésekben foglalt állást. Erejét, kiterjedését csak megközelitöleg is megállapitani igen nehéz volt. De más tekintetben is fölényt nyert a védő, a menynyiben kilátását nem korlátolta a löporfüst s igy a támadót mozgásában folyton kisérhette s csoportosulását is — hacsak ez terepfedezet mögött nem történt — mindig ellenőrizhette.

Azt is bátran állithatjuk, hogy a védő a támadónak annak előnyomulása közben az eddiginél aránytalanul nagyobb veszteségeket fog okozni. Állithatjuk azt, hogy az okozandó veszteségek nagy távolságokra is jelentősek lesznek s a közeledéssel mindinkább fokozódnak.

A támadó már nagyobb távolra is a védőtől utalva lesz, nemcsak elöl levő, hanem a hátul levő csapatjait is a terepfedezetnek az eddiginél fokozottabb mérvben való méltánylására inditani és pedig, részben azon okból, hogy csoportosulását időelőtt el ne árulja, részben pedig, hogy nagyobb mérvü erkölcsi és anyagi veszteségeket ne szenvedjen. Sik terepen már messze távolban ugy az elöl levő, mint a hátulsó harczvonalak csak sekély alakzatokban (fejlődött vonalakban) nyomulhatnak elő.

Hát a hirszerző és biztosító járőrök ezen gyakorlatok alkalmával hogy viseltedtek?

A járőröktől, kevés kivétellel, nem jöttek oly korán és oly szaporán megbizható jelentések, mint eddig. Ezen jelenség természetes oka az, hogy a járőr nem vette észre, hogy honnan lőnek reá, ennek folytán a jelentendőkről ő is sokkal nehezebben, tehát későbben tájékozódhatott.

Ezen körülményből pedig csak azt következtethetjük, hogy jövőben sürübb és erősebb járőr-menetek kell rendeznünk. A járőr-csapatnak, hogy megbizható hirt hozzon, az ellenséggel folytonosan érintkezésben kell majd maradnia és azzal sokszor harczba is bocsátkoznia.

A harczban álló csapatok részére szabályzatilag megállapitott kötelezettség a jelentéstételre vonatkozólag jövőre nézve, kimagasló fontosságot nyert a mennyiben ezentul majdnem kizárólag csak azok adhatnak teljesen megbizható hirt a fenforgó ellenséges viszonyokról. Általában a jelentéstételnek folytonosnak kell lenni, vagyis nemcsak mozzanatok szerint, de rövid, nagyon rövid időközökben kell majd jelenteni.

A mi a lovasságot illeti, ennek működését a füsttelen löpor alkalmazása nagyon is érinti. A meglepés feltételeinek egyikét — a füstöt — jövő fellépésénél nélkülözni fogja. Szükségképen kell, hogy nagyobb távolságokra is a terepfedezék előnyeinek kihasználására különös gondot forditson, mert csak a terepfedezékek nyujtanak majd ezentul lehetőséget a meglepő megjelenésre s ezenfelül csak ezek óvják meg őt sulyos veszteségek elöl. A hirszerző, illetve felderitő szolgálatában a lovasság, a gyalogságra való támaszkodástól alig fog többé eltekinthetni.

A tüzérséget illetőleg megjegyezzük, hogy belövésre a füst mint czélpont elesik.

A védő tüzérsége természetesen előnyben lesz a támadó tüzérsége fölött s czéltárgyul a mozgó csapatokat választhatja.

Általában véve a tüzérség, a mennyiben ő a füst által nem korlátolt szabad és tág lőmezőt uralja, értékében nyert.

Hogy a tüzérség a jövő harczokban zavartalanul működhessék, a fedezetére hivatott csapat jövőben felállitását nagyobb körletben, nagyobb kiterjedésben kénytelen felderiteni, illetve biztositani. Maga a tüzérség pedig arra fog szorulni, hogy ott, hol a természet fedezéket nem nyujt, felállitását a kéznél lévő erőkkel futólagosan megerősitse.

Hogy a harczvezetés jóval nehezebb lesz, mint eddig, az bizonyos. A tájékozódás egyik hathatós eszköze, az emberi szem egymagában nem bir érvényre jutni. Fel kell azt jó látcsővel fegyverezni

A jó látcső tehát teljes értékre jut s ilyennel minden tisztnek, söt igen sokszor a járőrszolgálatra kirendelt altisztnek is rendelkezni kell.

A harczvezetés az eddigiek felhasználása mellett uj eszközökhöz fog majd nyulni, hogy az ellenség [illegible] a harcztérren és annak közelében eszközlendő mozgását megállapithassa. E tekintetben első sorban a *léghajó* lesz hivatva igen fontos szolgálatokat teljesiteni. De a telefon, a táborii távirda és távjelzés is az eddiginél sokkal kiterjedtebb mérvben fog igénybe vétetni.

A füsttelen löporral együtt az is bekövetkezend, hogy a harczfelek erejük csoportositását a kölcsönös bepillantás elöl megóvandó, az éj homályát fogják a harcztéren és annak közvetlen közelében szükséglendő helyváltoztatásokra felhasználni.

Ebből az következik, hogy a füsttelen löpor a csapatok fizikai erejét nagyban igénybe veszi, mert, hogy éjjeli menetek mennyire fárasztók és terhesek, az köztudomásu dolog.

*

A magyar katonai folyóirat számos nagyobb-kisebb közleményei közt ismerteti egy franczia katonai irónak az európai militarizmusról (Le militarisme en Europe) irt könyvét is. Guise a szerzője, a ki az ujabb franczia irók azon kedvencz eszméjének kezdetét látja a roppant hadseregekben, hogy ezen a szuronyokkal és ágyukkal megrakott világrészen egységes állam alakul.

Guise nyugdijazott tüzérkapitány nem az első, kit az európai államok jelenkori fegyveres békéje gondolkodóba ejtett és azon kérdés fölvetésére inditott: hová fog vezetni ez az európai militarizmus, mely már-már veszélylyel fenyegeti az egész czivilisátiót.

Kielégitő feleletet nem adhattak még sem az államférfiak, sem a hadvezérek, sem a társadalmi bölcsészek, sem — Guise kapitány. Ez utóbbi azonban felvilágositásáért a történelemhez fordul. A jelenlegi Európát a militarizmus alkotta; a szerző tehát azt hiszi, hogy ha e militarizmus történeti fejlődését fejtegeti, kissé föllebbentheti a jövő fátyolát és a mult történetének fáklyája mellett némi világot vethet a jövőre.

E tervének képest Európa fegyveres állapotát a középkortól kezdve tárgyalja. Ez időszak a jelenkorig a hadviselő hadsereg szempontjából 3 korszakra oszlik: Az első, az *állandó* hadseregek kora a középkortól a westfáli békekötésig (1648); e második, a *királyi*, vagy *császári hadseregek* kora, a westfáli békétől a bécsi kongresszusig (1815); és a harmadik *nemzeti hadseregek* kora, mely 1815 óta még most is fenáll.

Mind e korszakok hadviselését, vagy helyesebben a divó hadalakulást történeti alapon jellemzi a szerző, a nélkül azonban, hogy csak egy uj eszmével gazdagitaná az e tekintetben közkeletü felfogásokat; a jellemzések azon gondolatba foglalhatók össze, hogy a westfáli békéig a *vallás* volt a hadakozó föindoka; ettöl Napoleon bukásáig az *uralkodóházak* hatalmának bövitése vagy megtartása volt a föbb háboruk inditó oka; mig napjainkban illetőleg 1815 óta a *nemzetek* hatalmi aspirácziója lépett az uralkodóházaké helyébe.

Az emlitett három történeti fejezet után következik záradékul a tanulságok összevonása, melyben a megelőző történeti fejtegetésekből a következő következtetéseket vonja le.

A haboru mindig a czivilizáczió eszköze volt.

Európa számtalan nemzetiségéből a háboruk idővel három népcsaládot alkottak, a latin, a germán és szláv népcsaládot, melyek ma vallás, kormányforma, gazdaszati, ipari- és kereskedelmi érdekek által még el vannak választva. Valamint a mult háboruk egyesitő hatással voltak a népcsaládokra, ugy a jövő háboruk az európai államokat egy állami egységbe fogják tömeríteni. Bizonyos, hogy ez állami egység hathatósan mozdittatik elő a közlekedési eszközök rohamos fejlődése által; és nem lehet elzárkózni azon tény elöl, hogy már most a posta, távirda, vasut, hajózás forgalma nemzetközi szerződések utján különböző államok területén egységesen van szervezve. A kereskedelmi törvényhozás több ágában egy és ugyanazon elvek alkalmazvák. Csaknem minden fontosabb kérdést, mely hajdanta minden államnak belügye volt, most nem kényszer, hanem a czélszerüség folytán előbb nemzetközi értekezletek tárgyává tétetik. Szóval ugy látszik, hogy az emberek, bármily államhoz és nemzethez tartozzanak is, mindinkább közelednek egymáshoz. Egy nagyszerü kiegyenlitési proczesszus van folyamatban; nemsokára egyenlő lesz az európai nemzetek kulturája, ipara, kereskedelme, alkotmánya stb. és kész lesz Európa mint egységes állam.

Szerző szerint a militarizmus ez állapot bekövetkezését sietteti. A legközelebbi háboru nem lehet két állam háboruja; az európai államok érdekei anyira össze vannak szöve-fonva, hogy kettőnek hadakozása okvetlenül sikra szólitja a többi érdekelteket is. A jövő háboru tehát ép ugy a czivilizáczió szolgálatában fog állani, mint a régiek; ez a jövő czivilizáczió pedig sokkal tartósabb és tökéletesebb lesz, mint a régi és a jelenkori.

*

Az orosz hadgyakorlatokon már próbát tettek, hogy a tüzérség miképen tud elbánni a léghajókkal, melyek — előre láthatólag — nagy szerepet fognak játszani egy uj háboruban. Az Üst-Ishora táborban mentek végbe a kisérletek. A «Astreb» nevü, más czélra már nem alkalmazható 600 méter magasba bocsátott léghajóra, melyet 3 kötel segélyével legénység tartott, 4500 méter távolról schrapnellel löttek. A léghajó alá egyszerü ladik volt erősitve és benne bábuk elhelyezve. A lövetésre 4 könnyü ágyu alkalmaztatott. A schrapnelek robbanó távjának megfigyelésére az üategtől 1 kilométerre balra előre figyelő-állomás volt felállitva, s az üteggel telefon utján összekötve. A léghajót letartó legénység a lövés elöl fedett állásba helyeztetett, s a léghajó magassága változtatható volt, sőt vele oldalmozdulatok is voltak tétethetők. Szélcsend volt és a czélzást mi sem akadályozta, a kötelek szabad szemmel is észlelhetők voltak. A találás a 10-ik egyes lövés után sikerült, mireössztüzek adattak. Csak az ötödik össztüz után volt — a külső alak változása következtében — észrevehető, hogy a léghajó találva van! de az még egyideig a levegőben lebegett. A 6-ik össztüz a már alábbszálló leghajó felett haladt el, a nélkül, hogy kárt tett volna. A ladiknak nagyobb megterheltetése mellett valószinüleg az alábbszállás gyorsabban megy végbe, de még sem oly rohamosan, hogy az esetleg benne levő léghajós a lezuhanás alkalmával igen veszélyeztetve lett volna.

Mindössze 34 schrapnel használtatott el, melyek közül azonban 3 nem robbant, mig az utolsó össztüz (4 lövedék) a léghajó felett elrepülve egyáltalán kárt nem okozott. A találás is korábban lett volna, de ezen kisérletnél nem arról volt szó, hogy a léghajó leszállásra kényszerittessék, hanem inkább arról, hogy a léghajóra való lövés tanulmány tárgyává tétessék.

gittessék, s a tandijak is az eddigi magasságban tentartassanak.

A bizottság változatlanul megszavazza az előirányzatot.

A népnevelési szükséglet tételénél *Darányi* Ignácz kérdésére *Csáky* gr. miniszter reményét fejezi ki, hogy a *kisdedóvás* ügyében benyujtott törvényjavaslata mielőtt törvényerőre fog emelkedni. A tanitói nyugdijtörvény módositására vonatkozó javaslata már végszavazás alatt áll s előreláthatólag még ezen ülésszak folyamán be lesz nyujtható. Foglalkozik szóló az elemi népiskolai tanitók fizetésének rendezésével is oly irányban, hogy legalább a törvényes minimumban *felekezetti* népiskolai tanitók is részesüljenek. El van tökélve arra, hogy ily természetü előterjesztéssel a törvényhozás elé lépjen, abban a reményben, hogy az állam pénzügyi helyzete meg fogja engedni az ebből származó jelentékeny teher viselését. (Általános helyes és.)

György Endre a magyarul nem tudó tanitók tanfolyamára nézve megjegyzi, hogy a ki tiz év alatt nem tudott megtanulni, bebizonyitotta, hogy nem való tanitónak, s fölösleges az országnak e czélra költekezni.

Berzeviczy államtitkár megjegyzi, hogy a szóban forgó csekély összeg czélja a póttanfolyam akadálytalan felállitását biztositani, ha még helyenkint annak szüksége mutatkoznék.

Az előirányzat változatlanul megszavaztatott.

A siketnémák kolozsvári intézetének segélyezésére előirányzott 2700 forintnál *Falk* Miksa kérdi, hogy e segély stabilizálásában miért részesiti a miniszter csak a kolozsvári intézetet s miért mellőzi az aradit?

Csáky gr. miniszter kijelenti, hogy ez intézetet továbbra is segélyezni fogja más alapból. A költségvetésbe való felvételnél fokozatosan kellett eljárnia, s reméli, hogy sorban a többi intézetek is felvehetők lesznek.

Falk Miksa köszönettel veszi a miniszter nyilatkozatát, s reméli, hogy a jövő évben már az aradi is felvehető lesz a költségvetésbe.

Az előirányzat megszavaztatik.

A magyar *nemzeti muzeumnál Helfy* Ignácz utalva a helyiségek szük voltára, kérdi, szándékozik-e a miniszter e bajon segiteni?

Csáky gr. miniszter elismeri, hogy a helyiségek most már nem felelnek meg az intézet czéljainak. A kérdéssel egy bizottság foglalkozik, a melynek javaslatai tárgyalás alatt vannak. Annak idején a miniszter megteendi javaslatait, de megjegyzi, hogy a kérdést sokáig halaszthatónak maga se tartja.

Pázmándy Dénes kérdi, hogy mily stádiumban van a *Rumy-billikom* botrányos ügye?

Csáky gr. miniszter biztositja az előtte szólót, hogy az, a mi az ő részéről megtörténhetett ez ügyben, meg is történt.

Pázmándy kivánatosnak tartaná, hogy a Magyarországból származó s a bécsi udvari muzeumokban levő műkincsek egy vagy más módon visszanyeressenek.

Csáky gr. miniszter e pillanatban pozitiv választ nem adhat arra nézve, hogy ez lehetséges-e vagy nem. A felszólalást magát tudomásul veszi.

Az előirányzat változatlanul megszavaztatott.

Az *országos képtár* tételénél *Hegedüs* Sándor megjegyzi, hogy a képtár elhelyezése nem megfelelő s a házbérnek megfelelő tőkével s esetleg némi áldozt árán is alkalmas épületet kellene emelni. A mostani elhelyezés mellett indokoltnak tartaná a tüzkár elleni biztositás további fentartását.

Országh Sándor előadó és gr. *Dessewffy* Aurél a biztositásra nézve hasonló értelemben nyilatkoznak, az utóbbi ama kivánságnak is kifejezést ad, hogy a képtár a délutáni órákban is látogatható legyen legalább háromszor hetenkint.

Csáky gr. miniszter nem tagadja, hogy magas a házbér, de megjegyzi, hogy e tekintetben szerződéses viszony áll fenn s hogy ezáltal a törvényhozás indirekte az akadémiának nagyobb bérjövedelmet akart biztositani. A jelenlegi állapot szerint meg vannak téve mindazon intézkedések, melyek emberileg lehetségesek arra, hogy tüzkár ne történjék. Ha a bizottság ezeket nem tartaná elégségeseknek, szólónak nem lehet kifogása a biztositás ellen sem, meg kell azonban jegyeznie, hogy ez a többi gyüjteményeknél is hasonló intézkedést vonna maga után. A képtár bizonyos dij fizetése mellett délutáni órákban is megtekinthető.

Matlekovics és *Darányi* a biztositás rendszerét az államnál alkalmazni nem tartják helyesnek.

Gaál Jenő külön képtári épület emelését óhajtja a melynél aztán nem is lenne szükség biztositásra.

Kraliitz felszólalására *Csáky* gr. miniszter megjegyzi, hogy a tüzkár biztositása helyett javasolt intézkedések megfelelnek a külföldön erre nézve fennálló rendszabályoknak.

A bizottság megszavazza az előirányzatot, jelentésében felemlitendőnek határozván, hogy helyesli ugyan a biztositásra vonatkozó intézkedéseket, felhivja azonban a miniszter figyelmét arra, hogy a képtárnak tüzkár elleni biztositása is kivánatos lenne.

A *meterológiai intézetnél* gróf *Dessewffy* a miniszter figyelmébe ajánlja, hogy az intézet napi jelentései akként legyenek szerkesztve, hogy azoknak ne csak tudományos, de gyakorlati haszunk is legyen.

Pázmándy Dénes egy csillagvizsgáló intézet felállitásának kezdeményezését ajánlja a miniszter figyelmébe.

Csáky gr. miniszter foglalkozni fog e kérdésekkel; a moterológiai intézet uj igazgatója kineveztetvén, reméli, hogy az intézet ezentul jobb fejlődésnek fog indulni.

Az előirányzat változatlanul megszavaztatott. A *zene- és szinmüvészeti akadémia* tételénél *Pázmándy* Dénes hangsulyozza egy teljes zene- és énekkonzervatorium felállitásának szükségét.

Matlekovics azt tartja, hogy a zenészeti kiképzés terén talán nagyon is sok történik Budapesten, s a baj legfeljebb az, hogy a különböző intézetek nincsenek megfelelő kapcsolatban a szinházakkal, a melyekhez igen sok embert hoznak külföldről, nem alkalmazva eléggé a hazai erőket.

Csáky gr. miniszter a szóban forgó intézetek czélszerü fejlesztésében látja feladatát, s ez irányban meg is teszi a szükséges intézkedéseket. A tanári képesitésre nézve a szabályzat elkészült s most folynak tárgyalások az iránt is, hogy a templomi zene tanitása biztositassék.

A bizottság változatlanul megszavazza az előirányzatot.

A *nők festészeti tanfolyamának* tételénél *Hegedüs* Sándor felszólalására a jelentésbe felvétetett a miniszter ama kijelentése, hogy e tanfolyamot a jövő évben előreláthatólag *meg fogja szüntetni.*

A *beruházásoknál* az uj épitkezések terveinek s költségeinek megvizgálására albizottság küldetvén ki, annak jelentéséig függőben tartotta a bizottság az illető költségvetési tételeket.

Az előirányzat többi tételei változatlanul megszavaztatván, *az igazságügyi tárcza* költségvetésének tárgyalása holnap d. e. 10½ órára tüzetett ki.

Ezzel az ülés véget ért.

VIDÉK.

* **Pestvármegye** törvényhatósága ma délelőtt folytatta közgyülését *Földváry* Mihály alispán előtt. A napirend tárgyalása előtt felszólalt *Földváry* Miklós orsz. képviselő. Tiltakozik a mai lapokban olvasott ama feltevés ellen, hogy a tegnapi szavazás tüntetés lett volna az állami administrácció ellen. A mi a saját személyét illeti, kijelenti, hogy mindenkor — még mint választott tisztviselő is — hive volt az administrácció gyökeres reformjának s nevezetesen a kinevezési rendszernek s óhajtva várja azt ma is. *Földváry* Mihály elnöklő alispán e kijelentésre konstatálja, hogy a tegnapi szavazáskor magasabb politikai szempontok nem szerepeltek, s a bizottsági tagok pártkülönbség nélkül szavaztak pro és kontra. (Általános helyeslés.) *Zámbó* Géza dr. és *Tahy* Lajos hasonló értelemben szólalnak fel. Ezután a közgyülés a napirendre tér át. Több község haszonbéres szerződésének jóváhagyása és beadott felebbezések elintézése után a megye közegészségügyi bizottságának javaslatára a közgyülés Fülöpszálláson levő fiók gyógytár önálló üzleti joggal való felruházását megengedi, Rákoskereszturon gyógytár felállitását ellenben nem pártolja. Ez évben elhunyt választott bizottsági tagok helyének betöltésére a közgyülés a választást november hó 4-ére rendelte el. Választást tartanak Uri, Tápió-szele, Rákoskeresztur, Szód, Nagy-kovácsi, Ráczkeve, Vács és Kun-szent-miklós községekben. A külföldiek nyilvántartásáról készitett szabályrendelet jóváhagyják. Bemutatják Czegléd városnak uj városháza épitési tervét s jóváhagyják. *Podmaniczky* Géza báró bizottsági tag kérvényére az Aszódon létesitendő protestáns leánynevelőintézet gyámolitására a vármegye *kétszáz forintot* szavazott meg. Püspök-Hatvan község tüzkárosultjainak segélyezésére a megye háromszáz forintot utalványoz. Csekélyebb jelentőségü ügyeket intéztek még el. A közgyülés déli egy órakor ért véget s ma az őszi évnegyedes közgyülést be is fejezték.

* **Jász-Nagykun-Szolnokvármegye** mai évnegyedes közgyülése, — mint nekünk távirják, — *Ujfalussy* Sándor kamarás főispán elnöklete alatt tárgyalta a közigazgatás reformjának kérdését. A főispán vázolta azokat az előnyöket, melyek szerinte a közigazgatásnak kinevezési rendszere mellett szólnak. A vármegye törvényhatósági bizottsági tagjai nagy szótöbbséggel éljenzés mellett elfogadták a kinevezési rendszer mellett szóló elaborátumot, melyet az alispán elnöklete alatt álló bizottság dolgozott ki. A főispán beszédében hivatkozik Poroszországra, mely 150 év előtt kis herczegség volt, ma Európa leghatalmasabb állama, s ezt főkép jó közigazgatásának köszönheti. Ez a titka az ő nagyságának és hatalmának. Ha kinevezik a köztisztviselőket, nem kell tartanunk a nemzetiségi agitátoroktól, nem választatnak exponált helyekre Baltikok püspöknek, nem lesznek Erdélyben hazafiatlanság miatt sajtóperek. — *Lipics* bizottsági tag a főispán távozása előtt lelkes szavakban emlékezett meg a főispán érdemeiről.

* **Torontálmegye** közigazgatási bizottsága legutóbb tartott ülésén Deschán Arthur n.-kikindai járási főszolgabiró ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt el. Ez ügyről a *Felső Torontál* ezeket irja: Az utóbbi időben a hátralékos adó és egyéb közterhek behajtása körül, úgy az állami kincstár, mint a hátralékos adósok karára, a közönség körébe kiszivárgott hirek szerint is, nagymérvü visszaélések történtek. A visszaélések főhelye a szerencsétlen Mokrin volt. A visszaéléseket a pénzügyigazgatóság a főszolgabirónak tudván be, ellene a pénzügyminiszterium előtt feljelentést tett. Mokrin község zárgondnoka is táviratilag fordult a megye alispánjához az iránt, hogy a község érdekeit érintő visszaélésekkel szemben minő magatartást tanusitson. Ezek alapján a belügyminiszter és pénzügyminiszter a megyének szigoru utasitást adott az ügy megvizsgálására. Mintegy három héttel ezelőtt Dániel László megyei főjegyző Nagy-Kikindán, Mokrinban és Bassahidon meg is jelent a vizsgálat foganatositása végett, azonban a vizsgálat tovább vitele hirtelen felfüggesztetett. A főszolgubiró a vizsgálat megakasztásával az ügyet saját személyére nézve befejezettnek nem látván, hogy a neki tulajdonitott dolgokban magát tisztázza, fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen. A vizsgálatot elrendelték, de ez oly meglepő módon történt, hogy a főszolgabiró indittatva érezte magát ellene felebbezéssel élni. A meglepetés t. i. abban állott, hogy a vizsgálatot a kérelmezett pontokon felül egyéb és pedig sulyosabb elbirálás alá eső dolgokra is kiterjesztették. A főszolgabiró felebbezését a legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésben tárgyalták. A tárgyalás során többen a főszolgabiró felfüggesztését kérték, de a többség ellene volt; a mire azután egyhangulag elrendelték a vizsgálatot.

* **Bács-Bodroghmegye** legutóbbi közgyüléséről röviden már megemlékeztünk. Most pótlólag a következőket irják nekünk: Bács-Bodrogh vármegye e hó 14. és 15-én tartotta meg őszi közgyülését, melyre a törvényhatósági bizottság tagjai oly nagy számban jelentek meg, a mint csak választások alkalmával szoktak cselekedni. Lerándult e gyülésre a megyének egykori főispánja *Gromon* Dezső bizottsági tag is, a honvédelmi államtitkár. A közgyülésen ott voltak: Fernbach Antal, Latinovits Ernő, Poppovits Vazul, Rohonyi Gyula és Vojnits István országgyülési képviselők és megyebizottsági tagok is. A közgyülés megnyitása után, az elnöklő főispán azt inditványozta, hogy a közgyülésre lerándult Gromon kitüntetése fölött fejezze ki a megye közönsége örömét, mely inditvány elfogadtatván, a közgyülésre meghivott Gromont a főispán a megye közönsége nevében meleg szavakban üdvözölte, ki mint elöde erélylyel és bölcs tapintattal kormányozta e megyét, melyben a tisztelet és osztatlan szeretet emlékeit hagyta hátra. Elnevezte őt a megye büszkeségének, mert az ő magas állása a neki jutott legfelsőbb elismerések által meg van tisztelve és ki van tüntetve a megye közönsége is. A lendületteljes beszéd elmondása után ujból meg ujból megujultak az éljenek, mire az ünnepelt felállva meghatottan köszönte meg az ovációt, melyben a megye ezuttal is részesitette. Elmondotta, hogy milyen kedves emlékek kötik őt a megyéhez s a megye mostani főispánjához, kivel nehéz viszonyok között (akkoron mint alispánnal) együtt működött a legjobb egyetértésben és barátságban. Kifejti, hogy állásának nehézségeivel csak ugy volt képés sikeresen megküzdeni, mert az akkori alispán a legodaadóbb támogatásban részesitette. Örül annak, hogy az akkor együtt s vállvetve megkezdett munkát most már évek óta mint főispán oly következetesen páratlan ügybuzgalommal, a nagy megye közönsége bizalmától és szeretétől környezve oly hatékonyan folytatja, ugy hogy vele nemcsak a megye közönségének tiszteletét és ragaszkodását, de a kormány bizalmát, elismerését is kiérdemelte. Ujból megköszönte azután Gromon a megye részéről a személyére ért kitüntetést, s kérte a megye közönségét, hogy tartsa meg továbbra is szives jóindulatában. E beszéd végeztével ujból felujultak az éljenek, melyeknek lecsillapultával előadta Schmausz Endre alispán időszaki jelentését. A jelentésben számot adott az alispán a megye adminisztrácziójáról; adatokkal mutatta ki a közállapotok javulását több irányban; de viszont beszámolt amaz intézkedéseiről is, melyeknek megtételére a megyében lévő egyes községek administrácziójában mutatkozott szabálytalanságok és vétségek következtében magát késztetve látta. Rámutatott azonban a megye tisztikarának nehéz helyzetére, melybe a fokozott munka és szorgalom daczára jutott egyes hirlapi támadások folytán. Ennek kapcsán felszólalt *Rohonyi* Gyula országgyülési képviselő, bizottsági tag, a ki konstatálva az alispáni jelentés alapján a megye közállapotainak fokozatos javulását és a haladást, annál meglepőbbnek, igaztalanoknak tartja ama támadásokat, melyek a megye élén álló férfiak, a tisztikar és az egész megye közigazgatása jó hirneve ellen intéztetnek. Kiemeli, hogy ha e vádaskodások csak egy része is való volna, nem szabadna megengedniök, hogy a nap egyszer is lenyugodjék, mig a visszaélések megtorlása és a korrupczió kiirtása iránt legalább az első nagy lépést meg nem tették. Nem tagadja, hogy fordultak elő visszaélések egyes községi közegek részéről, mint mindenütt, ugy e megyében is, de egyetlen egy oly esetet sem tud, melyben akár a megye élén álló férfiak, akár a tisztikar, akár a törvényhatósági bizottság azok szépitésére vagy eltusolására vállalkozott volna. Ily viszonyok között fel kell emelnünk — ugymond — tiltakozó szavunkat az egész vármegye reputácziója, becsülete érdekében. Lángostort, lángpallost a korrupczionak; de megyénk jó hirén, becsületén egy szennyfoltot megtűrünk nem szabad, mert akkor nem vagyunk érdemesek a bizalomra a megye közönsége részéről, nem volnánk hü letéteményesei a megye közönsége által kezünkbe letett, a legnagyobb kincsnek, az önkormányzat joga és megye becsületének. A haza bölcse azt mondta: «a mely nemzet magát elhagyja, az sorsát megérdemli.» Szabad legyen e jelmondatot a megye viszonyára alkalmazni. Ezért ezen vádak visszautasitásában inditványozom: mondja ki a közgyülés azt a minimumot a mit a támadásokkal szemben ki kell jelentenünk, hogy az alispáni jelentést *helyeslő* tudomásul veszi s határozottan visszautasitja azon inszinuacziókat, vádakat, melyekkel administracziónkat, tisztikarunkat illetik, a tisztikar reputácziója tekintélye s a megye becsülete érdekében. E beszédet is általános helyeslés és éljenzés követte. Erre fölállott *Korbay* Károly bizottsági tag s hozzájárulva Rohonyi inditványához, erős szavakban rosszalja azt az indokolatlan igaztalan támadást, melylyel a lapok egy részében foglalt tudósitások illetik a tisztikart, a megyét s pótlólag az előző inditványhoz azt javasolja, hogy a közgyülés ez eljárás fölötti megbotránkozását is kifejezze, a mire ujból fölujult a helyeslés és éljenzés. Erre az elnöklő főispán az egyhangulag elfogadott inditványt zajos helyeslés és éljenzés által kisérve, ily értelemben mint határozatot kimondta. Ezután a gyülés rendes medrébe tért. Megemlitendő, hogy a közgyülés Latinovics Ernő felszólalására a *kolluthi* választást megsemmisitette. Délben megszakitották a gyülést, mire az államtitkár fogadta az üdvözlésére jött tisztelgő küldöttségeket. Este *Gromon* tiszteletére fényes lakoma volt, melyen pártkülönbség nélkül az egész város intelligenciája a tisztikarral egyetemben részt vett. A bankettnek egyik kiemelkedő mozzanata volt *Pacher* közöshadseregbeli őrnagy felköszöntője a polgárság és katonaság között uralkodó jó egyetértésre. Az őrnagy, bár elég tiszta hangsulyozással, csak igen hiányosan birja a magyar nyelvet, de az, hogy mindamellett magyarul beszélt, olyan jó hatást tett, hogy a jelenvolt hallgatóság frenetikus tapsokba tört ki. A közgyülést másnap folytatták.

UJDONSÁGOK.

— okt. 16.

— ***Személyi hirek.*** *A király* ma Bécsben Albrecht főherczeget hosszabb kihallgatáson fogadta. — *Ludvig Viktor* főherczeg ma reggel Salzburgból Ischlbe utazott. — *Erzsébet* romániai királyné e hó 18-án Sigmaringenből visszaindul Romániába. — *Péchy* Tamás a képviselőház elnöke ma Budapestről Alsó-Kézsmárkra utazott. — *Wolkenstein* gróf pétervári nagykövetünk tegnap Csehországból Bécsbe érkezett. — *Széchen* Antal gróf fő udvari marsall ma Bécsből Steyrbe utazott.

— **Erzsébet királyné Marseille-ben.** A királyné e hó 12-én ismét nagyobb sétát tett Marseille-ben s a többek közt megnézte az állatkertet is, a hol most egy csapat indián produkálja magát. A királyné az «előadás» után gazdagon megajándékozta őket, a mi annyira meghatotta a vörös bőrü népséget, hogy egyik a másik után kezet nyujtott neki. Minthogy sejtelmök sem volt róla, hogy kivel állnak szemközt, nagyon bizalmasan hálálkodtak. A királyné beletalálván magát inkognito szerepébe, nem akarta megrontani örömüket s elfogadta a feléje nyujtott fekete kezeket. Délután a királyné Talabot várát nézte meg s este 7 órakor visszatért szállására.

— **Lobkowitz Rudolf herczeg,** a budapesti uj hadtestparancsnok, ma vette át a IV. hadtest parancsnokságának vezetését. Ez alkalomból ma délelőtt mutatták be a herczegnek a budapesti helyőrség tisztikarát. A bemutatás a katonai tudományos egylet Károly kaszárnyai nagytermében történt. Délelőtt 11 órakor gyültek össze a teremben *Uexküll* gróf, az eddigi ideiglenes hadtestparancsnok vezetése mellett a közös hadseregnek a fővárosban állomásozó összes tényleges szolgálatban levő tábornokai, törzstisztjei, törzs-hadbirái, törzsorvosai és főbb katonai hivatalnokai és félkörben állottak fel. Pontosan a kitüzött időben a főőrség kürtjelzése adott hirt a hadtestparancsnok megérkezéséről s néhány pillanat mulva megjelent a teremben Lobkowitz Rudolf herczeg. *Uexküll-Gyllenband* gróf altábornagy, mint a rangban legidősebb tábornok mutatta be a herczegnek a jelenlevőket, kikhez *Lobkowitz* herczeg a következő beszédet intézte:

Ő felsége legmagasabb kegyéből a IV. hadtest parancsnokává neveztetvén ki, büszke örömmel tölt el, hogy önöket, uraim, szivesen üdvözölhetem. De nem győzhetem le aggódásomat sem annak tudatában, hogy oly kiváló tábornokok utódául szemeltettem ki, mint a milyen *Edelsheim-Gyulai* báró lovassági tábornok és *Pejacsevich* gróf lovassági tábornok volt. Buzgó törekvésem czélja lesznek, hogy megtartsam és ápoljam a hadtest csapatainak ismert kiváló katonai szellemét és harczra való képzettségét. E magasztos czél megvalósitása érdekében kérem, uraim, az önök támogatását s kérem bizalmukat.»

Lobkowitz herczeg ezután cerclet tartott s a megjelentek mindegyikét barátságosan megszólitotta. Fél óra mulva, ugyanesak a katonai tudományos társaság nagytermében, a magyar királyi *honvédség* tábornoki és tisztikarát mutatták be hasonló formalitások közt. A tiszteket *Kubinyi* altábornagy budapesti állomásparancsnok mutatta be a hadtestparancsnoknak. *Lobkowitz* herczeg a honvédség tisztikarát is a legnagyobb szeretetreméltósággal fogadta és a következő beszéddel fejezte ki érzelmeit:

«Szivesen üdvözlöm önöket, uraim, és köszönöm iránttam tanusitott figyelmöket. Legyenek meggyőződve, hogy rajta leszek, hogy *a belső bajtársi és fegyvertársi viszonyt* ápoljam Budapest helyőrségében; ehhez, uraim, kérem szives támogatásukat.»

A herczeg délben, ugyanazon katonai tiszteségadás közt, mint érkeztekor, távozott a Károly-kaszárnyából és a budai hadtestparancsnoksági palotába ment, hol *Uexküll* gróf altábornagy bemutatta a hadtestparancsnokság törzs- és főtisztjeit, papságát, orvosait és hivatalnokait. Lobkowitz herczeg nyájasan fogadta őket és ama várakozását fejezte ki, hogy ők is buzgón fogják támogatni hivatalának teendőiben. Ezzel a hivatalos fogadások véget értek.

— **Uj magyar nemes.** A király *Simics* Ignácz királyi tanácsos és pénzügyigazgatónak sok évi hü és jeles szolgálatai elismeréseül a magyar nemességet díjmentesen adományozta.

— **Munkácsy Bécsben** A bécsi műcsarnokban fényes bankettet rendezett tegnap este a Munkácsy-pár tiszteletére a bécsi képzőművészeti társulat. A bécsi művészvilág köréből ott voltak a banketten Angeli Henrik, Pausinger, Tilgner Viktor, Zumbusch, Kunzmann, Groll, Beresch tábornok csataképfestő stb., továbbá Temple, Frecskay, Loniterbach Berlinből, Harkányi Frigyes Budapestről stb. Munkácsyt és nejét mikor az ízlésesen földiszitett tanácsterembe lépték, zajosan megéljenezték. A banketten, melyre ugyanebben a teremben volt tertive, az első felköszöntot *Felix* elnök mondotta Munkácsyra. *Munkácsy* nagy figyelemmel hallgatott válaszában mindenekelőtt hozzánatot kért, hogy magyaros német kiejtésével Schiller és Goethe nyelvét elforzitja. De a mit mond, szivből mondja. Mint egyszerü magyar fiu jött Bécsbe, hogy megismerkedjék a művészet titkaival. Tényleg itt nyerte első művészi kiképzését és ámbár maskorában mint tehetségtelen növendéket, ki is dobták az akadémiából, (Nagy derültség) örökké hálás lesz mestereinek, a kik a szép birodalmába kalauzolták. E nagy tetszéssel fogadott beszéd után egy kis hangverseny volt. A társaság a reggeli órákig maradt együtt.

— **Szerencsétlenség a hadgyakorlaton.** *Tápió-Súlyról* arról értesitenek bennünket, hogy ott tegnap a honvédség gyakorlata alkalmával szerencsétlenség történt. Egy Mannlicher puskában ugyanis hátrafelé

A léghajónak megtekintésénél azon 5 nagy (körülbelül 1 négyszöglábnyi) nyilás, mely a repeszdarabok által és ama 24 kisebb nyilás, mely a töltelék golyók által okoztatott, volt észlelhető. A legnagyobb sérüléseket a léghajó felső része szenvedte.

Közel levő javitó-anyag segélyével a léghajó egy fél óra mulva ismét hasznavehetővé válhatna. Általában megállapittatott, hogy a léghajók közeli tüzerütegek által igen veszélyeztethetők, s ha azok akár gőzmozdony, akár ló vagy emberi erő segélyével helyből el nem mozdithatók, derék tüzérség által negyed óra mulva lelövethetők.

VESZEDELMES SZERSZÁM.

15

— REGÉNY. —

Irta: D. CH. és H. MURRAY.

Prickettnek ugy tetszett, mintha némi csekély reszketés volna a hangjában.

— Wyncottné? ismétlé Gale. — Hol is hallottam ezt a nevet?

— Van rá némi lehetőség, kedves Reuben barátom, hogy bizonyos fiatal uri ember, a ki magát a mult heten tiz esztendei rabságból rántotta ki, a közelebbi esküdtszéki ülésszak alatt a fegyházba juttatja.

— Ahá, mondá Gale vontatottan, — emlékszem már... Wyncott Esden, a védő ügyvéd... Rokona talán annak az asszonyságnak?

— Unokaöcsese, és a jelen esetben engem támogatásában részesit. Ő van megbizva az ügy intézésével.

— Hát szivemből szerencsét kivánok mind a kettőjöknek, viszonzá Gale, mialatt a szerszámot különös határozottsággal tette le ismét a bolti asztalra. — A mi ezt a darab vasat illeti, bizony semmit sem mondhatok róla, legalább semmi határozottat. Nem mernék rá megesküdni, hogy nem tőlem való, de azt sem merném állitani, hogy az én kezemből került.

— Jó, jó, mondá Pricket. — Eljön velem szép szerével is, ugyebár?

— Természetes, hogy megyek, ha muszáj, viszonzá Gale, örvendetes készséggel. — De, tudja, Mr. Prickett, nincs erre semmi szükség.

— Az majd elválik, viszonzá a rendőrtiszt.

— Perczről-perczre számot tudok adni arról, hogy a mi napot mikor, hol és kivel töltöttem, jelenté ki Gale. — És erről a dologról olyan keveset tudok, akárcsak a ma született gyermek. Lássuk csak... mikor esett az a dolog?

— Kevéssel öt óra előtt, Reuben.

— Akkor biztosan meg vagyok mentve s megyek önnel, a hova akarja. Mert háromnegyed öttől egészen hatig Richards vámőrrel és George fogadóssal együtt ott voltam a korcsmában. Iddogáltunk és beszélgettünk az irországi uj törvényről, melylyel el akarják fojtani a honszeretetet.

— Ha igy van, Reuben, mondá Prickett, mialatt a szerszámot fölvette, eltette s begombolta fölötte a kabátját, — akkor holnap reggel kilencz órára maga megint szabad ember lesz. Addig is pedig gondunk lesz rá, hogy lehető kényelemben legyen. Hiszen nincs családja, ugyebár. Nagyon helyes, legalább senki sem aggódik a becses személye miatt. Olyan emberek, a kik kalandos életet élnek, okosan teszik, ha nőtlenek maradnak, már csak a hölgyekre való tekintetből is. Az ön gyakori távolléte mindenesetre féltékenynyé tette volna a feleségét.

Mr. Reuben Gale meglehetősen kellemes éjszakát töltött a kerületi rendőrállomáson s reggel kilencz órakor Prickett azzal a hirrel költötte fel, hogy «alibije» eléggé be van bizőnyitva s hogy ennélfogva szabad ember.

— Hanem, tudja, Reuben, tiszta humbug ám, ha maga azt állitja, hogy ezt a szerszámot nem ismeri, mondá Prickett — Tegnap jutalom kitüzéséről volt szó, söt ezer fontot emlegettek... és minden közlésnek, a mit maga nekem tenni tog, jó ára lesz. Fontolja meg ezt, Reuben.

— Megfontolom, viszonzá Gale, az ő szokott nyugalmával.

És meg kell neki adni, hogy egész nap nem is csinált egyebet, hanem csak ezt a dolgot fontolgatta. Elmélkedésének az lett az eredménye, hogy délután becsukta a boltját s fölkerekedett, hogy maga is utánajárjon a dolognak.

X.

Prikett, korai sétájából jó étvágygyal tért haza reggelizni a Scotland Yard közelében levő lakására. Még el sem készült reggelijével és a lapok rendőri tudósitásainak elolvasásával, midőn a cseléd jelentette, hogy egy ur van itt, a kit Johnstone felügyelő küldött.

— Jöjjön be, mondá Prickett szokatlan élességgel.

Egy perczczel utóbb belépett a látogató — puffadt képü, falusias ábrázatu, harmincz évesnek látszó ficzkó, bamba szemekkel, lefityegő ajkkal, s fölfelé álló, szalmaszinü hajjal.

A szőnyegen alkalmas helyet keresett a kalapjának, melylyel — ugy látszék — nem tudott mit csinálni, s végre nyájas mosolylyal tette le a szőnyegrajz egyik koczkájának a közepébe, de csakhamar meghánta a választását s egy másik koczka közepébe helyezte át a kalapot.

Prickett hátratolta a székét s fölállott. Most a kandalló előtt állott s a pipáját töltötte, mialatt nem igen nyájas képpel nézegette látogatóját.

— Nos? mondá hidegen, — mit akar?

— Meglátogattam mr. Johnstonet, felelt az idegen, bizonyos vidéki kiejtéssel, — és ő küldött ide.

— Ugy? viszonzá Prickett olyan hangon, mely világosan elárulta, hogy mr. Johnstone ezzel nem sokat nyert az ő becsülésében, — és mit akar most, hogy itt van?

— Öt év óta állok a rendőrség szolgálatában, felelt a vendég szelid mosolygással. — Egy Manchesterben végzett dologgal szerencsém volt s egy heti szabadságot kaptam. Gondolja-e mr. Prickett, hogy Londonban is tehetnék valamit?

— Azt teheti, hogy jegyet vált a vasuton — vissza, volt a száraz felelet.

— Azzal még várunk egy keveset, viszonzá a látogató. — Kerestem valamicskét a Fielding-esettel, s az egyheti szabadságomat mindenesetre itt fogom tölteni Londonban.

— Hát mi dolga volt önnek a Fielding-esettel? kérdé Prickett.

— Csak az, hogy én vezettem, volt a válasz.

Prickett tisztára megfeledkezett arról, hogy a meggyujtott gyufát a pipája fölé tartsa, s nagy érdeklődéssel vette szemügyre a látogatót.

— Hogy hivják, fiatal ember?

— White a nevem — James White.

Prickett, erősen rászögezve szemét a látogatóra, elmerengve gyujtott meg egy másik szál gyufát.

— No, mondá némi szünet után, — meglehet. Önnek legjobban kell tudnia, de biz én nem hittem volna.

White jókedvüen mosolygott erre a bókra, mely külsejére nézve korántsem volt hizelgőnek mondható. Ez a mosolygás olyan elmésnek látszott, a milyen bamba kifejezésü volt az arcz.

— Ugy vagyok vele, Mr. Prickett, mint az a falusi leány a nótában. Az arczom az egyetlen vagyonom.

A vidékies kiejtésnek most már nyoma sem volt a White beszédében és szürke szemei hamisul hunyorogtak.

— Üljön le, White, szólt Prickett, ki egyszerre bizalmas lett. — Örülök, hogy fölkeresett. Ha az én véleményemnek egyáltalában van ön előtt értéke, hát tudja meg, hogy egy-egy esetet nem egyhamar végeztek olyan kitünően, mint a Fielding dolgot.

— Szépen köszönöm, Mr. Prickett. Senkitől sem hallom ezt olyan szivesen, mint öntől.

— Jó, ha ön ilyen kevéssel is beéri és nem akarja Londonban hiába fecsérelni az idejét, hát hozzásegithetem, valamihez, a mivel mindenesetre megkereshet egy tizfontos bankót.

— Miről van szó? kérdé White.

— Olvasta a mai lapokat? Nohát én azt a wooton-hilli betörést nyomozom. Már nyomon is vagyok; kezemben van a szerszám, melyet a betörő használt, s ismertem azt az embert, a ki készitette. Az este le is tartóztattam, de alibit bizonyitott s megint el kellett eresztenem. De a szerszámot ő készitette, s tudja is, hogy kinek adta el. Ha csak kicsiségről volna szó, egyszerüen ráditálná a feltételeit a czimborájára; itt azonban negyvenezer fontnyi értékről van szó, s ő legalább is osztozni fog akarni. A már most a feladatunk, hogy ezt az embert, ki Londonnak egyik legvénebb és legagyafurtabb gazembere, a legpontosabban megfigyeljük. A ki ezt elvállalja és végére is jár, az olyan munkát végez, mely a legügyesebb embernek is becsületére válik. Magam végezném el azt a dolgot, de az az ember olyan jól ismer, mintha a tulajdon testvére volnék.

— Nekem, Mr. Prickett, épen arra van szükségem, hogy alkalmam legyen Londonban kitüntetni magamat.

— No ezt az alkalmat megtalálta, viszonzá Prickett, — de előbb meg kell ismernie az embert. Ha szóba áll és beszélget vele, akkor olyan szelidnek és ártatlannak tetszik, mint a ma született gyermek. Valósággal pedig olyan furfangos, mint Garrick, és olyan kegyetlen, mint az ördög, és senkitől és semmitől vissza nem riad. Csak legutóbb is majdnem gyilkosságot követett el, s ha czélszerünek látja, olyan lelki nyugalommal lövi keresztül az embert, mint a hogy ránéz.

— Olvastam azt az esetet, a melyben önnek vele dolga volt. Kétség nem is forgott fenn...

(Folytatása következik.)

VÉRBOSZU.

11

ANGOL REGÉNY.

Irta CLAVERING GUNTER ARCHIBALD.

MÁSODIK RÉSZ.

Epizód a párisi Salonban.

A szinhely balfelén áll a fiatal Paoli franczia tengerésztiszti egyenruhájában, a mint kiadja lelkét Barnes karjaiban, ki a képen ugyanabban a helyzetben támogatja a haldokló fejét, melyben Marina öt tényleg megpillantotta... Barnes felemelt karral, elégületlen mozdulattal mutat az angol tengerészhadnagy felé. Középen áll de Belloc, meglepő borzadálylyal, merőn és komoran nézve az angol tiszt után, mig a lépcsőzet felső fokáról az öreg Matteo bámul reá mogorva visszatetszéssel. Az általános elitéltetésnek tárgya, a britt tengerésztiszt a képnek inkább jobb oldalán állt, egyik kezében az épen kilőtt, s még füstölgő tengerész-pisztolyt tartva; mig a másik kezében azt a szerencse pénzdarabot szoritja, mely Paoli golyójától egészen meglapult, s melyen diadalmas örömmel legelteti szemeit. Ez a hatás meglátszott az angol tengerésztiszt segédjének arczkifejezésén is, ki szintén lelkesülni látszik társának diadalán.

Paoli, de Belloc, az öreg Matteo, söt még a két korzikai halász is, kik a csolnakon eveztek, tökéletesen hiven el voltak találva. Igaz, hogy Antonio alakja annyi gonddal és előszeretettel, oly finom vonásokkal volt festve, hogy arcza annyira eszményi szépségünek tünt fel, miszerint kifejezése inkább egy vértanuságot szenvedett szenthez hasonlit, mintsem olyan egyszerü haldoklóéhoz, ki egy más ember vere utáni lelki sovárgassal mulik ki; mely körülmeny azt bizonyitá, hogy bárki festette is a képet, öt teljesen büntelennek tartotta azon ügyben, mely halálát okozta. Élénk ellentétben ettől, Barnes arcza egyátalán nem hasonlit eredetéhez, és alkalmasint csakis emlékezet után festhették: mig a két angol tengerész-tiszt alakján meglátszik, hogy egészen képzelt egyének, s olyan művész festhette, a ki őket soha életében nem látta, és legjobb esetben is csak leirás után ecsetelhete őket. Söt mi több, a művész kétségtelenül nem valami sok jóindulattal viseltetlenett irántuk, noha főszereplői valának az esemény, vagyis a kép

sült el a töltény, ugy hogy a puska závárzata széjjelment s a golyó kicsapódva, egy katona arczát megsebesitette. A seb nem sulyos.

— **Szathmáry György**, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium uj tanácsosa, mint a tanügyi osztály vezetője, ma foglalta el állását a miniszteriumban. A tisztelgő küldöttségek közt, melyek uj hivatalában üdvözölték, első volt a fővárosi tanfelügyelőség személyzete *Verédy* Károly tanfelügyelő vezetése alatt. A tisztelgők szerencsekivánatuik mellett egyuttal kifejezést adtak abbeli örömüknek, hogy e felette fontos pozicióra éppen Szathmáry neveztetett ki, a ki évek hosszu során át oly fáradhatatlan buzgalommal és eredményesen volt a népoktatásügy harczosa s kinek jövőbeli működése elé a jelenlegi reformkorszakban a népoktatásügy minden barátja a legteljesebb bizalommal tekint. Szathmáry szivesen fogadta a küldöttséget s kijelentette, hogy ezentul is Magyarország közoktatásügyének szenteli minden idejét és munkásságát.

— **Véres kardpárbaj megyei tisztviselők közt.** *Nagykárolyból* e hó 14-iki kelettel a következőket irják nekünk: A mai napon itt *Gönyei* István és *Baudisz* Jenő megyei tisztviselők kardpárbajt vivtak, melyben Gönyei hasán, Baudisz pedig az alfelén oly erős vágást kapott, hogy Reich orvos feláldozó ápolása mellett is alig van remény életben maradásához. A párbaj oka összeszólalkozás.

— **A hol ég a föld.** *Orley* Kálmán biharmegyei birtokosnak a kót-csökmöi utvonalon levő tanyája mellett a kotu meggyuladt és a tüz az egész megyei utvonalat megsemmisitéssel fenyegette. Balogh János b.-ujfalui szolgabiró a helyszinére érkezvén, 30 munkást rendelt ki és 40 méter hosszuságban árkok közé vette az égő kotut, hogy a tüz tova ne terjedjen. A szolgabiró egyuttal intézkedett, hogy ha az égésnek vége lesz, az elrontott utakat hozzák rendbe.

— **Örült nagyherczeg.** A *Times* azt a hirt kapja Moszkvából, hogy Nikolajevics Miklós nagyherczeg, a czár nagybátyja, a wolhyniai hadgyakorlatok utolsó napján hirtelen megőrült. Régóta beteg volt már a hatvan éves nagyherczeg. Most az örültség oly rohammal lepte meg, hogy az orvosok lemondtak arról a reményről, hogy kigyógyithassák. Elküldték Krimbe, azt várva, hogy az enyhébb éghajlat tán könnyit a bajon. A czári család s a hadsereg rendkivül meg van illetődve a nagyherczeg szerencsétlenségén.

— **A tengeralatti kábel, mint telefon.** Mint egy helgolandi távirat értesit, a birodalmi postahivatal az utóbbi napokban kisérleteket tett annak kideritésére, hogy a tengeralatti kábel használható-e nagyobb távolságra távbeszélési czélokra. Nagyon kedvező eredményt értek el Helgoland és Cuxhaven közt a 75 kilométer hosszuságu északi tengeri kábelen, amenyiben a beszéd egészen tisztán és érthetően hallatszott.

— **Szerencsétlen lutrizók.** A lutri szenvedélye nagyon el van terjedve Gyulafehérváron. Hogy menynyi ott a szerencsevadász, azt lehet gondolni abból, hogy a mult szombaton a budapesti huzásban kijött 1, 8, 50 számokra negyvennyolcz nyereményt csináltak a gyulafehérváriak. A negyvennyolcz nyeremény közt négy nagyobb ternó is volt, csakhogy a szerencsés (?) nyerők közül egy sem fog kapni egy krajczárt sem, mert a Nagy-Szeben felé menő vonat pár órát késett s igy a tételek nem érkeztek be idejére. A szerencsétlen lutrizók nagyon el vannak e miatt keseredve.

— **Beomlott kőbánya.** Egy a Monte Christallinin levő kőbányában sziklaomlás történt tegnap. Nápolyból azt táviratozzák, kogy a törmelék hat embert elborította. Ezek közül három meghalt, három pedig sulyosan megsérült. Életben maradásukhoz nincs remény.

— **Kézbesithetlen levél.** A budapesti főpostán fekszik egy *Buenos-Ayres*-ban feladott *Gruby Dezső Budapest* czimü levél, melyet az ismeretlen czimzett kellő igazolás mellett a hivatalos órákon belül az I. emelet 18. ajtó szám alatt átvehet.

— **Az időjárás Budapesten** ma hirtelen esősre változott; egész nap komor szeles idő volt, este eső is kezdett csapkodni s ez tartott egész éjen át. A hőmérsék ma reggel 7 órakor 7.5 fok, tegnap a maximum 19, a minimum 6 fok volt.

Rövid hirek. *A váncsodi* határban Csillag Sámuel ispánt e hó 11-én egy Szabó nevü beres szóváltás közben ugy megütötte, hogy meghalt. A rabiátus embert elfogták. — *Nagykikindán* Holup Vilmos 70 éves ember e hó 14-én nyomora miatt felakasztotta magát. — *Nagyváradon* Sipos István kőműves agyonlőtte magát. Hogy miért, azt nem tudják. — *Grácz*ban tegnap Baurschafter József főhadnagy agyonlőtte magát. Öngyilkosságának okául katonai ügyeket emlegetnek.

—

— **Szerencsétlenség egy épitkezésnél.** Nagy baleset történt ma az üllői-ut 76. szám alatt lévő Józsefkórházban folyó épitkezésnél, a mely — kevés hijja — hogy emberáldozatot is nem követelt. A szerencsétlenség az épitkezés közül elkövetett vétkes gondatlanság következménye és élénken illusztrálja azt a nagy lelkiismeretlenséget, a melylyel az épitőmesterek és pallérok oly könnyedén kiteszik munkásaikat a veszedelemnek. Még a nyár folyamán kezdték meg a József-fiárvaházmál az udvarban lévő rész kibővitését. A ház egyik végéhez mintegy 15 méter hosszuságu kétemeletes szárnyépületet emeltek s a munka már annyira előrehaladt, hogy az épületrész tető alatt áll. Ma a munkások nagy része az épület belsejében dolgozott, a hol a falak vakolásával és a mennyezet készitésével voltak elfoglalva. A második emelet folyosóját még csak tegnap fejezték be, ugy, hogy a falak még egészen nedvesek voltak. Hány munkás dolgozott ott ma délfelé, midőn ugy tizenkét óra körül ez a folyosó körülbelül 7—8 méter hosszuságban borzasztó robajjal leszakadt, s keresztül törte az első emelet mennyezetét is. A négy munkás a törmelékekkel együtt a földszintre zuhant. A nagy zuhanásra előszaladtak az épület többi részein dolgozó munkások s a rémület hatása alatt azt hitték, hogy társaikat a leomló gerendázat és kötörmelék eltemette. Kevés idő multán azonban mind a négy munkás elömászott a törmelékek közül. Három apró zuzódásokat, a negyedik pedig a fején sulyosabb sérüléseket szenvedett, A mint az eset hire elterjedt, azonnal a helyszinére siettek a mentők és segélyben részesitették a sebesülteket. A sulyosan megsérült munkást *Jurkulák* Jáposnak hivják. A szerencsétlent tiz sebbel fején vitték a Rókus-kórházba. Vele együtt dolgozott a második emeleten ösesse, *Jurkulák* József is, a ki kezén sérült meg. A mentők őt is a Rókusba szállitották. A rendőrség részéről *Garlathy* Ödön fogalmazó sietett az eset szinhelyére s *Vayda* Lőrincz vizsgálóbiróval egyetemben megtartotta a helyszini szemlét. Az összes jelenlévő munkásokat kihallgatták és a kihallgatás folyamán minden kétséget kizárólag megállapitták, hogy a szerencsétlenséget vétkes gondatlanság idézte elő. A folyosók mennyezeteinek gerendazattal kellett volna alá támasztva lenniök, a mit az épités vezetői elmulasztottak megtenni. Az épitőmestert, *Klein* H. Jánost is kihallgatták, a ki a felelősséget mindenáron a munkásokra iparkodik tolni, hogy ezek nem végezték kötelességüket lelkiismeretesen. A rendőrség őrei vigyáznak arra, hogy az épületben minden olyan állapotban maradjon a holnap megejtendő szakértői vizsgálatig, mint a milyenben a szerencsétlenség után volt.

— **Lopás a közraktárakban.** A fővárosi közraktárakban tegnap letartóztattak egy *Weiszberger* nevü fuvarost két alkalmazottjával együtt. Weiszbergert, ki az üres zsákok elszállitását vállalta fel a közraktárakban, tegnap rajtakapták, hogy emlitett két embere segitségével elcsent egy zsák buzát és a kocsijára rakott üres zsákok közé elrejtette. A tolvajokkal együtt letartóztatták a közraktárak egy alkalmazottját is, a kinek valószinüleg része volt a lopásban.

— **Junker és Gaertner rendszerü mezei vasut kitüntetése.** A bécsi gazdasági kiállitáson a nálunk is ismert szállitható és állandó mezei vasutvállalat, Junker és Gaertner czégnek a *nagy ezüst társaságérem* itéltetett meg. E czég, mely 1880 óta legjobb hirnek örvend az országban, a mezei és erdei vasutak szolid kivitele, valamint szabadalmak által védett kitünő kocsijai és ezek rendszere által 1885-ben a budapesti országos kiállitáson a nagy kiállitási érmet, Czernowitzban a nagy ezüst érdemérmet és *Pécsett az arany érmet nyerte el;* hogy a bécsi kiállitáson a czég által bemutatott pálya és több csinos, de igen szilárd készitésü kocsi megnyerte az osztrák, magyar és német szakférfiak tetszését, e mellett bizonyit azon körülmény, hogy ezen rendszert számos osztrák és magyar állami intézet igazgatósága elfogadta és alkalmazta.

SZINHÁZ ÉS MÜVESZET.

— **Opera.** Az *Álarczos bál* ma részben uj szereposztással került szinre. Az a véletlen, hogy az igazgatóság nem tud primadonnát találni, a legjobb alkalom *Szilágyi* Bellának arra nézve, hogy a legnagyobb drámai szerepekbe »beleénekelje« magát. Annyi bizonyos, hogy Szilágyi Bella oly ritka szorgalmat fejt ki a szerepek betanulásában, hogy már ezért is elismerést érdemel. Azután meg minden szerepét korrekten tanulja be, nem ront el semmit s sok dolgot igen szépen ad elő. Van ugyan minden szerepében több oly részlet, a mely nem állja ki a szigoru kritikát, de nagy igaztalanság volna tökéleteset kivánni töle. Örömmel konstatáljuk, hogy minden ujabb alakitása kerekdedebb, nyugodtabb s öntudatosabb, hangja is enged abból a fás merevségből, a mely sajátja volt előbb s napról napra hajlékonyabbá s kellemesebbé válik. Csak arról a hangos lélegzetvételről tudna leszokni s fordítana nagyobb gondot az intonáció tisztaságára. Szilágyi Bella ma este *Amáliát* énekelte komoly ambicióval. Már a keresztnél való jelenet is egyes tulzásoktól eltekintve, szépen sikerült, a férjjel való jelenet a következő felvonásban már határozottan szép volt. A minthogy Szilágyi Bella hangja csak akkor válik szálkássá, ha tuleröltöti, ha természetesen engedi hangzani, akkor igen kellemes a csengése. A rokonszenves tapsok, ki voltak érdemelve. A másik uj szereplő *Hilgermann* Laura volt, a ki Ulrikát énekelte magyarul. Valami különösen érdekeset nem mondhatunk alakitásáról. Feladatát tisztességesen oldotta meg s már az is dicséretet érdemel, hogy magyarul énekelt. Richard grófot *Prevost* adta erős konkurrenciát csinálva Perotti emlékének, a kinek pedig ez igen jó szerepe volt. *Takáts* ma egy jelentéktelen s *Mannheib* egy jelentékeny szerepet énekelt. Megtudjuk becsülni mind a két müvészt, de csak a magok helyén s ezek a helyek ma fel voltak cserélve. Meglehetős derültséget keltett a nevető kar, a hol a két összeesküvőt (Takács és Szendrői) azt énekli, hogy: »ha, ha ha, szép ez a történet, lesz mit nevetni a városban.» közönség, mely az operaházbeli legutóbbi affairt ismeri, ki érezte ebből a nótából az önkénytelen czélzást. Oszkár szerepét ma is igen ügyesen énekelte Bárdossy kisasszony. A zenekart ez alkalommal Mahler igazgató vezényelte. —*ts.*

— **Egyház zenetörténeti karének előadás.** A budavári helyőrségi templomban ma tartották meg a harmadik egyház-zenetörténeti karének előadást. A cyclust örömmel üdvözölték az egyházi zene barátai, kiknek fogyatékos az élvezetük e téren, mert a főváros templomaiban — a szerény anyagi eszközök miatt csak a mindennapi szükségletet elégitik ki, de nincs mód az egyházi zene programszerü müvelésére. Vavrinecz Mór, a helyőrségi templom karnagya a mai előadással — mely a harmadik — határozott haladást mutatott ugy a programm összeállitásában, mint a karok összhangzatos vezetésében. Poleszitrina, Agazary, Croce Giovanni, Rigbini Pitoni képviselték a müsor antik részét, a modern szerzők között Bogisich Mihály Beliczay, Saint Saens, Szabó Hxaver és Liszt Ferenczlő mutatott be darabokat az á capella vegyes kar, melynek összeállitása, betanitása elismerést érdemel. Két magán ének szám is volt. A fővárosi solemnis isteni tiszteletek alkalmával gyakran éneklő *Vavrinecz* Mórné Righini Te Deumjának magánszólamát énekelte orgonakiséretel. *Baroti* Jenőné, született Kárffy Ilona, kit a zenekedvelők hangversenyéről ismer a müértő közönség, Saint Saens Ave Mariáját adta elő. A gyönyörü mü szépségei teljesen kidomborodtak Baroti Jenőné stilszerü előadásában, kinek gyönyörü althangja, kitünö iskolája méltó feltünést keltett. Uj volt a programmban Szabó Xaver Ascendit Deus vegyes kara, mely a magyar szerzőnek az egyházi zeneszerzés terén való hivatottságának szép tanujele, és Liszt Ferencz magasztos O salutaris hostia himnusza. A nagy és előkelő közönség teljes megelégedéssel hagyta el a templomot, leróván áitatos adóját a Mátyás templom Loretto kápolnájának felszerelésére.

— **A magyar szinészet százéves jubileumának** megünneplésére az első előadás október 24-én lesz a nemzeti szinházban *felemelt helyárak mellett*, a nemzeti szinház nyugdijintézete javára. Tudvalevőleg dr. *Váradi* Antal «*Üttörők*» czimü prologja s *Jókai* Mór «*Földön járó csillagok*» czimü alkalmi darabja kerülnek szinre, a melyekben a nemzeti szinház összes személyzete fog részt venni.

— **Botrány az operaházban.** Az operaházban tegnap az *Álarczos bál*-ból tartottak próbát, s a zenekart *Mahler* Gusztáv igazgató vezényelte. Próba közben az egyik szereplő *Szendrői*, a ki Tomat énekelte, oda szólt az előtte álló *Alszeghi* förendezőhöz, hogy álljon egy kissé félre, mert nem látja töle a karnagy botját. Mahler igazgató, a ki igen ideges hangulatban volt, másra magyarázta ezt a megjegyzést s a karnagyi pálczával lekopogta vagyis megállitotta a próbát s megkérdezte Alszeghit, hogy mit mondott neki Szendrői, a mire Alszeghi ismételte Szendrői szavait. Az igazgatót a válasz ugy látszik nem elégitette ki, mert izgatott hangon odaszólt Szendrőihez és Takácshoz, hogy: viseljék az urak magukat müvészekhez illően, nem pedig ugy, mint ha *utczagyerekek* volnának. Szendrői és Takács megvárták a jelenet végét s azután elhagyták a szinpadot ugy, hogy a következő jelenetökre be sem mentek. Felkereské az épületben tartózkodó intendánst, a kinél ugyanakkor Prevost emelt kifogásokat az igazgató szokatlan dirigálási módja ellen, s előadták panaszukat, arra kérvén az intendánst, szerezzen nekik a rajtok méltatlanul elkövetett sértésért elégtételt, mert ha ezt nem kapnák meg, kénytelenek volnának más uton szerezni maguknak elégtételt. Az intendens megnyugtatta a két müvészt s megigérte nekik, hogy minden lehetőt erre nézve el fog követni, az ügyet megvizsgálja s másnapra magához rendelte Szendröit és Takácsot. Ezek ma délelőtt fel is keresték *Beniczky* intendánst, a ki kijelentette előttük, hogy Mahler igazgató hajlandó a sértő kifejezéseket ö előtte az intendáns előtt visszavonni, de az egész személyzet előtt, a kik a sértés tanui voltak, ezt tenni nem hajlandó. Szendrői és Takács erre kijelentették, hogy ezt az elégtételt nem fogadják s azt más uton fogják keresni. A mire az intendáns kijelentette, hogy ezt a *más uton való* elégtételkeresést az összes rendelkezésére álló eszközökkel meg fogja akadályozni. Takács és Szendrői erre eltávoztak az intendáns szobájából. A müvészek erre elküldték segédeiket *Mahler* igazgatóhoz. Takács részéről *Bartók* Lajos s *Noseda* Károly, Szendrői részéről *Szohner* Antal s *Komjáthy* Béla szerepeltek mint ilyenek. Ezek az urak eljártak ebben az ügyben s *Mahler* igazgató kijelentette előttük, hogy nem ad lovagias elégtételt. A mire a következő nyilatkozatok állittattak ki:

Nyilatkozat.

Mai napon *Szohner* Antal, szintén alulirott *Komjáthy* Béla nevében és megbizásából is, megjelenvén *Mahler* Gusztáv operaházi igazgató urnál, tőle *Szendrői Szabó* Lajos ur nevében az irányában elkövetett személyes sértésért lovagias elégtételt kért. *Mahler* Gusztáv ur kijelentette, hogy lovagias elégtételt nem ad. Ennek folytán mi alulirottak kijelentjük, hogy csak is *Szendrői Szabó* Lajos ur részéről ezen ügyet lovagias uton befejezettnek nyilvánitjuk. Kelt Budapesten, október 16. 1890. *Komjáthy* Béla, *Szohner* Antal. A másik nyilatkozat igy hangzik:

Mai napon *Noseda* Károly, szintén alulirott *Bartók* Lajos nevében és megbizásából is megjelenvén *Mahler* Gusztáv operaházi igazgató urnál, tőle *Takáts* Mihály ur nevében az irányában elkövetett személyes sértésért lovagias elégtételt kért. *Mahler* Gusztáv ur kijelentette, hogy lovagias elégtételt nem ad. Ennek folytán mi alulirottak kijelentjük, hogy csakis *Takáts* Mihály ur részéről ezen ügyet lovagias uton befejezettnek nyilvánitjuk. Kelt Budapesten, október 16-án. 1890. *Bartók* Lajos, *Noseda* Károly.

SPORT.

— **Nickel megverve.** A hires *Nickelnek*, a német telivérnek, ugy látszik, letünőben van a csillaga. A minap nálunk kapott ki, s azóta Berlinben is megverték a 6000 márkás «Durchgänger» versenyben. May V. 4 éves kanczája, *Eintracht*, került eléje ebben a versenyben. E győzelem után majdnem bizonyos, hogy *Eintracht* a kedden megfutandó freidenaui nagy handicapban szerepelni fog.

— **A bécsi októberi lóversenyek** második napja váratlan győzelmekben volt gazdag. A gátversenyt kivéve minden futamban megverték az elhanyagolt lovak a favoritokat. Az 5000 forintos Prado-dijat 1600 méteres futammal *Vép* vitte el Prado, Atyafi, Trudom és Ofelia ellen, halomra döntve minden okoskodását a sportembereknek. — Az egyes versenyek igy folytak le:

I. *Eladó-verseny.* 1000 frt. 3é. és id. lovak. 1200 méter. Sterz R. lovag 3é. sga k. *Miss Crampon* $\frac{3}{4}$ hoszszal könnyen 1-ső, Egyedi A. 3é. ph. Kislar Aga 2-dik, 2 hoszszal hátrább Árpád 3-dik, aztán Safety, Swist, Julia II., Nulight. Totalisateur: 5:42. Helyrefogadás: I. 25:80. II. 25:69. — II. *Kétévesek handicapja.* 1500 frt. 1000 méter. Blaskovics Miklós sárga k. *Mehetne* fejhoszszal könnyen nyerve 1-ső, báró Springer G. pm. Dragonier 2-dik, 3 hoszszal hátrább Piroska harmadik, aztán Almádi, Laurette, Remus, Aide-toi, Erstling. Totalisateur: 5:42. — Helyrefogadások: I. 25:108. II. 25:77. — III. *Prado-dij.* 5000 frt. 3 éves és id. lovak. 1600 méter, Gr, Erdödy K. 4é. sgam. *Vép* $\frac{1}{2}$ hoszszal biztosan első, gr, Kinsky Zd. 4é. sgak. Trudom második, 2 hoszszal Névtelen harmadik, aztán Atyafi, Ophelia, Fasztnacht, Prado. Totalisateur: 5:58. — Helyrefogadások: I. 25:125. II. 25:125. — IV. *Nyeretlenek eladóversenye.* 2 éves cont. lovaknak, melyek még versenyt nem nyertek. 1000 méter. Jakabffy T. sgak. *Donna* nagyon könnyen 3 hoszszal első, gróf Apponyi A. sgam Merry Lad második, 1 hoszszal hátrább Sofia harmadik, aztán Csángó. Totalisateur: 5:26. — Helyrefogadások: I. 25:61. — II. 25:41. Győztest megvették 4200 frton. — V. *Manfred-akadályverseny.* 1000 frt. 4000 meter. Szalay Béla föh. 6é. sp. k. *Hanakin* biztosan 1 hoszszal 1-ső, Col. Anthony 4é. p. k. Rebecca 2-ik; Purzbichler rossz harmadik, aztán Zarzesfira, Sever. Totalisateur 5:17. — Helyre: I. 25:37. — II. 25:43. — VI. *Gátverseny.* 1000 frt. 3 évesek. 2400 meter. Br. Rotschild N. p. m. *Quaker* 2 hoszszal, könnyen 1-ső, Wackerow k. p. k. Senta 2-ik, 6 hoszszal hátrább Gezogen 3-ik, hátul Sylvia. Totalisateur: 5:8. — Helyre I. 25:34. II. 25:35.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A negyedik szinház ügyét** a fővárosi tanács ma tárgyalta. Tárgyalásának alapjául az ügyosztályi vélemény s a bizottsági javaslat szolgált, melyet kimeritően ismertettünk a közoktatásügyi bizottság ülése alkalmából. *Alkér* tanácsnok adta elő az ügyet a tanács mai ülésében. Majdnem egy órai beható tanácskozás után a tanács megállapodott abban, hogy a tervezett negyedik szinházra az engedély megadását fogja javasolni a közgyülésnek a következő feltételek mellett: 1. a főváros a szinház létesitését legfölebb *800 négyszögöl kiterjedésü telek átengedésével támogatja*; 2. engedélyesek kötelesek évenkint legalább 200 magyar előadást rendezni, a melyből 150 előadás az október hó 1-jétől márczius hó végéig terjedő téli idényben tartandó meg; 3. engedélyesek annak biztositására, hogy a szinházat az engedély kiadásától, illetőleg a telek átadásától számitandó három év alatt felépitik és megnyitják, kötelesek már most 50,000 forintot letenni, mely összeg fele az engedélyi feltételek biztositása czéljából a szinház megnyitása után az engedélyi idő egész tartamára visszatartatik; 4) engedélyesek minden elmaradt magyar előadás után 500 frt pénzbirságot kötelesek fizetni; 5) az engedély időtartama *32 évben állapittatik meg, mely idő leteltével a szinház a főváros tulajdonába megy át.* A tanács az ügyet már a legközelebbi közgyülés elé terjeszti azzal a megjegyzéssel, hogy a telek kijelölésének kérdése akkor vétessék tárgyalás alá, ha a közgyülés a szinháznyitási engedély megadása kérdésében már határozott.

A tanács e határozataihoz csak kevés szavunk van. Örömmel konstatáljuk, hogy a fővárosi tanács, ép ugy mint pár nappal ezelőtt a közoktatásügyi bizottság a negyedik magyar szinház szükségét elismeri. Ebben vele egyetért az egész fővárosi közönség, mely a német szinház leégése óta határozottan hijával van a jó szinháznak a Lipótvárosban és csak örül, ha harmad- vagy negyedrangu német szintársulat helyett distingvált közönségre számitó előkelő magyar alapjellegü szinházat kap cserébe, hol az idegen nyelvü előadások is válogatottak lesznek. Csodálkozást kelthet azonban a tanács ama határozatai, mely a szinház épitését a beadott terv szerint a financzirozás szempontjából lehetetlenné teszi. Hogy 120 vagy 150 ezer forint értékü telekért a főváros 32 év mulva egy miliót érő szinházat ingyen kapjon a nélkül, hogy egyebet tenne, mint odakölcsönzi a telket, ez a kivánsága a tanácsnak olyannak tünik fel, mintha a főváros a segélykérő tervezőkön, a helyett hogy őket ebben a nemes szándékukban, mely százezrekre menö befektetéseket igényel támogatni akarná, rajtok inkább nyerészkedni kiván. Annak, hogy bizonyos év teltével a főváros fentartja magának a jogot, hogy a szinházat a tulajdonosoktól esetleg saját czéljaira megvásárolhassa, vagy bizonyos *évi segélydij* fejében ezt a jogot magának lassankint megszerezze, volna még értelme, de hogy ingyen minden elenszolgálat nélkül egyszerüen annektálja ezt a birtokot a tulajdonosoktól telek kölcsön fejében, ez már egy kissé megközelitené az uzsorát. Ugy látszik a tanács ezt a pontot kevéssé alaposan mérlegelte, különben lehetetlen volna ilyen proposicizióval lépnie a városi közgyülés elé, mely végre is a fővárosi intelligens közönséget reprezentálja és annak érdekeit kell, hogy szolgálja. A többi pontok többé-kevésbbé lényegtelenek.

— **Választások.** A tanács mai ülésében megválasztattak *László* Endre iktatónak, *Alm* Károly, a segédhivatal főnöknek, *Abelsberg* Alajos kezelő tisztnek, *Eder* Pál, elnöki ügyosztályi segédnek, *Braunstein* János, a fővárosi vizvezetékhez fögépésznek, *Terlekker* Antal, *Neumann* Mihály, *Fokiester* Lajost gépésznek ugyanoda, *Szojka* Károly anyagkezelési ellenőrnek, *Rimanszky* Károly fölszerelési segédnek, *Langensberger* Ferencz segédraktárnoknak.

— **A közkórházakból.** A főpolgármester az üllöi-uti uj kórházhoz dr. *Szabó* Albertet alorvossá, dr. *Ungár* Gyulát segédorvossá, — az uj dologházi fiókkórházhoz pedig dr. *Fekete* Vilmost napidijas segédorvossá nevezte ki. — *Szóbl* Lipót dr., az üllöi-uti uj kórház több éven át alorvosa, megvált ez állásától.

EGYLETEK, TARSULATOK.

— **A tanfelügyelők mozgalma.** A tanfelügyelők ma országos értekezletet tartottak az ujvilág-utczai felső leányiskola elsőemeleti disztermében. Huszonkét tanfelügyelő vett részt azon értekezleten s korelnöknek *Koós* Ferencz brassói, jegyzőnek *Havas* Gyula beszterczebányai tanfelügyelőt választották meg. Az értekezlet elhatározta, hogy a tanfelügyelők érdekeinek előmozditása czéljából évente összejönnek és pedig kongresszus alakban s minden alkalommal egy pedagogiai és egy gyakorlati közigazgatási kérdést tárgyalnak. Az első kongresszus 1891. május első felében lesz, a melyen egy már kiküldött bizottság a tanfelügyelők hatásköre és anyagi helyzetére vonatkozó elömunkálatok eredményét fogja bemutatni. A pedagogiai előadás tárgyát pedig *Verédy* Károly fővárosi tanfelügyelőnek azon inditványa fogja képezni, hogy az elemi és középiskolai nyelvoktatásban észlelhető visszásságok megszüntettessenek. E visszásságokhoz az alapot az a körülmény szolgáltatja, hogy a nyelvtanitás ez idő szerint nem egyöntetü, mert a neologia és orthologia állandó harczot vivnak egymással, mely harczot a tankönyvek utján az iskolákba is igyekeznek bevinni. Az előkészitő bizottság elnöke: *Tóth* József, tagjai pedig: *Bartal* Rezső, *Sebesztha* Károly, *Verédy* Károly, *Vargyas* Endre, *Groó* Vilmos tanfelügyelők és *Csánki* Viktor segédtanfelügyelő Holnap délben a tanfelügyelők testületileg tisztelegnek a kultuszminiszternél s szónokuk a mai értekezlet elnöke, *Koós* Ferencz lesz.

— **A magyar jogászegylet** október hó 18-án, szombaton esti 6 órakor a budapesti ügynökök kamara helyiségében (kerepesi-ut 8. sz.) teljes ülést tart, melynek tárgya dr. *Illés* Károly következő czimü előadása: «A szabadságbüntetés reformja, különös tekintettel a feltételes elitélésre.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Letartóztatott kereskedő.** Stipl Károly vizsgálóbiró vizsgálati fogságba helyezte *Munkácsi* (Schneckendorf) József butorkereskedőt, a «Pozsonyi és Munkácsi» czég beltagját. Czégtársa Pozsonyi tett ellene följelentést sikkasztás miatt. *Györffy* Gyula dr. ügyvéd közbenjárására azonban a törvényszék Munkácsit szabadlábra helyezte, minthogy további fogvatartására ok fenn nem forog. Munkácsi József fia annak a *Schneckendorf* Jakab nevü ügynöknek, a kinek ügyét csak nemrég tárgyalta a törvényszék, s a kinek okiratthamisitási ügyében még e hónapban megtartják a végtárgyalást.

— **Elfogott leánykereskedő** czimü pár nap előtt megjelent közleményünkre vonatkozólag Révkomáromból a következő értesitést küldi nekünk levelezőnk: E hó 13-án Pohl Ernesztin bordélyház-tulajdonosné két leánynyal megjelent Komjáthy Aladár első alkapitány hivatalos helyiségében. Az egyik leány *Herczeg* Juli 17 éves nagykörösi illetőségü, a másik *Begovich* Zsuzsánna 18 éves szerbországi alattvaló volt. Kijelentették, hogy ők minden áron Hamburgba akarnak menni, de az alkapitány a magyar leánynak megmagyarázta, hogy külföldre nem szabad utaznia s elvette a könyvét, melyet azután elküldött a n.-körösi elöljáróságnak. A leányt utasitotta, hogy a n.-körösi kapitányságnál keresse majd könyveit, a szerb alattvalónak pedig kijelentette, hogy miután ő nem tartozik a mi államunk kötelékébe, ha akar, mehet külföldre. Ezzel elbocsátá őket s eljárásáról a főkapitányt értesitette. A Bécsben elfogott Horváth, a ki Pohl Ernesztinának a férje, a kapitányi hivatalban soha meg nem fordult, és a rendőrhatóság vele érintkezésbe sem volt, igy hát vallomása csak hazugság. A bordélyház sem az övé, hanem a Pohl Ernesztiné. A polgármester tanácsülést tartott ez ügyben, miután Komjáthy Aladár alkapitány kérte maga ellen a vizsgálatot elrendelni, be akarván bizonyitani, hogy sem Horváthtal, sem nejével összeköttetésben nem állott és hogy tisztán hivatalos kötelességét teljesitette. A tanács elhatározta nyilvános uton köztudomásra hozni, hogy Balkay Adolf rendőrfőkapitányt, a ki a legszigorubb, pontos és szorgalmas tisztviselő, ez ügyben nem terheli vád. A Horváth vallomásai reá egyáltalában nem is vonatkozhatnak s egészbenvéve merő rágalmak. — A főkapitány, a Pohl Ernesztin bordélyházát bezáratta, jogától megfosztotta és a nála volt 8 leányt illetőségi helyökre tolonczoltatta. Komjáthy alkapitány ellen, saját kérelmére a fegyelmi eljárást azonnal meginditották.

Operette a törvényszék előtt.

— A Csatár Zsigmond pőrei. —

— október 16.

Két hónapi fogságot meg száz forint pénzbüntetést diktált a pestvidéki törvényszék Csatár Zsigmond kopaszra nyirott fejére. Az elitélt képviselő megrázta hatalmas fejét, bejelentette felebbezését, azután nyalábra kapva holmijait, kemény, haragos léptekkel megindult kifelé. De nem lett volna ő Csatár Zsigmond, ha az ajtóban meg nem áll, s vissza nem kiáltja hangos szóval:

— *Nos ügyész uram! Nem megmondtam-e? Jött felülről parancsolat, violaszin pecsét alatt. Bizony ugy volt a' . . . Ajánlom magamat! Alászolgája!!. . .*

S ment kifelé dünnyögve, morogva, nehéz léptekkel mint a havasi medve.

Előbb azonban, mint erre a bengáli tüzet megérdemlő csinos kis záró jelenetre került a sor: volt nagy dikcióziás a törvényteremben. Vagy két óra hosszat beszélt Csatár Zsigmond s mondott olyan beszédet, a minőt nem tud mondani más senki; csak ő, az egyetlen: Csatár. Alább bőven ismertetjük ezt a dikcióit; hanem persze csak holt betü az, a mit közölhetünk: Csatár nélkül. Pedig mi ez a beszéd Csatár nélkül? Az ő alakja, az ő hangja, az ő csudálatos, utánozhatatlan gesztusai: mind olyan dolog, a mi nélkül ezt a beszédet nem lehet kellőképen *«élvezni.»* A nyomtatásban csak a «nagy néptribun» gondolatmenete van visszaadva, s csak az látszik belőle, hogy milyen gyorsan és váratlanul szokott hangulatot változtatni. Majd éles és csipös, üt-vág maga körül; elgázol miniszereket és birákat, tisztviselőket és magánembereket, kaputos meg subás embereket, mint a megbőszült bika. A következő pillanatban elérzékenyedik; nedves szemekkel panaszolja, hogy mennyi az ellensége, a rosszakarója; majd dühszállja meg, bosszut esküszik, s fennen rémitgeti az álmélkodva hallgató publikumot, hogy majd október 27-én, a képviselőházban megmutatja ő, hogy ki az a Csatár Zsigmond. Izekre fogja szétszedni az igazságügyminisztert s megtanitja rá, hogy mi dolog az a «parancsolat, violaszin pecsét alatt.» Megfogja interpellálni a minisztert, az ügyészt pedig, a ki ellene vádaskodni mer, majd «a házon kivül» fogja elővenni. Pár perczczel utóbb a bősz Csatár egyszerre lágy lesz, mint a friss czipó. Megpuhul és megalázkodik, megigéri hogy senkit se fog bántani soha világéletében, a kit pedig tudtán és akaratán kivül «kedélyének feldult állapotában» megsértett volna, attól bocsánatot kér ünnepélyesen és szentül megigéri, hogy többé «sohase lesz rossz».

Igy tánczol Csatár Zsigmond egyik hangulatból a másikba, egy pierot ügyességével, és szerez mulatságot a publikumnak olyat, a minőben csak nagy ritkán lehet része.

A dikcziózás különben ilyeténképen történt:

Gróffy Sándor elnök a tárgyalást megnyitva, felolvastatta a képviselőház határozatát, melylyel Csatár Zsigmond országgyülési képviselő mentelmi jogát felfüggesztette. A vádlott kértére az elnök konstatálta azt is, hogy Csatár ellen hatóság ellen elkövetett erőszak büntette miatt is meg akarták inditani az eljárást, azonban a képviselőház megtagadta a kiadását, mert zaklatást látott abban, hogy Csatár Zsigmondot meg akarták akadályozni, hogy választói előtt beszédet mondhasson.

Ezután *Soós* Kálmán kir. alügyész terjesztette elő a vádat.

Az ügy, igy kezdte beszédét, a vádlott egyéniségénél fogva közfigyelem tárgya. Országgyülési képviselő,

---

hogy annak értelme nem más, mint: «Keresd a végét!»

Az első felkiáltásra, mit a kép láttára a meglepetés csalt ki Barnes szájából, egy, a háttérben ugyan, de arra, hogy az előtte állókat megfigyelhesse, mégis elég közel álló öreg ember, lassankint feléje közeledett; és mialatt látszólag a képet szemlélte, figyelmesen vizsgálta Barnest. Midőn Barnes visszafordult, hogy meggyőződést szerezzen, vajon a bájos szép angol leányka belépett-e már a szobába, az idegen, ki valami képkereskedőnek, vagy olasz müpártolónak látszott, olyannak, a ki értéke miatt kedveli a festményt, meglehetősen idegenszerü kiejtéssel kiáltott fel angolul:

— Ez «borzasztó.»

— Valóban borzasztó! — viszonzá Barnes borzadálylyal, mert a kép oly élénken adta vissza a jelenetet, hogy szinte karjaiban érzé a haldokló ifjut.

Felindulása felkeltette a mellette álló öreg ur kiváncsiságát, ki e kérdéssel fordult hozzá:

— Érdekli uraságodat ez a kép?

— Nagyon!

— Valóban? — kérdezé sajátságos érdeklődéssel hangjában. — Pedig nem valami nagyszerü mü, a müvész alkalmasint fiatal!

— Ismeri talán az illető hölgyet?

— Hölgyet? — szólt az idegen kissé zavarodottan, de aztán hirtelen ekként beszélt tovább: — Igen, láttam őt egy izben; s épen azért azt gondoltam magamban, ha olcsón ide adnák, megvenném ezt a képet. Oly rettenetesen borzalmas a tárgya! De hát némelyek különös, romlott izléssel birnak és egy ilyen gyilkos, borzalmas tárgyu képet sokkal drágábban megfizetnek, mint valamely Gérôme vagy Detaille ecsetje alól kikerült mestermüvet. Én tudom, mert képkeresdő vagyok!

— Sejtettem! — felelé Barnes. — És azt hiszem, hogy ha Meissonnier teremtő láng-elméje megdicsőitene valamely modern gyilkos

gyakorló ügyvéd, elismert népszónok a vádlott. Ilyen körülmények közt nagy probléma az, miért követett el olyan gyakran becsületsértéseket. Ennek a vitatása nem volna érdektelen, mert — a beszámithatóság kérdését illeti. De a vádló nem bocsátkozik a lélektani probléma fejtegetésébe, mert a vádlottban, ingerlékeny természeténél fogva az a balhit keletkezhetnék, hogy az ügyész ezt ellenséges indulatból teszi. Ezért csak a száraz tényállásra szoritkozik, s részletesen ismerteti a két becsületsértési ügyet, gondosan felsorolva a bizonyitékokat. Ezek alapján kéri Csatár Zsigmondot két rendbeli nyilvános becsületsértés vétségében vétkesnek kimondani. Sulyosbitó körülménykép felhozza, hogy Csatár gyulai beszédében nem csak a sulyos becsületsértés, hanem a lázitás és rágalmazás alkatelemei is megvannak. (*Csatár* közbeszól: Ejh, ejh!) továbbá, hogy a sértés nagy nyilvánosság előtt történt és hogy Csatár Zsigmond visszaeső bünös, a ki már becsületsértés miatt büntetve volt, s most is egyszerre háromszoros becsületsértés terhelte. Enyhitő körülménynek kéri betudni, hogy a vádlott izgékony, szenvedélyes természetű ember, a ki egy vélt törvénytelen eljárás által magát megsértettnek gondolta, s végül azt a körülményt, hogy Csatár már *a megszokás* hatalma alatt állott.

Mikor az ügyész befejezte beszédét, melyet a vádlott gyakran közbeszólásokkal szakitott meg, s folyton derültséget keltő gesztusokkal kisért, felemelkedett *Csatár Zsigmond*, hogy védekezzék a vád ellen.

Csatár: Tekintetes királyi büntető törvényszék! Megvallom, némi elfogultság vesz rajtam erőt, mikor védekeznem kell az ellenem emelt vádak ellen. Az a hely, a hova szót sem érdemlő apróságok miatt hurczoltak: engem, a nép választottját, az országgyülési képviselőt, romboló hatással van kedélyemre s azért ne várjon tőlem senki olyan fényes ékességet, a minővel a vád képviselője rendelkezik. Ide hurczoltak a vádlottak padjára! Jól van. Meg kellett történnie, hát itt vagyok. S most csak egyre kérem a tekintetes törvényszéket, arra, hogy az itélet hozásakor ne méltóztassék figyelemmel lenni arra, hogy minő politikai velleitások vezérelnek engemet, s minő politikai velleitások vannak a vád képviselője mellett.

A vád képviselője, kérem átossággal, kétélü fegyvert használt ellenem. Előbb feldicsért, hogy micsoda jeles nagy tudományu, széles ismeretü ember vagyok én, azután meg legyalázott a sárga földig, beszámithatatlannak, az örültek házába valónak mondott.

Ügyész: Azt én nem mondtam.

Csatár: Ez volt az értelme mégis. De én nem követem az ügyész urat a személyeskedés terére, s egyszerüen a tárgyról fogok beszélni. Két becsületsértéssel vádolnak. Az egyiket, ugy mondja az ügyész, az adókivető bizottság ellen követtem el, hivatalos okiraton. Először is, kérem alássan, az az irás nem volt se közokirat, se magánokirat, mert nem volt rajta semmiféle felirat és aláirás. Hát aztán miféle okirat az, a melyiken aláirás nincsen? Honnan tudtam volna, hogy az okiratszámba megyen? Az ügyész ur azt mondja, hogy tudhattam, mert voltam községi jegyző és megyebizottsági tag is vagyok. Ez véletlenül igaz. Voltam jegyző, hanem az én jegyzőségem idején az ország még nem volt megajándékozva adófelügyelőségekkel, s igy én nem tudhattam, hogy a lajstromok felmennek a felügyelőségekhez, s ott a javaslatokat tesznek. Az is igaz, hogy megye bizottsági tag vagyok, mert többször megválasztott polgártársaimnak bizalma. Igen ám, de milyen bizottsági tag vagyok én? Olyan, kérem átossággal, a kit nem akarnak verifikálni. Kérvényeztem már vagy hatszor, de nem vesznek be, mert a hol valami hiba van, ott tudják, hogy a Csatár nem hallgat. Független, önérzetes ember vagyok, s ezért ugy félnek tőlem kérem alássan, mint az ördög a temjéntől.

S miért irtam én azt a sértést. Be kellett vallanom a keresetemet, s én polgári becsületem védpajzsa alatt bevallottam, hogy 200 forintot hoz az ügyvédségem. Beteg voltam akkor, a fiskáliskodással nem kerestem egy fél krajczárt se. Hanem én csupa becsületből és honfiságból mégis odairtam kétszáz forintot, hogy több adót fizethessek. S mi történt kérem átosan. Az történt meg, hogy az én tudtom nélkül egy gonosz kéz meghamisitotta a honpolgári becsület vértje alatt tett bevallásomat. Hát akkor mire való a honpolgári becsület védpajzsa, ha a titkárocskák megváltoztatják a becsületes bevallást. Mert hát vagy hisznek, vagy nem! A honpolgári becsületnek pedig hinni kell, mert különben agyonfojthatják adóval a szegény sanyargatott népet. En, mikor láttam ezt a meghamisitást, a testi betegség sujtó fájdalma és a lelki megzavarodás érzete folytán odairtam azt a sort, amiért ide hoztak.

Kérem átosan, én eddig azt hittem, hogy a vádlói kés kétoldalu, s ha látják, hogy kárt senkinek se tettem, hogy nem neveztem meg senkit, azt hittem, a kés megfordul. De nem történt meg. Tudom azt is, hogy miért. Láttam, a saját szemeimmel olvastam az ukázt, melylyel a közvádló utasitva lett az eljárásra. Ilyen az élet. A szegény ember, ha emelkedni akar, rárohannak és elnyomják. Ugy kell nekem is! Ha a nép meghivását el nem fogadom, ha rá nem lépek az emelkedés utjára, bizony nem kerültem volna ide. Ismétlem, hogy testi-lelki gyötrelmek irátták velem azt a kifakadást, s akkor nagy beteg voltam, mikor megirtam. Hiába mondta tegnap egy tanu hit alatt, hogy akkoriban látott engem: én beteg voltam, s most bejelentem a törvényszéknek, hogy ifj. *Kégl* István ellen esküszöm miatt a holnapi napon megteszem a magánpanaszt.

S most áttérek a gyulai esetre. Mi történt ott? Az immunitás szentségét, a nép fenség jogát Békés vármegye alispánja durva kézzel megtámadta. Ha az ügyész vizsgálja ezt az esetet, azt kellene mondania: «Ha liba történt: benned van az ok alispán!» Nem ezt tette, nem ezt tette, mert utasitása volt felülről, meg volt hagyva neki, hogy a Csatárt el kell nyomni régkép. Hát jól van igy is, én védekezni fogok, s elmondom az esetet.

Lementem Gyulára, hogy beszéljek a népnek. Nem kötelességből, hanem müveltségi szempontból megirtam a polgármesternek, hogy beszédet tartok a templom előtt; legyen szerencsém hozzá is, szivesen látom. S mi történt erre? Végzést kapok, hogy a beszédet betiltja. Elmentem Dobay polgármesterhez felvilágositásért s ekkor ő azt mondta nekem: «Kedves barátom! Én mosom kezemet. Tudom, hogy a dolog törvénytelen, s nem is tettem volna meg, de itt volt nálam az alispán, kinek a fiát megbukiatta, ő parancsolta.» Én nem felebbeztem ez ellen, hanem megirtam, hogy az eljárás törvénytelen s én, mint önérzetes ember nem fogom magamat alávetni. Kérem alásan, örökre tönkre lett volna téve a reputacziom a választók előtt, ha nem beszélek. Hát elmentem a beszédet megtartani. Ott állok végre az asztalon, előttem nagy néptömeg, mely áhitattal hallgatja igéimet. Épen javában beszélek, mikor egyszerre jön a kapitány, s durva rendőrhatalommal le akar szállitani az asztalról (Derültség.) Brutális kitételekkel szólott hozzám, s ezzel megzavart, felböszitett. (Dühösen) Kérem alásan, ha akkori kedélydult állapotomban elmondtam volna azokat, a mit rám fognak, ez a cselekményhez méltó válasz lett volna.

De én nem tettem ezt. Nem tudom ugyan, hogy dühömben minő szavak jöttek az ajkamra, de azt tudom, hogy nem akartam senkit se megsérteni. Nem bántottam Jancsovich alispán ur becsületét, de ha mégis megtörtént volna, akkor a törvényszék szine előtt ünnepélyesen bocsánatot kérek. Azt hiszem ez a legméltóbb elégtétel s önérzetes emberre szebb nap nem virradhat, mint a mikor igy bocsánatot kérnek töle.

De ez a nyilatkozatom, mely Jancsovich urat nem inditotta panasza visszavonására, még nem jelenti azt, hogy én elismernm az inkriminált kitételeket. Most is tagadom, hatványozottan tagadom. Ki mondja, hogy én a gaz szót használtam? Az alispán és alárendeltjei! Olyan emberek, a kik töle függnek, a kik tudják, hogy ha nem járnak a kedvében, akkor egyszeriben kiránlják alólok a gyékényt, s ők elmehetnek pácza mellett per gyalog. (Derültség.) Milyen más emberek az én tanuim. Önérzetes, független emberek, a kik nem függenek se mástól, se tőlem. Olyan emberek ezek, kérem átossággal, hogy ha lemegyek Gyulára, mindig szivesen ellátnak ebéddel, vacsorával ingyen. (Nagy derültség.)

De nemcsak a tanuk vallomása, hanem a józan ész itélete is mellettem szól. Az alispán urat nem ismerem, sohase láttam, s nem is tettem nála tiszteletemet, mikor megválasztottak. Miért haragudnék tehát rája. Ő nem vétett nekem, én nem vétettem neki, mert azt csak nem veszi bántásnak, hogy a fiát megbuktattam. Hiába, a képviselőválasztás verseny; a ki mellett a nép szól, az győz. De különben se mondtam volna olyan dolgokat, mint rám fognak, mert azt nem engedi meg a karakterem. Hajh kérem, nem ismer engem a vádhatóság, ha olyanokat feltesz rólam. — Azt mondhattam, hogy az alispán törvénytelenül járt el, azt is mondhattam, hogy nekem nem parancsol, mert képviselő vagyok, de durvaságokat én nem szoktam beszélni. Azt is mondhattam, hogy nagy mérgemben, ha Sámson erejével birnék — nem is volna az rossz kérem alázattal — (Derültség), akkor megráznám a megyeház oszlopait, hadd temessen el akár engem is. S kérem szépen, arra a megyeházra csakugyan ráférne egy kis rázás, mert ott szörnyüséges dolgok történnek. Intelligens uri emberek kerültek onnan fogságba, és sorra lövik magukat agyon az emberek, a kik az állam pénzét elharácsolták.

Azt is felhozta ellenem az ügyész ur, hogy herbateát kináltam a választóknak s lemészároltatni akartam őket. Ilyet mernek mondani én rólam! Életemet, véremet és vagyonomat minden pillanatban kész vagyok feláldozni a választóimért, s ha az ügyész ur felteszi rólam, hogy legyilkoltatni akarom hiveimet, akkor ezért e tárgyalás keretén kivül fogok vele leszámolni. Ezt is azok a tanuk szerették volna rám fogni, a kik engem végtelenül gyülölnek, s odahaza az ujságokban már ki is szabták rám a büntetést: kimondták, mennyi ideig fogok a börtönben sinylődni, s mennyi pénzbirságot fizetek. A tekintetes független biróság nem fog reájok hallgatni, hanem kimondja felmentésemet. Felmentést kérek, mert a vád alaptalan, s ha alapos volna is, akkor is felmentést érdemlek, mert már megszenvedtem eleget. Az, hogy meghurczoltak, hogy nevetség tárgyává tettek, hogy beszámithatlannak nyilvánitottak, elég büntetés egy olyan emberre, a ki a haza mérlegét érinti.

Soós alügyész a vádlott több állitását czáfolgatta, majd tiltakozik az ellen, hogy az igazságügyminisztertől ukázt kapott, utasitásokat a Csatár perében.

Csatár: Ott van az irodájában. Láttam, olvastam.

Soós alügyész: Ünnepélyesen kijelentem, hogy *Szilágyi* igazságügyminiszter ő exczellenciájától semmiféle utasitást, intést vagy rendeletet nem kaptam; se szóval, se irásban.

Csatár (fejét rázza): Ej! ej! Hisz ott van az irattárban; igtatva is lett. Magam olvastam.

Ügyész: S én ujra kijelentem, hogy nem igaz. — Ezután védelmébe veszi a megyei tisztikart, mely senki kedveért nem fogja az igazságot megtagadni. Kéri a bünösséget kimondani.

Csatár: Még egyszer ajánlom szerencsétlen ügyemet a törvényszék figyelmébe, s kérem, hogy politikai okok által ne vezéreltessé magát, s mentsen fel.

Jancsovich alispán nehány szóval csatlakozik az ügyészi inditványhoz, s csak azt tartja szükségesnek hangsulyozni, hogy a politikának az egész ügyhöz semmi köze sincsen.

A törvényszék itéletét félóraí tanácskozás után hirdette ki az elnök. E szerint a biróság a vádlottat, *Csatár* Zsigmondot bünösnek találta a kétszeres nyilvános becsületsértés vétségében, s ezért összbüntetésül **két hónapi fogházra** és *50—50 forint pénzbüntetésre* itélte, a mely pénzbüntetés nem fizetés esetén 5—5 napi fogházra változik. Az elitélt köteles a panaszosok költségeit, valamint az eljárási és rabtartási költségeket megtériteni.

Ez itélet ellen *Csatár* Zsigmond felebbezést jelentett be s felebezett az ügyész is, az elitélt terhére, a büntetés szigoritását kérve. Az ügyészi felebbezéshez csatlakozott Jancsovich Pál magánpanaszos is.

Csatár Zsigmond, a mig az elnök az itéletet indokolta, folyton morgott és rázta a fejét. Mikor pedig felebbezését bejelentette, dühösen összekapta a holmijait, ölbe kapva a kabátot, kalapot és mindenféle irásokat s dörgő léptekkel megindult kifelé. Az ajtó közelében visszafordult s odaszólt az ügyésznek:

— Ugy-e, ügyész uram! Mégis csak jött paranccolat, violaszin pecsét alatt. Ajánlom magamat, alásszó'gája.

S dühösen kirohant.

Szabadkaiak sajtópöre.

Az uj törvénykezési palotában a második esküdtszéki tárgyalás ma volt. A nagy és szép, de mindinkább czélszerütlennek bizonyuló esküdtszék tárgyalási termét nagy hallgatóság töltötte meg, kik közt nagy számmal voltak képviselve a szabadkaiak. Ott volt a tárgyaláson a szerb szkupstina volt elnökve, *Glisits* Milos és *Sztratimirovics* Vláso ujvidéki árvaszéki alelnök is, *Popovits* Istvánnal, a Thökölyánum igazgatójával.

Tárgyalásra került *Kozma* Sándor kir. főügyésznek *Németh* Mátyás szabadkai ügyvéd ellen *rágalmazás* miatt hivatalból inditott sajtópere. A «Szabadkai Hirlap» 1889. évi május hó 5-diki számában ugyanis «Hallatlan merénylet a városi kórházban» czimmel oly közlemény jelent meg, melynek ele dr *Weisz* Ignácz szabadkai kórházi főorvos ellen irányult.

A közlemény a következően hangzik:

«Ha igaz? Dr. Weisz Ignácz oly, ugyszólván merényletet követett el ember élete ellen, mely miatt nemcsak állásából bocsátandó el, de egyben fenyitő uton is megtorlandó. A «Szabadság» mult számában emlitve volt, hogy Ivánovics Antal vasuti főkalauz lábfejét este 10 óra tájban a vonat elszakitotta. A szerencsétlenül járt jajkiáltásaira két budár megszánta a szerencsétlent és nyomban a kórházba szállitotta. Itt a gondnok, mig a kórházorvosért küldött, előkészitette a szükségeseket, megüzente az orvosnak, hogy műtétet kell végeznie vasuti szerencsétlenségből kifolyólag; az orvos azt üzente vissza, hogy «ő éjjel nem megy amputálni, majd reggel.» A szerencsétlenül járt áldozat azonban elvérzés következtében 3 nap mulva meghalt. A budárok szive megesett a szenvedőn, de a müvelt orsvosnak, a kit kettős esküje köt kötelessége teljesitéséhez, a halálnak engedte áldozatul az özvegyet és 6 kiskoru árvát hátrahagyott embert. Szigoru vizsgálatot kérünk ez ügyben, mert bár a jelenlegi hatóság kegyenczei sok elnézésben részesülnek, itt ez esetben nem lehet elnézés és eltussolás, még akkor sem, ha dr. Weisz mint Antonovics Máté kegyencze jutott is az előnyös állásba. (Beküldetett.)»

A vádirat kifejti, hogy a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv 94-dik szakasza értelmében az állam, törvényhatóság vagy község által alkalmazott orvos, a ki e hivatalos alkalmaztatásával egybekötött orvosi szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhatelen, hogy az, a mi Weisz dr. kórházi főorvosról állittatik, ha a valónak megfelelne, mindenesetre okul szolgálhatna arra, hogy Weisz Ignácz dr. ellen a kbtkv. 94. szakasza alapján a fenyitő eljárás megindittassék. A kérdéses czikk szerzőjéül *Németh* Mátyás szabadkai ügyvéd vallotta magát, azért a főügyészség őt panaszolta be sajtó utján elkövetett *nyilvános rágalmazás* miatt.

A tárgyaláson *Székács* Ferencz elnökölt, szavazó birák *Lenk* Gyula és *Mladoniczky* Nándor voltak. A felek személyesen jelentek meg; a közvádat *Geguss* Gusztáv dr. kir. alügyész, a vádlottat pedig *Györffy* Gyula ügyvéd orsz. képviselő képviselte.

Az esküdszék következőleg alakult meg: *rendes* tagok Gyarmathy Gyula, Gelléri Mór, Mihalovics János, ifj. Barho Ferencz, Kéler Napoleon, Dambek János, Falk Zsigmond, Heinrich Kálmán dr., Vossics Kálmán, Osztoits Miklós, Légrády Tivadar és Dobos József; *póttagok* Ott Lajos és Garay Károly.

Mielőtt a vádlevelet felolvasták volna *Németh* Mátyás szabadkai ügyvéd városi értékképviselő, eddig sajtóvétségért büntetve nem volt, kijelentette, hogy az inkrimált közleményért a szerzőséget elvállalja.

Előadja továbbá, hogy a főorvost csak föltételesen támadta meg. Később mikor értesült, hogy Ivanovics nem halt meg, helyreigazitotta a közleményt. A főorvos ellen már előzőleg különféle dolgokért támadásokat intéztek a szabadkai lapokban. Az orvos ezután, hogy a kórház gondnoka ellene vallott; följelentette ennek következtében azt állásától felfüggesztették. Az udvarosnak, ki reá nézve kedvezőleg vallott s kit valami dologért el kellett bocsátani, jó bizonyitványt adott, hogy jobb állásba juthasson. Ismételté, hogy nem magánboszu, csak emberbaráti szeretet s a közügyek iránti tekintet vezérelték a közlemény megirásánál.

Ezután a vádlevelet olvasta föl a jegyző, majd *Geguss* dr. közvádló a főorvos erkölcsi magaviseletéről tanuskodó bizonyitványt csatolt be.

Györffy Gyula védő kijelentette, hogy ő a jogos közérdek czimén kivánja az inkriminált közleményben foglaltakat bizonyitani. Tanukkal tudja bizonyitani, hogy az alorvos megtett minden előkészületet a beteg lábának amputálására s a főorvos nem jött el s éppen a panaszos főorvos késedelmezése volt az oka annak, hogy a szerencsétlenül járt vasuti kalauz még ma sem használhatja lábát.

Hosszabb tanácskozás után a törvényszék a teljes bizonyitási eljárásnak helyt adott, elrendelte az összes tanuk kihallgatását. Az összes szakértők kihallgatását a biróság szintén elrendelte. Szakértők: *Ajtay* Sándor dr., *Horváth* Gyula dr. és *Verebélyi* László.

A tanuk közül elsősorban kihallgatták *Ivanovits* Antal bilai születésü 49 éves rk. nős 5 gyermek apja volt vasuti főkalauz, ki jelenleg ugyanilyen minőségben távirati szolgálatot tesz. Előadja, hogy április 23-án egy baráttját látogatta meg, kinél 3 üveg ürmöst ittak meg. Haza menet eltévedt, s a vasuti pályatestre került. Botorkálás közben szembe jött vele a vonat, ő le akart ugrani a vágányokról, de elbotlott, az árokba esett oly szerencsétlenül, hogy bal lába a vágányon maradt. Ezt azután el is vágta a vonat. Éjjel 2 órakor vitték be a kórházba s csak másnap amputálták. Október 30-ig volt a kórházban. Sebe még most sem gyógyult be.

Ivanovits Antalné egy ismerősétől értesült még akkor éjjel férje állapotáról. A kórházba ment, hol férje egy ágyon feküdt letakarva. Panaszkodott, hogy szoritja a kötés. Ő is kérte a személyzetet, hozzanak férjéhez orvost. Csak reggel 9 órakor jött a főorvos, ki rákiáltott, hogy mit keres, mit lármázik ott.

Bartha Antal dr. ker. orvos Szabadkán a kérdéses időben alorvos volt a kórházban. Mikor Ivanovitsot behozták, a szükséges első orvosi segélylyel ő látta el, bekötözte lábait; amputálásról szó sem lehetett, mert a sérült sok vért veszitett, de meg részeg is volt, mit bizonyitott a hányadék is, ilyen állapotban szerinte nem lehetett amputálni. A főorvosért azért elküldötte az udvarost s az azt üzente vissza, hogy ha sürgős szükség van reá, küldjön el ismét érte s eljön. A mütétet délelőtt együtt végezték a főorvossal.

Szántó János tanut az elnök előre figyelmezteti, hogy csak az igazat vallja, mert ő előzőleg kétféle nyilatkozatot is tett. Azt vallotta, hogy Ivanovicsot az ápolóné vette át. A főorvosért ő ment. Hallotta, hogy a sebesült részeg, hogy az hányt-e, azt nem lotta. A gondnokot nem látta.

Györffy védő: Maga nyilatkozatokat is állitott ki.

Szántó Németh ügyvéd ur jött hozzám s nem lévén otthon, a feleségemnek mondta, hogy jöjjek el hozzá azzal a bizonyitványnyal, melyet a főorvos ur adott, mikor elbocsátott.

Elnök maga kétféle nyilatkozatot is adott. Az egyikben kijelenti, hogy a főorvos ur nem akart eljönni, a másikban meg azt állitja, hogy mikor ezt a nyilatkozatot tette, részeg volt.

Védő: Jobb állásban van maga most, mint azelőtt.

Tanu: Igen.

Kapás született *Mamusits* Róza ápolóné jelen volt, mikor Joanovicsot tragacson hozták be. A sebesültet ágyra fektették. Bartha segédorvos kötötte el gummi-szijjal. A sebesült bort hányt. Felesége egyre a főorvos után kiabált, s a kezeit tördelte, a férje pedig vigasztalta. *Elnök*: Követelte a beteg, hogy a kötést vegyék le, mert fáj neki? *Tanu* hallgat.

Futó Mihály előadja, hogy 64 éves s kórházi gondnok. *Elnök*: Ön el van itélve 150 frt pénzbüntetésre és hivatalvesztésre, ma olvastam. *Futó*: Nem, hivatalból nyugdijaztak. Tanu előadja, hogy látta, mikor a sérültet ablaka alatt bevitték. Felöltözött, de nem jött ki lakásáról, mert az udvaros azt mondta, hogy nem lesz amputácció, mivel a főorvos nem jön el. A szabadkai körben hallotta, hogy a vasutasok nagyon haragszanak rájuk, mert a főorvos éjjel nem akart amputálni. Bartha alorvos kétszer üzent a főorvosért.

Futóné Szántótól hallotta, hogy a főorvos azt mondta volna, hogy ő *éjjel nem jön amputálni.* Bartha alorvos ekkor elrendelte az ápolónának, hogy rakja el az eszközöket.

Kerházi János mérnök és *Kalocsai* István vasuti fékező mellékes körülményekről tanuskodnak.

Kertész János Szabadka tiszti főorvosa kijelenti, hogy a sérült korrektül volt ellátva, de lába tulsokáig volt bekötve s ő a maga részéről hamarabb amputálta volna.

Buchwald Lázár tanu a «Szabadkai Hirlap» szerkesztőjének kihallgatásától a védelem elállott.

A tanukihallgatás be lévén fejezve elnök a tárgyalást másfél órára félfüggesztette.

Délután fél négy órakor folytatta a törvényszék a tárgyalást.

Elnök kijelentette, hogy «csak okos kérdésre lehet okos választ adni», tehát a törvényszék szövegezte a szakértőkhöz intézendő kérdéseket, melyeket az ügyész és a védő módositani kivánt, mire a törvényszék tanácskozásra vonult viszsza s rövid idő mulva a következően formulázott kérdéseket intézte a szakértőkhöz:

1. Követtetett-e el a gyógyitásra hivatott orvosok részéről mulasztás Ivanovics kezelése körül?

2. Volt-e hátrányos befolyással az amputácziónak a kórházba jutás után 7—8 órával történt foganatositása?

3. Indokolt-e az amputácció elhalasztása, tekintettel a beteg ittas állapotára?

4. A vérzés megakadályozása czéljából alkalmazott szoros kötés koczkáztatta-e a teljes gyógyulást?

Mig a szakértők tanácskoztak, vádló s vádlott, kik ebéd után kibékülve jelentek meg a tárgyaláson, a legkedélyesebben társaloztak egymással a teremben az ilyen jelenetekhez nem szokott hallgatóság nagy épülésére.

Egy órai tanácskozás után jelentette ki Ajtay Sándor dr. az orvosszakértők véleményét, mely szerint Ivanovics kezelése körül *mulasztás nem követtetett el.* A második kérdésre is tagadó feleletet adott a vélemény, vagyis kijelentették, hogy az amputácziónak a kórházba jutás után 7—8 órával történt foganatositása semminemü hátrányos befolyással nem volt. Az amputácció elhalasztása indokolt volt, mert a sérült ittas volt. A szoros kötés, melyet a vérzés megakadályozása czéljából alkalmaztak, a teljes gyógyulást nem koczkáztatta.

A megindokolt orvosszakértői vélemény előadása után, *Geguss* Gusztáv dr. terjesztette elő a vádinditványt. A kiderült adatok alapján vádolja vádlottat mint szerzőt, hogy panaszosról hivatalos eljárását illetőleg oly tényt állit, mely valódisága esetén büntető eljárás meginditását vonja maga után a panaszos ellen s egyszersmind kiszolgáltatja őt a közmegvetésnek. Kéri vádlottat a nyilvános rágalmazás vétsége miatt elitélni.

Györffy Gyula védő kijelenti, hogy a közvádlónak első sorban meg kellett volna jelölni a megtorlandó büncselekményt, mert hogy most a tárgyalás alatt áll csak elő azzal, félrevezeti az esküdteket. Kimutatja az 1886. évi XXI—XXII. t.-cz. alapján, hogy a közvádlónak nincs joga panaszost védeni, mert kórházi orvos nem hatósági személy, s fölhivja a közvádlót, igazolja, mily alapon kéri a megtorlást a panaszos képviseletében, mikor az nem köztisztviselő.

Az inkriminált közlemény különben nem egyéb, mint egy föltételes alakban tett szerény felszólalás. A vádlott nem akart sérteni, azért tette hozzá a közleményhez: «fentartással közöljük»; a vádlott csak alkalmat akart adni arra, hogy ha az inkriminált közleményben foglaltak megtörténtek, indittassék meg a vizsgálat a főorvos ellen. Provokálni akarta a vizsgálatot egy föltételes közleménynyel. Kifejti, hogy a főorvos helytelenül járt el, midőn azt üzente vissza, hogy csak a reggeli órákban látogat el a kórházba: egy egész éjen át kinlódni hagyta a szerencsétlen vasuti kalauzt, a ki felöle százszor is meghalhatott. A főorvos otthon még nem is tudhatta, hogy milyen állapotban van a beteg: kell-e amputálni vagy sem? Azzal végzi, hogy védencze csak emberbaráti érzelmeinek adott kifejezést, midőn az inkriminált föltételes közleményt megirta. Kéri védencze fölmentését.

Elnök kijelenti, hogy védő a kereshetőségi kifogással elkésett, s erről nem is enged szólani. Ha kifogása van az ellen, ugy jogorvoslattal élhet, mert azt korábban kellett volna bejelenteni, most a tárgyalás alatt már késő.

A válasz és viszonválasz után *Németh* Mátyás vádlott emelt szót, kérve fölmentését, mire az esküdtszék visszavonult.

Mielőtt *Mihalovics* János az esküdtszék verdiktjét kihirdette volna, szokatlan incidensnek lett a hallgatóság tanuja. Elnök ugyanis bejelentette, hogy a póteskűdt rosszul érezvén magukat, engedélyt kértek az eltávozásra. Miután dolguk ugy sem volt már, az engedélyt erre megadta. *Ott* Lajos póteskűdt azonban oly rosszul érezte magát, hogy az esküdtek szobája melletti fülkébe ment s ezt csak akkor vették észre, mikor már az esküdtek is bent voltak tanácskozás végett szobájukban. Ő rögtön intézkedett, hogy a póteskűdt elhagyja a helyiséget. Azért az esküdtek egyenkint adják becsületszavukat, hogy az itélethozatal ügyében nem beszéltek Ott Lajos póteskűdttel. Az esküdtek egyenkint fölállottak s becsületszó mellett kijelentették, hogy nem is beszéltek vele, csak *Gelléri* Mór jegyezte meg, hogy a póteskűdtől hogyléte felől kérdezősködött. Ekkor azután kihirdették az itéletet, mely szerint az esküdtszék *Németh* Mátyást *9* szóval *3* ellen *felmentette* a rágalmazás vádja alól. E verdiktbez képest a sajtóbiróság *fölmentő itéletet* hozott. A kir. főügyész köteles 339 frt 80 kr eljárási — és 80 frt perköltséget megfizetni. A tárgyalás este fél tiz órakor végződött.

MULATSÁGOK.

— **Táncoestély a tokaji tüzkárosultak javára.** Siklósról irják nekünk, hogy ott a kereskedő ifjak a tokaji tüzkárosultak javára táncestélyt rendeztek a Singer-kávéház termeiben. A táncmulatság sikerült és kedélyes volt. A négyest 40 pár táncolta. Ott voltak a többek közt: Fischof Erzsi (Baja), Singer Gizella, Weingoldner Emilia, Waldmann Karolin (Pécs), Lövenstein Róza (Högyész), Schiffer Ida (M.-Gyűd), Vámosi Karolin (Old), Schlesinger növérek, Hölfreich Irma (Czum) stb.

GYÁSZROVAT.

Mocsonyi Mihály koporsójára ma igen sok koszoru érkezett. Az elhunytat nem szentelik be Budapesten, mert jelenleg görög keleti román pap nincs a fővárosban. A koporsót minden szertartás nélkül szállitják Foenba s itt adják meg neki a végtisztességet.

Térfi Nándor Komárom városi közgyám, mint nekünk táviratozzák, hosszas betegeskedés következtében ma reggel 5 órakor 54 éves korában meghalt.

A közönség köréből.

Fehér selyem kelméket 60 krtól 11.45 krig méterenként, simán és mintázva (körülbelül 150 különböző minta) küld ruhánkint és darabonkint, szállitási dij- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. és kir. udv. szállitó) gyári raktára **Zürich.** Mintát posta fordultával. Levélporto 10 kr. 1032

«**Az emberi müvészetek közt** egy sincs, melynek termékei helyesebb megitélésben és általánosabb elismerésben részesülnének, mint az, mely az ételek készitésével foglalkozik», igy irt Liebig a 60-as években. Ezt a mondást manapság még inkább igaznak tarthatjuk, midőn a szakácsné teljesen öntudatlanul az elvont tudomány eredményeit fölhasználja. Az élettani tudománynak a háztartási életben való alkalmazása által létrejött vivmányok egyik legszebbike egy tápszer, mely az elképzelhető legnagyobb foku emészthetőség és táperő mellett kellemes ize és nagy olcsósága által ajánlja magát s ez a Kemmerich-féle huspepton, a betegek megváltója, az egészségesek gyönyörüsége. 1298

Tudósitás.

A cserzőanyagok idei rendkivül rossz termése az alulirott börgyárosokat arra késztetí, hogy egyelőre egyszer csávozott 15 kilós és nehezebb nőtalpak árát **5 frtjával 100 kg. felemeljék.**

Machlup H. fiai.
Wolfner Gyula és tsa.
Markó József, Rozsnyó.
Mantlner testvérek és tsai.
Jordán Viktor.
2731

A hivatalos lap okt. 16-iki számából.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter *Ottrubay* Béla aradi kir. törvényszéki segédtelekkönyvvezetőt ugyanoda telekkönyvvezetővé, *Molnár* Lajos debreczeni kir. törvényszéki segédtelekkönyvvezetőt ezen törvényszékhez irodaigazgatóvá; *Cseppan* Károlyt, a sepsi-szent-györgyi m. kir. méntelep homoródi osztályánál alkalmazott cs. és kir. őrmestert pedig a girálti kir. járásbiróséghoz irnokká kinevezte.

TÁVIRATOK.

Bécs, okt. 16. A *Bécs és külvárosai egyesitésére* vonatkozó törvényjavaslat tárgyalására kiküldött tartománygyülési bizottság befejezte a tjavaslat általános tárgyalását és elhatározta, hogy a jövő ülésben megkezdi a részletes tárgyalást. A *helytartó* kijelentette, hogy a kormánynak ragaszkodnia kell az uj községi terület javasolt határaihoz és ahoz, hogy az egyesitést a tartományi törvényhozás utján határozzák el. Azon aggodalmakkal szemben, melyeket az uj község tagjainak nagyobb pénzügyi megterheltetése iránt nyilvánitottak, a helytartó a pénzügyi kormányzatnak az egyenes állami adókra vonatkozó hivatalos communiqué-jére utal, valamint a külvárosi községek eddigi adóterheire és arra, hogy az állam a kerületi főnökségek megszünése folytán kevés megtakaritást eszközöl.

Parenzo, okt. 16. A tartománygyülésen az első ülés jegyzőkönyvének felolvasása alkalmából *Volarié* horvát nyelven panaszkodott a miatt, hogy a tartománygyülésen a többség és a kormány a horvát nyelvet nem veszi kellőleg tekintetbe.

Prága, okt. 16. A tartománygyülésen *Zeithammer* jelentést tett az országos bizottságnak az áradások folytán tett intézkedéseiről.

Berlin, okt, 16. Ma délelőtt hosszabb ideig tartó koronatanács volt a királyi palotában *Vilmos* császár elnöklete alatt. Később részt vett a császári pár a *Frigyes császárné* palotájában adott reggelin.

Berlin, okt. 16. A «Reichsanzeiger» közzéteszi *Pommer-Esche* trieri kerületi elnök kinevezését a szász tartomány főelnökévé.

Berlin, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Vossische Zeitung*, a melynek *Lessing* titkos tanácsos a tulajdonosa, a miatt panaszkodik, hogy a Lessing-szobor leleplezését nem ünnepelték eléggé. Erre a szoczial-demokrata *Volksblatt* ma azt válaszolja, hogy az ünneplés azért maradt el, mert a Vossische Zeitung egy osztrák antiszemitát fogadott szerkesztőségébe, a ki hazájában izgatások miatt három hónapig börtönben ült. Ily körülmények közt a «Bölcs Náthán» szerzője, ha élne, maga is visszautasitaná az ünneplést.

Potsdam, okt. 16. *Frigyes* császár s *Valdemár* és *Zsigmond* herczegek koporsóit ma délelőtt 10 órakor vitték át a Béke-templomból az mauzoleumba.

Berlin, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Liebknechtnek a kongresszuson tett, a május 1-re vonatkozó inditványa igy hangzik: «A kongresszus elhatározza: Május elseje állandóan ünnepe a munkásoknak, a mely a párisi nemzetközi kongresszus határozata értelmében az országok viszonyaihoz és szokásaihoz képest tartandó meg. Ha a munkaszünetnek e napon akadályai vannak, akkor a körmenetek és a szabadban való ünnepek május első vasárnapján tartandók meg.»

Halle, okt. 16. A *szoczialista kongresszus* mai ülésén a berlini ötödik kerület képviselői azt inditványozták, hogy a pártprogramm haladéktalanul vétessék revizió alá és kijelentették, hogy a programm hét pontját reformálni kell. *Liebknecht* határozati javaslatát a május elsei nemzetközi munkásünnep tárgyában elfogadták. A pártprogramm haladéktalan revizióját czélzó inditvány ellenben visszavonatott s meghizták a párt elnökségét, hogy a jövő pártgyülésen nyujtsa be a revideált programmott. A pártprogrammra vonatkozó többi inditványokat a pártelnökséghez utasitották.

Halle, okt. 16. A *szoczialista kongresszus* mai ülésén *Klosz* (Stuttgartból) határozati javaslatot nyujtott be, mely a *sztrájkok* vagy a *boycott* alkalmazását kedvezőtlen körülmények közt inkább károsnak, mint hasznosnak nyilvánitja és azt ajánlja, hogy a munkásmozgalom szakok szerint czentralizáltassék. A határozati javaslatot elfogadták s kifejezésre juttatták azt az óhajt, hogy a már létező szakegyesületeket támogatásban részesitsék, s a hol még nincsenek, ott megalakitsák.

Páris, okt. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A pénzügyminiszter ma megjelent a budget-bizottságban és tudtul adá, hogy a minisztertanács elhat

London, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Az angol kormány két hadihajót küldött Vituba

London, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A franczia sajtó magatartása, melynél fogva az angol-olasz tárgyalások megszakitását mint Crispi miniszterelnök kudarczát igyekszik feltüntetni, itt nagy visszatetszést szült. Az ily eljárásnak csak az lehet a következménye, hogy az angol közvélemény ismét Franczia ország ellen fordul. A franczia sajtó nagyon csalódik, midőn azt hiszi, hogy eljárásával az olaszokat Angolország ellen izgathatja. Angolország és Olaszország a keleti kérdés tekintetében sokkal jobban egyetértenek, minthogy ezt az egyetértést ily jelentéktelen esetekkel meg lehetne zavarni.

London, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Néhány itteni lapnak azt táviratozzák Konstantinápolyból, hogy naponkint fognak el *számos örményt*; sok elfogottal kegyetlenül bánnak, sokakat kinoznak. Egy fiatal örmény, a ki az örmény érseket a kumkapui székesegyházban meg akarta gyilkolni, a kinzások következtében meghalt a börtönben. Miután kitudódott, hogy az örmény forradalmi bizottság fejei örmény-orosz alattvalók, a porta azok kiadását fogja Oroszországtól kérni.

London, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Times* és a *Standard* fenyegető hangon irt czikkekben támadják meg az uj *portugáli kormánynak* távirati uton néhány laphoz megérkezett *programmját*. A kormány közlönye, a Morning Post még nem nyilatkozott.

Róma, okt. 16. Az «Opinione» irja: Hir szerint a képviselőház feloszlatása vagy ujból való összehivása ügyében már nem tartanak ujabb miniszertanácsot, hanem *Crispi* miniszterelnök saját felelősségére fog ez ügyben határozni. A képviselőház feloszlatására vagy összehivására vonatkozó leirat szombaton vagy hétfőn jelenik meg.

Róma, okt. 16. A turini polgármester és több városi tanácsos Crispi tiszteletére a turini kiállitáson teendő látogatása alkalmából diszebéd rendezését kezdeményezték. A diszebéd napja még nincs meghatározva.

Turin, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Gazetta del Popolo* szerint *Crispi* és *Caprivi* találkozása e hó 23-án megy végbe Genuában.

Nizza, okt. 16. A «Chazalie» yacht ma délben ide érkezett.

Pétervár, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Novosti* jelentése szerint a szultán viszonozni fogja Vilmos császár látogatását. (E merész hir csaknem hihetetlen. A szerk.)

Pétervár, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Az *orosz trónörökös* és Konstantin nagyherczeg elmaradt *konstantinápolyi látogatásához* még mindig különböző kombinációkat fűznek. A közvélemény mindkét esetnek tulzott politikai fontosságot tulajdonitott. Valamint alaptalan volt az a feltevés, hogy a látogatás következtében Törökország politikája Oroszország előnyére javulni fog, éppen oly téves felfogás és következtetés az is, hogy a látogatás elmaradása Oroszország vereségét jelenti. Az orosz trónörökös csakis azért nem ment Konstantinápolyba, mert Törökországban olyan állapotok uralkodnak, melyek miatt a trónörökös mint a szultán vendége esetleg igen kellemetlen helyzetbe juthatott volna.

Konstantinápoly, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Az örmény *Arevelek* kiadóját, Damadiánt, a kit a rendőrség letartóztatott, ismét szabadon bocsátották, mert kiderült, hogy a rendőrség ügyetlen fogást tett, a mennyiben a kiadót egy névrokona helyett tartóztatta le.

Konstantinápoly, okt. 16. Tegnap a patriarchatus meghagyására Konstantinápolyban és az egész birodalomban *zárva maradtak az összes görög templomok*. Határozottan állitják, hogy ez intézkedés, melyre a porta és az egyetemes patriarchatus közt fenforgó differencziák adtak okot, továbbra is fönmarad.

Lisszabon, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A képviselőház igen rokonszenvesen fogadta az uj miniszteriumot, s azután a törvényhozó testületek tárgyalásait elhalasztották. A kormány fel akarja szólitani Angliát, hogy változtassa meg az angol-portugál konvencziót, s igy tegye lehetővé annak ratifikálását.

Belgrád, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) *Garasanin* lemondására vonatkozólag a párt-bizottság még nem határozott; Garasanin maga tartózkodó és megfigyelő álláspontot foglalt el. A haladópárti *Videlo* ismét tud miniszterválságról mesélni, s azt állitja, hogy vagy az igazságügyi, vagy a belügyi tárczában lesz változás. Politikai körökben e hir nem sok hitelre talál.

Belgrád, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Az itteni szabadkőmüves páholy az egyetem volt rektorát s a Szveti-Száva egylet elnökét, öt más szabadkőmüvessel kebeléből kizárta, mert a haladó párt és Milán exkirály érdekében reakczió üzelmeket folytatott. A kizárást a római nagypáholy helybenhagyta.

Bern, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Bern és London közt Castoni kiadatása tárgyában élénk levélváltás folyik. A szövetségtanácsnak alkalmasint még tanukat kell küldenie Bellinzonából Londonba, a kik majd az angol biróság előtt igazolni fogják Castoninak azzal az emberrel való személyazonosságát, a ki szept. 11-én Rossit lelőtte.

Bern, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A szövetségtanács abban az esetben, ha a ticinói liberálisok és konzervativek legközelebb tartandó konferencziáján egyességre jutni nem fognak, a svájczi nemzetgyülést hivja össze. Ez esetben a választási törvényt ugy változtatják meg, hogy a közügyek intézésében midkét párt a megfelelő arányban részt vehessen.

Bern, okt. 16. A ticioni két párt delegátusainak mai értekezletén 17 delegátuson kivül Ruchonnet, Hammer és Droz szövetségi tanácsosok is részt vettek. A délelőtt Ruchonnet elnöklete alatt tartott első ülésen azt a kérdést tárgyalták, vajon az alkotmány-tanácsot a mostani, vagy a régi választókerületek szerint válasszák-e. Megegyezés e kérdésben még nem jött létre. A délután 5 órakor tartott második ülésen a tanácskozást folytatták.

Kopenhága, okt. 16. A Syriában uralkodó kolera s a Lisszabonban uralkodó himlőjárvány miatt elrendelték az e vidékekről jövő hajók ellen a vesztegzárt. A gyümölcs- és fözeléknemüek behozatalát Spanyolországból eltiltották.

St.-Etienne, okt. 16. A Jirminyi sztrájkoló bányászok beleegyeztek, hogy a sztrájk tartama alatt naponkint 45 bányász megy le a bányába, a galleriák épségben tartása végett.

Newyork, okt. 16. *Syrakusban*, Newyork államban, az éjjel a Leland-szálloda leégett. Attól tartanak, hogy *sokan vesztek a lángok közt és sokan sebesültek meg. A kár félmillió dollárra rug.*

KÖZGAZDASAG.

Fiume, okt. 16. A Széchényi Adria gőzös Brasiliába menet érintette Sanct-Vincent-ot. A Tibor Algiron át Antwerpenbe hajózott. A Tisza Bariból Anconéba érkezett. A Matlekovics Gibraltárból e indult Antwerpenbe. A Jókai Glasgowból Triesztbe érkezett. A Braemer Cataniából Messinába érkezett s onnét Fiumeba megy.

München, okt. 16. A régens herczeg jóváhagyta a belügyminiszteriumnak a szövetségtanács elé terjesztendő javaslatát, mely szerint az egyes országok kormányai fölhatalmazandók, hogy megengedhessék a *vágómarhák behozatalát* Ausztria-Magyarországból azokba a nagy városokba, a melyek vágóhidakkal birnak. A javaslatot haladéktalanul a szövetségtanács elé terjesztik.

Madrid, okt. 16. Az uj kubai 5 százalékos záloglleveleket, a melyek 170 millió pesetet képviselnek, tegnap bocsájtották jegyzés alá s több mint háromszorosan tuljegyezték.

Törvényjavaslat az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetében való segélyezéséről.

VIII. FEJEZET.

A vállalati és gyári betegsegélyző pénztárakról.

46. §. Azon vállalkozó, kinek egy vagy több egymással szomszédos vállalata, üzeme vagy telepe van, a melyeken legalább 100 biztositásra kötelezett személyt foglalkoztat, jogositva van, vállalati, illetőleg gyári betegsegélyző pénztárt alakitani. — Ily pénztár letesitését az iparhatóság csak az esetben tilthatja meg, ha ezáltal az illető kerületi betegsegélyző pénztár fennállása veszélyeztetnék.

47. §. Az iparhatóság ily vállalati betegsegélyző pénztár létesitését oly vállalkozónak is megengedheti, kinél 100-nál kevesebb biztositása kötelezett személy foglalkozik, ha a vállalkozó a pénztár fennállása s kötelezettségei, illetőleg a törvényes legkisebb segélyezés teljesitése tekintetében kellő biztositékot nyujt.

48. §. Halamely vállalat az alkalmazottak egészségére, vagy testi épségére különös veszélylyel jár, az iparhatóság az illető vállalkozót külön vállalati betegsegélyző-pénztár alakitására, még az esetben is kötelezheti, ha a vállalatnál 100-nál kevesebb személy van alkalmazva.

Az ily meghagyásnak a kitüzött határidő alatt meg nem felelő vállalkozó kötelezhető, hogy a nála alkalmazottak bérének, illetőleg fizetésének 5%-ig terjedhető járulékot az illető kerületi betegsegélyző pénztárba fizesse be, mely esetben elveszti azon jogát is, hogy ezen járulékot egészen vagy csak részben is, alkalmazottjai béréből, vagy fizetéséből levonhassa.

49. §. Minden a vállalatnál alkalmazott biztositásra kötelezett, a mennyiben a munkába lépés, illetőleg ujonnan alakult pénztáraknál az alapszabályok helybenhagyása idejében még nem tagja valamely kerületi vagy ipartestületi betegsegélyző pénztárnak, köteles a vállalati betegsegélyző pénztárba belépni.

Azon biztositásra kötelezett, a ki valamely vállalat vagy gyárból kilép és más vállalat, vagy gyárnál nyer alkalmazást, megszünik azon vállalati, vagy gyári betegsegélyző pánztárnak tagja lenni, melyhez eddig tartozott és szabadválasztása szerint vagy azon vállalat vagy gyár betegsegélyező pénztárába léphet be, melynél alkalmazást nyer, vagy azon kerületi, illetve ipartestületi pénztárba, melynek kerületében, illetve területén, az illető vállalat székhelye van.

Tagjai lehetnek továbbá a jelen fejezetben tárgyalt betegsegélyező pénztárnak mindazok, kik a vállalatnál szolgálati viszonyban állnak, s kik az alapszabályok szerint elfogadhatók és önként belépnek.

50. §. A pénztár alapszabályát a vállalkozó alkalmazottjainak vagy azok kiküldöttjeinek meghallgatásával késziti el s felterjeszti az iparhatóság utján a kereskedelemügyi miniszterhez. — A jóváhagyott alapszabályok csak a biztositott tagok kétharmadát képviselő közgyülésen a vállalkozó hozzájárulásával módosithatók.

51. §. Az alapszabályokban az igazgatóság elnöksége állandóan a vállalkozóra vagy általa kijelölendő meghatalmazottjára ruházható.

52. §. A mennyiben a vállalati betegsegélyző-pénztár pénzkészlete a folyó kiadások fedezésére elégtelen, a vállalkozó köteles a hiányt kamatnélküli kölcsönnel pótolni.

Ha azonban a pénztár törvényes kötelezettségei a járulékok törvényes legmagasabb összegéből állandóan nem fedezhetők, a hiányt a vállalkozó sajátjából köteles fedezni.

53. §. A vállalatok és gyárak mindazon kiadásai, melyek a jelen törvény következtében keletkeznek a kereseti, illetőleg a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának megállapításánál az adókötelezett jövedelemből, mint üzleti kiadások levonhatók.

54. §. A könyvvitelt és a pénztár kezelését a vállalkozó saját költségén tartozik teljesiteni.

A pénzkészlet gyümölcsöztetése a vállalkozóra bizatik és a pénztárnak ebből származható követelései csöd esetében az 1881. XVII. j.-cz. 60. §. 1-ső pontjában, illetőleg Horvát-Szlavonországokra nézve az ott érvényben levő csődrendtartás 20. §-a 2-ik pontjában foglalt igényekkel egy osztályba sorolandók.

Az iparhatóság azon igényeket, melyek a pénztárt a vállalkozó ellen a pénztári kezelésből és a számadásokból eredőleg illethetik, per utján érvényesitheti.

55. §. Több vállalati pénztár a vállalkozók beleegyezésével pénztári szövetséget alkothat, vagy a kerületi pénztárak szövetségéhez csatlakozhatik.

56. §. A vállalati (gyári) pénztárt az iparhatóság feloszlathatja, illetve annak más pénztárral való egyesitését elrendelheti.

a) ha a vállalat, melyre nézve létesült megszünt;

b) ha az alkalmazottak száma állandóan annyira apad, hogy a 46. §-ban emlitett feltételek többé fenn nem állnak s a vállalkozó a kellő biztositékot nyujtani nem akarja, vagy nem képes;

c) ha a vállalkozó a kellő könyvvitelről és pénzkezelésről nem gondoskodik:

d) ha a közgyülés a vállalkozóval egyetértőleg a feloszlást kimondja. A feloszlott vállalati pénztár vagyonának hovaforditására nézve a 42. §. irányadó.

A jelen szakasz e) pontjának esetében, az iparhatóság a vállalati betegsegélyző pénztár feloszlatásával egyidejűleg a vállalkozóra a 48. §. második bekezdésében körülirt kötelezettségeket róhatja, s neki ujabb vállalati betegsegélyző pénztár felállitását megtilthatja. Ezen felül fenn marad a vállalkozó a kellő könyvvitel és pénzkezelés elszámitolása folytán a vállalati betegsegélyző pénztárnak okozott kárért.

57. §. Egyebekben a vállalati betegsegélyző pénztárakra is a jelen törvény 29. 32. 33. 34. 36. 37. 38. 39. 41. 43. és 45. §§-aiba foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók.

IX. FEJEZET.

Az épitési betegsegélyző pénztárakról.

58. §. Ha uti, vasuti, vizi vagy eröditési épitkezéseknél, illetve épitkezések keresztülvitelére alakult más hasonló, nem állandó jelleggel biró vállalatoknál hosszabb időn át a munkások nagyobb száma alkalmaztatik, az iparhatóság az épitési vállalkozót, illetve vállalatot betegsegélyző pénztár létesitésére kötelezheti. Az iparhatóság által a fenforgó viszonyokra való figyelemmel, több épitési vállalkozó, illetve vállalat egy közös pénztár létesitésére kötelezhető.

59. §. Azon épitési vállalkozó, a ki az iparhatóság által a betegsegélyző pénztár megalakitására és fenntartására vonatkozólag kiadott utasitásoknak meg nem felel, köteles az összes nála alkalmazott biztositásra kötelezetteknek illetőleg azok hátrahagyottjaiknak a jelen törvényben meghatározott legkisebb segélyezést sajátjából és minden levonási igény nélkül nyujtani.

60. §. Az épitési betegsegélyző pénztárba belépni köteles, minden az épitkezésnél alkalmazott, kigazolni nem képes, hogy a munkaadószék helyét magában foglaló kerületi vagy más, a jelen törvény értelmében szervezett, helybeli betegsegélyző pénztárnál már biztositva van.

Az ily ideiglenes jellegü épitési vállalatoknál alkalmazottak a kerületi betegsegélyző pénztárba való belépésre nem kötelezhetők.

61. §. Épitési pénztárak tartalékalap gyüjtésére nem kötelezhetők.

a) ha az épitkezés megszünt,

b) ha az épitési vállalkozó, illetve vállalat a kellő könyvvitelt vagy pénzkezelést elhanyagolja. Az utóbbi esetben a vállalkozót, illetve a vállalatot az 59. §-ban meghatározott felelősség terheli.

62. §. Ezenkivül felelős marad a vállalkozó a kellő könyvvitel és pénzkezelés elhanyagolása folytán az épitési betegsegélyző pénztárnak okozott kárért.

A felosztás után esetleg fenmaradó vagyon hovaforditása iránt az alapszabályok rendelkeznek. Ily rendelkezés hiányában a maradvány az illető kerületi pénztárba fizetendő be.

Az épitési vállalkozót illetve vállalatot a maradvány nem illeti meg.

63. §. Egyebekben az épitési vállalatoknál alkalmazottak betegsegélyző pénztáraira nézve is a jelen törvény 29., 32., 33., 34., 36., 37., 38., 39., 50., 51., 52. és 54. §§-ban foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók.

X. FEJEZET.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztárakról.

64. §. Azon ipartestület, melynek tagjainál összesen kétszáznál több segédmunkás (segéd és tanoncz) foglalkoztatva van, ipartestületi betegsegélyző pénztárt alakithat.

65. §. Az ipartestületi betegsegélyző pénztárba való belépésre kötelezve van minden segéd vagy tanoncz, ki az ipartestület valamely tagjánál van alkalmazva, ha nem tudja bemutatni, hogy a munkaadó székhelyét magában foglaló kerületi, vagy már a jelen törvény értelmében szervezkedett helybeli vállalati, illetve elismert jellegü (74—75. §§.) betegsegélyző pénztárnak már tagja.

66. §. A pénztár első alapszabályait az ipartestület békéltető bizottsága az összes segédekkel, illetve megbizottakkal együttesen állapitja meg és terjeszti fel jóváhagyásra a kereskedelemügyi miniszterhez.

67. §. Az ipartestületi betegsegélyző pénztár szervezetét, annak alapszabályait, a közgyülést, az igazgatóságot s a felügyelő bizottságot; illetőleg a jelen törvény VII. fejezetében foglalt határozmányok irányadók, oly kiegészitéssel, hogy az igazgatóság elnöke mindig az ipartestület elnöke, vagy helyettese, s hogy a pénztárnak tanoncztagjai a segélyezésre vonatkozó igényen kivül egyébb jogokat nem gyakorolhatnak.

68. §. Az ipartestületi betegsegélyző pénztárak egymás között, ugyszintén a kerületi pénztárakkal szövetségi pénztárt alakithatnak.

69. §. A pénztár feloszthető illetve más betegsegélyző pénztárral egyesithető.

a) ha az ipartestület felosztatik;

b) ha a pénztár tagjainak száma állandóan 100-on alól csökkent;

c) ha a pénztár kötelezettségének eleget tenni nem képes.

A foloszlott pénztárnak esetleg fennaradt vagyona iránt az alapszabályok rendelkezhetnek, ily rendelkezés hiányában a maradék az illetékes kerületi pénztárnak adandó át. Más pénztárnál való egyesités esetében a betegsegélyző pénztár vagyona azon betegsegélyző pénztárnak adandó át, melynél egyesittetett.

70. §. Egyebekben az ipartestületi betegsegélyző pénztárakra is a jelen törvény határozmányai irányadók.

XI. FEJEZET.

Bánya betegsegélyezési pénztárak (társládák.)

71. §. A bányatörvény alapján létesitett, ugy szintén a jelen törvény 73. §-ban foglalt határozmányoknak megfelelő bánya-társládák tagjai nem kötelesek más betegsegélyző pénztárhoz belépni.

72. §. A bánya-társládák szervezetét, a segélyezés mérvét, a járulékok nagyságát és kezelés módozatait a bányatörvény, illetve az érvényben álló kormányrendeletek szabályozzák.

73. §. Ha azonban valamely, a bányatörvény alapján létesitett társláda az általa gyakorolt betegsegélyezést a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon és hozzátartozóikon kivül másokra is kiterjeszti, illetve tagjaiul másokat is felvesz, ez esetben ezen tagokra nézve a járulékok legmagasabb és a segélyezés legcsekélyebb mérve tekintetében legalább is a jelen törvény határozmányaihoz köteles alkalmazkodni.

XII. FEJEZET.

A magánegyesülés utján létesitett betegsegélyző pénztárakról.

74. §. A kereskedelemügyi miniszter a kereskedelmi és iparkamarák meghallgatása után és a belügyminiszterrel egyetértőleg a magánegyesülés utján létesitett azon betegsegélyző pénztárakat, melyek legalább 200 taggal birnak, tagjaiknak betegség esetére legalább az ezen törvényben körülirt legkisebb segélyezést nyujtják és a törvényben meghatározott legmagasabb járulékoknál többet nem szednek, a mennyiben alapszabályaikat a jelen törvény értelmében módositják, illetve megállapitják, a jelen törvény által elismert betegsegélyző pénztárak sorába tartozóknak jelentheti ki s a betegsegélyző pénztárakra nézve a törvényben megállapitott jogokat az ily elismert pénztárakra is kiterjesztheti. Mindazonáltal ezen pénztárakra a jelen törvény 24. §-ának 1-ső bekezdése nem alkalmazható.

75. §. Az ily elismert jellegü betegsegélyző-pénztárak tagjai más betegsegélyző-pénztárhoz belépni nem tartoznak. Kerületi, vállalati, épitkezési, ipartestületi és bánya betegsegélyző-pénztár tagjai az ily egyleti pénztárba nem léphetnek át.

76. A jelen fejezetben tárgyalt betegsegélyző pénztárak, ha tagjaikat orvosi segélyben és gyógyszerekben nem részesitik, (7. §. a és b pont) a jelen törvény szerint elismert betegsegélyző pénztárakul csak az esetben nyilvánithatók, ha a tagpénzeket azoknak törvényszerinti legkisebb összegének felével fölemelik,

77. §. Az iparhatóság az elismert jellegü egyleti betegsegélyző pénztárt feloszlathatja:

a) ha a közgyülés a feloszlatást az alapszabályok értelmében elhatározza;

b) ha tagjainak száma 100-on alul csökkent.

c) ha a pénztár törvényes kötelezettségének többé meg nem felelhet.

Ha az egyleti pénztár a segélyezés czéljától eltérő czélokat követne, a kereskedelemügyi miniszter az elismert jelleget megvonhatja.

A mennyiben a feloszlott egyleti pénztár más egyleti pénztárba be nem olvad, a fennmaradó vagyon, a mennyiben az alapszabályok másképen nem intézkednek, első sorban az illető kerületi pénztárnak adandó át. Ha a feloszlatott egyleti pénztár több kerületre terjed, az iparhatóság határozza meg, mily pénztárnak vagy pénztáraknak adandó a fennmaradt vagyon.

XIII. FEJEZET.

Vitás kérdések eldöntése körül követendő eljárás.

78. §. Azon vitás kérdések, melyek általában a munkás és munkaadó között a visszatartott betegsegélyezési járulékok tekintetében támadnak, valamint azok, melyek a betegsegélyző pénztár és munkaadók közt az utóbbit terhelő befizetési kötelezettség iránt keletkeznek, az iparhatósági, illetve az ipartestületi békéltető bizottság által az 1884. XVII. t.-cz. 176. §-a szerint döntetnek el.

Ellenben azon vitás ügyek, a melyek biztositott személyek és a betegsegélyző pénztár között a nyujtandó segély tekintetében forognak fenn, a pénztári alapszabályok szerint alakitott választott biróság hatáskörébe tartoznak.

A választott biróság határozatai ellen jogorvoslatnak nincs helye és a határozatok közigazgatási uton hajtatnak végre.

XIV. FEJEZET.

Az eljáró hatóságokról.

79. §. A jelen törvény szerint elintézendő ügyekben, a mennyiben a jelen törvény eltérő intézkedést nem tartalmaz, az 1884 évi XVIII. t.-cz. VII-ik fejezetében megállapitott iparhatóságok, s az ott megállapitott módozatok szerint járnak el.

80. §. A mennyiben a betegsegélyző pénztár kerülete több iparhatóság területére terjedne ki, az illetékesség tekintetében a következők állapittatnak meg:

a) a munkaadó és a biztositandó, illetve biztositott közti vitás ügyekben az ipartörvény szerinti illetékesség irányadó.

b) a betegsegélyző pénztár is a munkaadó, illetve a biztositandó vagy biztositott közti vitás ügyekben a pénztár székhelye szerint illetékes iparhatóság jár el s jogerős intézkedéseit a többi iparhatóság végrehajtani köteles.

Oly pénztárakra nézve, melyek még nem alakultak meg, illetve a melyeknek székhelye még nem állapittatott meg — az illetékes iparhatóságot a kereskedelemügyi miniszter rendeli ki.

81. §. A jelen törvény szerint szervezett betegsegélyző pénztárak első sorban a székhely szerint illetékes iparhatóság felügyelete és ellenőrzése alatt állanak.

Az iparhatóságnak szigoru kötelessége a törvény és az alapszabályok rendelkezéseinek pontos foganatositását ellenőrizni és joga van ezek foganatositása czéljából az e tekintetben felelős egyénekre 100 frtig terjedhető birságot, illetve behajthatatlanság esetében 14 napig terjedhető elzárást szabni ki.

Az igazgatóság ezenkivül jogositva van a betegsegélyző pénztár könyveit, számadásait, levelezéseit és többi irományait bármikor megtekinteni és megvizsgálni, a pénztári közegek egybehivását elrendelheti és azokat maga is egybehivhatja, azoknak üléseiben mindig részt vehet, sőt az üléseket saját közegei által vezetheti s a mennyiben annak szüksége fenforogna, a pénztár kezelését az alapszabályszerü kötelességüket nem teljesitő pénztári közegek, vagy a pénztár költségére saját közegei által eszközölheti.

Ha pedig az igazgatóság a felügyelő bizottság vagy a választott biróság megválasztása a közgyülés részéről vagy a közgyülési küldöttek megválasztása a biztositottak vagy a munkaadók részéről megtagadtatnék, ezen közegeket illetve a közgyülési kiküldötteket az iparhatóság ideiglenesen ki is nevezheti.

A pénztári kezelésben tapasztalt rendetlenség vagy visszaélés esetében az iparhatóság a kereskedelemügyi miniszternek és a mennyiben büntett vagy vétség jelenségei forognának fenn, az illetékes biróságnak azonnal jelentést tenni tartozik.

82. §. A kereskedelemügyi miniszter a pénztári számadások alakját, módját és ellenőrzését rendeleti uton állapitja meg és a pénztárak kezelését, ugyszintén azt, vajon az iparhatóságok által gyakorlandó felügyeletet és ellenőrzést azok kellőleg gyakorolják-e? saját közegei által és bármikor megvizsgálhatják.

83. §. A betegsegélyző pénztár évi számadásai s azok alapszabályszerü megvizsgálásának eredménye legkésőbb a következő év márczius hó végéig az iparhatóságnak bemutatandók. Az iparhatóságnak egyébként joga van évközben is zárlatok bemutatását követelni.

84. §. A pénztár köteles a kereskedelemügyi miniszter által rendeleti uton szabályzandó statisztikai kimutatásokat vezetni és azokat évenkint a hatóságnak bemutatni.

XV. FEJEZET.

Büntető határozatok.

85. §. Kihágást követ el és a mennyiben a büntető törvények szerint sulyosabb beszámitásnak illetve büntetésnek nem lenne helye:

a) 20 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, ki a 26. §-ban körülirt bejelentést elmulasztja, vagy azzal késik;

b) 50 frtig terjedhető pénzbüntetessel büntetendő az a pénztári tag, a ki betegség szinlelése által a betegsegélyző pénztártól bármiféle segélyezést igénybe vesz;

c) 200 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, a ki a 22. §. szerint tiltott szerződést köt, vagy a ki a nála alkalmazott pénztári tag javára, tudva, a ténylegesnél magasabb bért, vagy fizetést számit be.

86. §. Az előbbi szakaszban emlitett kihágási esetekben az 1884. évi XVII. t.-czikkben megállapitott iparhatóságok járnak el a jelen törvény XIV-ik fejezetében emlitett fejezetben megállapitott illetékesség és módozatok szerint.

A pénzbüntetések és rendbirságok mindig azon kerületi pénztár javára folynak be, a melynek kerületében a marasztaló elsőfoku iparhatóság székel.

XVI. FEJEZET.

Átmeneti és zárhatározatok.

87. §. A jelen törvény szerint szervezett betegsegélyző pénztárak nem tekinthetők a kereskedelmi törvény alapján alakult szövetkezeteknek. Tartozásaikért csakis a pénztári vagyon erejéig felelősek.

A jelen törvényben szabályozott betegsegélyző pénztárak és biztositott tagjaik közötti jogviszonyok megállapitására és legombolyitására vonatkozó minden tárgyalás és okmány, ugy szintén a munkaadók és a pénztárak által a jelen törvény értelmében teendő bejelentések, kimutatások és beadványok, ezek mellékleteivel együtt illeték és bélyegmentesek.

A pénztárak az 1875. évi XXII. tcz. 2. §-ának 7. pontja értelmében a tőkekamat és járadékadó és az 1875. évi XLVII, tcz. 2. §-ának 4. pontja alapján az általános jövedelmi pótadó alól fel vannak mentve.

Ugyszintén felmentetnek az ezen adók utáni törvényhatósági és községi pótlékoktól.

88. §. Jelen törvény hatályba léptének idejét a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a mi Horvát-Szlavon országokat illeti, a horvát-szlavon-dalmátországi bánnal egyetértőleg állapitja meg és teszi közé.

Ezen naptól fogva az 1884. évi XVII. t.-cz. 142. és 143. §§-ai hatályon kivül helyeztetnek.

89. §. A jelen törvényben foglalt határozmányok mellett az 1876. évi XIV. t.-cz. 15. §-ának 3-ik bekezdése ezen utóbbi törvény hatályának területére nézve ezentul is érintetlen marad.

90. §. A jelen törvény életbeléptetésekor fenálló azon vállalati és gyári betegsegélyző pénztárak idevértve a magán kezelésben álló közlekedési vállalatok betegsegélyző pénztárát is, továbbra is mint ilyenek fenállhatnak, ha az illető pénztár tagjainak száma legalább 100, továbbá, ha a vállalat vagy üzem nem időszakokhoz kötött, hanem folytonos és ha a pénztár alapszabályait a jelen törvényben s különösen annak II., III., IV. és VIII. fejezeteiben foglalt határozmányoknak megfelelően módositja.

Az ehez képest módositott alapszabályok a jelen törvény életbeléptétől számitandó három hónap alatt az iparhatóságok utján számadások és egyéb kimutatások kiséretében a kereskedelemügyi miniszterhez átvizsgalas és jovahagyas végett telterjesztendők.

91. §. A jelen tamong élethelyeztetésekor fennálló épitési, ipartestületi és magánegyesüles utján létesitett azon betegsegélyző pénztárak, melyek a jelen törvény keretében ohajtanak működni, kötelesek a jelen törvény határozmányainak megfelelően módositott alapszabályaikat ezen törvény életbeléptétől számitandó három hónap alatt az iparhatóság utján, szamadasaik és egyéb kimutatásaik kiséretében a kereskedelemügyi miniszterhez átvizsgálás és a penztar további működhetésének megbirálása végett felterjeszteni.

Ha a jelen törvény értelmében való sikeres működésük biztositottnak látszik, a kereskedelemügyi miniszter az ily pénztárt az alapszabályok jóváhagyása mellett a jelen törvény értelmében elismert jellegünek jelentheti ki.

92. §. Az állami kezelésben álló közlekedési vállalatoknál, ugyszintén az állami üzemeknél és gyáraknál már fennálló betegsegélyző intézetek, illetve pénztárak, a bányatörvény alapján álló bányatársládák kivételével, a jelen törvény hatályba léptétől számitandó hat hó alatt a jelen törvény s nevezetesen a VIII-ik fejezetben foglalt határozmányainak megfelelően átalakulni tartoznak.

Az állam kezelése alatt álló közlekedési vállalatok, üzemek és gyárak kebelében szervezett, illetve szervezendő betegsegélyző pénztárak tekintetében a jelen törvény szerint az iparhatóságokra bizott teendőket a kereskedelemügyi miniszter, illetve azon miniszter gyakorolja, kinek tárczájához az illető üzem vagy gyár tartozik.

93. §. Horvát-Szlavon országokban a horvát-szlavon-dalmátországi bán intézkedik mindazon ügyekben, a melyek a jelen törvényben a kereskedelemügyi és belügyi miniszereknek vannak fentartva. Az elsőfoku hatóságok Horvát-Szlavon országokban az ottani közigazgatási tervezetnek megfelelően a horvát-szlavon-dalmátországi bán által jelöltetnek meg.

94. §. A jelen törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi, a belügyi és a pénzügyi miniszter, Horvát-Szlavon országokban a horvát-szlavon-dalmátországi bán bizatik meg.

Kelt Budapesten, 1890. évi október 15-én

Baross Gábor,
keresk. ügyi miniszter.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

‡ **A magyar államvasutak** személyforgalmának a *zónatarifa* behozatala által előidézett emelkedése folyton tart. Az utasok száma f. év október 10-ig — mint értesülünk — hivatalos kimutatások szerint 707,103 személylyel több volt, mint a mult év ugyanezen időszakában és a bevételek az idén 158,382 forinttal többre rugtak, mint a mult év ugyanezen szakában. A podgyász-szállitásnál a folyó október hónapban először vehető észre a bevételek némi csökkenése a mult évhez képest, a mennyiben a f. hó első tiz napján podgyász-szállitásért 931 forinttal kevesebbet vettek be, mint a mult év ugyanezen időszakában.

‡ **Vámszövetség Ausztria-Magyarország és Németország között.** Az Ausztria-Magyarország és Németország közt kötendő kereskedelmi szerződésre, mint a Münchener Allg. Zeitungnak Budapestről irják, megbizható forrásból meritett információk szerint annyiban kedvezők, a mennyiben ugy Ausztria-Magyarországban mint Németországban tényleg olyan allapotot óhajtanak, mely a barátságos politikai viszonynak megfeleljen. Már a legutóbbi szerződéslejárata után meginditott tárgyalások alkalmával nyilvánult efféle óhajtás, de Németország akkor sajnálattal kijelentette, hogy még nem kötheti meg, mert a frankfurti békeszerződés sokat emlegetett 11-ik szakasza alapján az Ausztria-Magyarországnak nyujtott kedvezményekben Franczia országot is kellene részesiteni. Ugy látszik, hogy most ennek az akadálynak az elháritására is találtak módot. A mióta Franczia ország arra az álláspontra helyezkedett, hogy külkereskedelmét csak autonom tarifa alapján szabályozhatja, s mióta más államokkal tarifaszerződést kötni nem akar, Németország is szabadkezet követelhet magának kereskedelmi politikája számára. Lehetséges-e az, hogy a frankfurti békeszerződés egyoldalu fegyverré váljék? Vajjon lehetséges-e az, hogy Franczia ország, a mely minden államtól, tehát Németországtól is minden kedvezményben részesül, megis megkövetelhesse, hogy résztvegyen mindama kedvezményekben, melyeket Németország más államoknak nyujt? A frankfurti békekötés 11-dik szakaszát azért vették fel a szerződésbe, hogy a nemzeteket kereskedelmi szerződésekkel egymáshoz közelebb hozzák. E szakasz azonban nem lehet összekötő kapocs, midőn a két fél közül az egyik Európa többi államaival nem akar kereskedelmi viszonyba lépni. Az idézett szakasz ilynemü értelmezését Bécsben oly mérvadónak tartják, hogy a Németországgal való szerződéskötést biztosan remélik. Másképp aligha lehetne a legyőzhetetleneknek tartott akadályokat elháritani. Ez okból annak, ha Franczia ország a magyar védvám politikára térne vissza, legalább az a haszna volna, hogy Németország ismét vissza kapná szabadságát. Valószinü tehát, hogy Németország amint Ausztria-Magyarországgal az egyezséget megkötötte, tárgyalásokat indit meg Franczia országgal a frankfurti béke 11-dik szakaszában rejlő akadályok elháritása végett. Arra igen nagy sulyt fektetnek, hogy előbb kereskedelmi politikai rendet teremtsenek, de nem középeurópai vámunió alapján, hogy aztán kész javaslatokkal léphessen Németország Franczia ország elé. Kálnoky gróf és Caprivi már Rohnstockban folytattak erre vonatkozó tárgyalásokat, s ekkor vett az ügy kedvezőbb fordulatot. Kálnoky gróf természetesen az elhatározást a kereskedelemügyi felelős miniszteknek tartotta fenn, mert a külügyminiszter kereskedelmi kérdésekben csak mint közvetitő szerepelhet a magyar és osztrák kereskedelmi miniszter és a külföldi illetékes tényezők közt. Ugy látszik, hogy a Németországból kiindult eszmét Ausztria-Magyarországon is kedvezőn fogadták, minek következtében, mint már közöltük, egy lépéssel tovább mentek s már a hivatott kereskedelmi köröket informálásra szólitották fel.

‡ **Gyáralapitások Eszakamerikában.** Alig lépett életbe az Egyesült Államokban a Mac Kinley-bill, máris minden téren mutatkozik annak pezsdető hatása Eszakamerika gazdasági életében. Mint várható volt, az uj védvámos törvény következtében, számos uj iparvállalat van alakulóban s a létező gyárak lényegesen fejlesztik termelő-képességüket. Igy például, mint Newyorkból jelentik, a pennsylvaniai vas- és aczélgyár részvénytársaságok tetemesen fölemelték alaptőkéiket s hozzáláttak telepe

Aradnak soha nem volt olyan mozgalmas élete, mint a kiállítás tartama alatt. Állandó népvándorlás szinésre volt a város. Ennek a vegyes nemzetiség lakta országrészeknek minden nyelvét hallottuk napjainkban a kiállítás területén. Az aradiak büszke szeretettel csüggtek kiállításukon. A város társadalma fényben egészen oda koncentrálódott a kiállítás pompás parkjában. Nem csoda, hogy az aradiak nehéz szivvel látták ma a berekesztő beszéd elhangzásakor lehullani a kiállítás lobogóját az óriási zászlorudról.

A kiállítás bezárása a következő ünnepségek közt folyt le:

A kiállítás elnöksége abban állapodott meg, hogy a berekesztéskor nem rendez oly nagyobbszabásu ünnepségeket, mint aminők a megnyitáskor tartattak. E czélból nem is bocsátott ki külön meghivókat, hanem csupán a kiállítási bizottságok tagjait és a kiállitókat hivta meg a bezáráshoz. A kiállitási területen és az odavezető utczákon már a reggeli órákban sürü csoportokban hullámzott a közönség.

Tizenegy órakor megérkezett a kiállításra *Salacz* polgármester *Ormós* Péter nyugalm. alispán társaságában, mire E. *Illés* László titkár felolvasta a kitüntetettek névjegyzékét, felolvasták ezután *Bethlen* András gróf földmivelési miniszter levelét, melyben a miniszter sajnálatát fejezi ki, hogy nem jelenhetett meg az ünnepélyen.

Kristyóry János kiállitási elnök erre a következő beszédet intézte Salacz Gyula polgármester diszelnökhöz:

Nagyságos diszelnök ur! Az alföldi és délmagyarországi általános kiállitás pályafutását a mai nappal befejezte; befejezte pedig olyképen, hogy a hozzá fűzött várakozásoknak fényesen megfelelt. Bizonyitja ezt a látogatóknak százezerre menő száma, kik az egész felölelt területről ide zarándokoltak, hogy lássák és tapasztalják, mire képes a folyton fejlődő magyar ipar. Kiállitásunk czélja világos volt. Hü képét óhajtotta az nyujtani az ipar, a háziipar és a mezőgazdaság mai állapotának ama vidék lakkossága körében, mely bennünket környez. Czélunk volt hazafias fogyasztóközönségünk figyelmébe ajánlani mindazt, mire igényeinek kielégitésére szüksége van. Hogy eszközeink csekélyek voltak a czél elérésére, az nem riasztott vissza. Erös akaratunk, az összes tényezők egyetértése legyőzte az akadályokat, és ma jólesö nyugodtsággal s büszkeséggel tekintünk vissza munkásságunkra, mely kivivta Arad és környéke termelőinek az elismerést. Adja a mindenható, hogy kiállitásunk minél többeket serkentett legyen ujabb, folytonos tevékenységre, mely biztos zálogát hordja magában hazánk felvirágzásának, jólétének. Kérem nagyságodat, méltóztassék a kiállitást berekesztettnek nyilvánitani.

Salacz Gyula polgármester erre hatásos beszédben válaszolt. A kiállitási elnök szavai után alig van szólónak más feladata, mint elhangoztatni a szavakat, mik a kiállitást a multnak adják át, előbb azonban szóló indittatva érzi magát a kiállitással röviden foglalkozni, azon kiállitással, mely egész Arad büszkesége volt. Méltatja a kiállitás nagy jelentőségét, hogy iparunkat előnyös szinben mutathattuk be a művelt világnak: azon férfiaknak köszönhetjük ezt, a kik a kiállitás eszméjét odaadással megvalósitották. Szóló nagyjelentőségünek mondja a kiallitás azon eredményét is, hogy a kormányférfiak rokonszenvét iparkodásunk iránt tapasztaltuk. Végül a kiállitást berekesztettnek nyilvánitja, élteti a hazát és királyt. Az éljenzés lecsillapulta után még megemlékszik a kiállitás három vezérférfiáról: *Kristyóry, Illés* és *Kotsisról*, kiket a közönség viharoson éltetett.

Erre az egész közönség a katonazenével az iparcsarnok körül körmenetben megindult és a jury-pavillon előtt megérkezve, a Rákóczy-induló eljátszása alatt a zászlók lebocsáttattak a kiállitás épületeiről és ezzel az aradi és délmagyarországi általános kiállitás ünnepélyes bezárása befejeztetett. A kiállitás anyagi eredménye kielégitőnek mondható, a mennyiben körülbelül 5000 frt lesz a tiszta jövedelem. A kiállitási sorsjegyek huzása, a melyek folyton nagy kelendőségnek örvendettek, f. hó 31-én lesz Aradon. A kiállitást tegnap estig 98.500 ember látogatta és a mai látogatókkal együtt felülmulja a százezret. A kiállitásban összesen 6229 kiállitó vett részt.

A kitüntetési oklevelek és érmek néhány hét mulva az oklevelek elkészülte után fognak szétküldetni. Az állatkiállitási aranydijak a holnapi napon expediáltatnak.

A kiállitás diszelnökei, a végrehajtó bizottság tagjai, a hirlapirók a bezárás után villásreggelire gyültek össze a Fehérkereszt szállóban. A kiállitás vendéglőse Pohl vendégelte meg a nagy társaságot. A lakomán felköszöntöket mondtak: Kristyory elnök Salacz polgármesterre, Salacz Kristyoryra, Pohl Salaczra, Kristyory Kotsisra és Illésre, később Pohlra, Salacz utóbb E. Illésre ürit poharat, ki emberfeletti munkát végzett a kiállitás sikere érdekében. Mondtak még tösztokat: E. Illés a kiállitókra, Fikker a sajtóra, Salacz a végrehajtó bizottságra, Varga a nagyközönségre. Kristyory inditványára Fábián főispán, Salacz polgármester, Ormos kir. tanácsos, tiszteletbeli iparosoknak választattak meg. A lakoma főmomentuma az volt, hogy Ormos inditványára kimondatott, szüksége egy park-egyletnek, a mi fenn fogja tartani a kiállitási parkot a vendéglővel együtt. A mozgalom élére Salacz polgármester áll. Okt. 25-én fényes kiállitási bál lesz a Fehér-keresztben.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Kamatlábfölemelés.** Az *osztrák-magyar bank* főtanácsa mai ülésén, mint Bécsből táviratilag jelentik, ½ százalékkal fölemelte a kamatlábat és igy holnaptól kezdve a váltóleszámitolásnál 5½%, lombardkölcsönöknél 6½% lesz a hivatalos bankráta. A bank október 15-éről szóló kimutatását csak néhány nap mulva fogja közzétenni, igy ma még nem ismerhetjük a bank jelenlegi helyzetét. Az október 7-iki kimutatás szerint 656,000 frt volt az adóköteles bankjegyforgalom és azóta állitólag ez mintegy 5 millió frtra növekedett. Miután a kontingensen felül kibocsájtott bankjegyek után a bank maga 5% adót fizet, érthető, hogy magasabb kamatot követel a pénzkeresőktől. Csak azt volna jó tudni, hogy mi okozta a bank váltó tárczájának ily rendkivüli duzzadását. Az tény ugyan, hogy a gabonakereskedelem nagy összegeket vesz igénybe, de a gabonakereskedelem igényeit legfeljebb 120 millió frtra becsülik, egyébként pedig a termelés és kereskedelem egyéb ágai semmi esetre sem vesznek nagyobb összegeket igénybe, mint más években ilyen kor. Mi idézte elő a bank jelenlegi helyzetét? Rendkivüli pénzszükséglet csakis az értéktőzsdén mutatkozik, vajon a bankjegyforgalom kiterjedése és a pénz ily rendkivüli megdrágulása, nincs-e összefüggésben az értékpapir-spekulácció mozgalmaival? Már pedig az nem lehet czélja a jegybanknak hogy a tőzsdei reportüzlet előmozditásával a kereskedelmet és ipart drága pénzzel sujtsa és a forgalmat megbénitsa! Ezért nagyon is jogosult egy bécsi lapnak ama kivánsága, hogy a bank adjon felvilágositást arról, hogy mi idézte elő azt a rendkivüli pénzszükségletet. 1873 óta még egyetlen egyszer sem haladta meg a kamatláb az 5%-ot és ez a rendkivüli jelenség nemcsak megérdemli. de meg is kivánja az indokolást és remélhető, hogy a bank ezt annál is inkább megteszi, nehogy az a vád terhelje, hogy a bécsi reportüzlet dédelgetése érdekében kellett ily rendkivüli intézkedést foganatositania. — Érdekesnek tartjuk az osztrák-magyar bank eddigi kamatlábváltoztatásairól a következő áttekinthető táblázatot közölni:

A kamatláb változtatás napja	Ezüstkészlet	Bankjegyforgalom	Adósmaradék bankban tartalék	Váltótárca	Lombard kölcsön	Váltó-	Lombard
						kamatláb százalékokban	
1868. nov. 9.	110,—	266,—	44,—	103,—	21,—	4	4½
1869. julius 29.	109,—	302,—	6,—	82,—	61,—	4	5
» augusz. 27.	109,—	296,—	12,—	90,—	49,—	5	5½
1870. julius 22.	114,—	305,—	5,—	102,—	45,—	6	6½
1871. februar 16.	114,—	278,—	36,—	83,—	37,—	5	6
» szept. 9.	122,—	306,—	19,—	116,—	39,—	6	7
» nov. 10.	144,—	334,—	10,—	141,—	38,—	6½	7½
» decz. 15.	146,—	311,—	35,—	127,—	33,—	6	7
1872. márcz. 1.	127,—	303,—	50,—	116,—	28,—	5	6
» julius 5.	120,—	301,—	18,—	136,—	30,—	6	7
1873. márcz. 21.	142,—	295,—	47,—	147,—	26,—	5	6
1874. szept. 28.	143,—	293,—	50,—	125,—	35,—	4½	6
1875. nov. 5.	136,—	322,—	14,—	146,—	31,—	5	6
1876. január 28.	134,—	283,—	54,—	108,—	30,—	4½	6
1879. május 9.	162,—	286,—	76,—	85,—	23,—	4	5½
1882. április 14.	175,—	325,—	49,—	115,—	18,—	4	5
» október 20.	184,—	359,—	24,—	157,—	29,—	5	6
1883. február 3.	190,—	347,—	42,—	130,—	23,—	4½	5½
» febr. 23.	188,—	345,—	43,—	126,—	22,—	4	5
1887. október 7.	210,—	380,—	29,—	141,—	24,—	4½	5½
1888. január 11.	224,—	388,—	39,—	152,—	25,—	4	5
» szept. 11.	233,—	402,—	31,—	160,—	21,—	4½	5½
1889. január 24.	234,—	386,—	61,—	130,—	20,—	4	5
» október 31.	239,—	440,—	4,—	182,—	28,—	5	6
1890. január 24.	241,—	397,—	51,—	138,—	25,—	4½	5½
» február 14.	242,—	401,—	46,—	143,—	25,—	4	5
» szept. 5.	243,—	438,—	13,—	179,—	24,—	4½	5½
» október 5.	245,—	446,—	7,—	185,—	24,—	5	6
» október 15.	245,—	451,—	—	188,—	26,—	5½	6½

** **Deroute a londoni tőzsdén.** A londoni tőzsdén az utóbbi napokban nagyon izgatott volt. Az utóbbi felszámolás nagyon nyugtalanitotta az illető köröket s a fizetés napján az üzlet pangott. A tőzsde tagjai aggódva vártak nagy fizetésképtelenségeket. Nehány czég csakugyan az örvény szélén állt, de a segitő kéz megmentette őket az elmerüléstől. Összesen három fizetésképtelenséget jelentettek be. Kétségtelen, hogy a londoni tőzsdén nehány értékben tulhajtották a spekulácciót; különösen délamerikai értékekben vannak igen nagy kötések. Az amerikai vasuti értékekben való spekulácció is veszteséggel járt. A chikagoi vasut részvényei 20 százalékkal, az Union-Pacific-vasut részvényei szintén 20 százalékkal estek. Ennek következtében az angol konzolok az utóbbi félévben 4 százalékkal hanyatlottak. A spekulácciót annyira tulhajtották, hogy a visszahatásnak be kellett következni. Az ipar helyzete is rosszabbodott. A Mac Kinley-bil nagy csapás volt Angolországra, mihez még a skót vasipar válságos helyzete is járul. E momentumok miatt támadt a deroute a londoni tőzsdén, a mely tegnap sem gyengült, mert a tőzsdén csak eladók jelentkeztek, de a kereslet teljesen hiányzott. Délután végre párisi és newyorki vételi megbizásokra megváltozott az irány s a legtöbb érték árfolyama emelkedett.

BUDAPESTI ÁRU- ES ERTEKTOZSDE.

— Október 16. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet ma határozottan nyugodtabb volt. Mérsékelt kinálat és gyenge vételkedv mellett mintegy 15,000 mm. buza ment el, a tegnapi árakat csak nehezen lehetett elérni, söt egyes esetekben nehány krajczárral olcsóbban kellett adni. — Más gabonanemekben változatlan árak és változatlan irány mellett gyenge forgalom volt. — Eladatott:

Buza: *Tiszavidéki*: 800 mm. 79.8 k. 7.82½ frt, 800 mm. 79.8 k. 7.92½ frt, 400 mm. 80.5 k. 7.85 frt, 100 mm. 80.5 k. 7.75 frt, 200 mm. 80.5 k. 7.85 frt, 100 mm. 79 k. 7.80 frt, 400 mm. 79.5 k. 7.85 frt, 600 mm. 79.3 k. 7.80 frt, 100 mm. 80 k. 7.80 frt, 600 mm. 80.5 k. 7.80 frt, 100 mm. 78.5 k. 7.75 frt, 800 mm. 77 k. 7.67½ frt, mind három hónapra.

Pestmegyei 100 mm. 77.5 k. és 100 mm. 77 k. 7.60 frt, 100 mm. 76 k. 7.37½ frt, 200 mm. 77.5 k. 7.55 frt, 100 mm. 75.5 k. 7.50 frt, 1000 mm. 78.8 k. 7.60 frt, 200 mm. 78 k. 7.60 frt, 100 mm. 80 k. és 300 mm. 79.5 k. 7.75 frt, 100 mm. 79 k. 7.60 frt, mind három hónapra.

Fehérmegyei 800 mm. 77.5 k. 7.75 frt, három hónapra.

Kalocsai 2300 mm. 78 k. 7.80 frt, három hónapra.

Bajai 1700 mm. 77.3 k. 7.72 forint, három hónapra.

Bácskai 100 mm. 78 k. 7.55 frt, 100 mm 77.5 k. 7.50 frt, három hónapra.

Mai hivatalos effektiv árak:

			frttől	frtig
Buza	ó bánsági	78—80 ℔	—.—	—.—
—	uj tiszavidéki	77—81 »	7.40	7.85
—	» pestvidéki	77—81 »	7.35	7.80
—	» fehérmegyei	77—81 »	7.40	7.85
—	» bácskai	77—81 »	7.40	7.85
—	» északmagyarorsz.	77—81 »	7.25	7.70
Rozs	uj	70—72 »	6.85	7.05
Árpa	» takarmány	60—62 »	6.20	6.50
—	» égetni való	62—64 »	6.60	7.50
—	» sörfőzdei	64—66 »	7.60	9.—
Zab	»	39—41 »	6.45	6.75
Tengeri	» bánsági	75 »	6.50	6.90
—	» másnemü	73 »	6.10	6.15
Köles	»	— »	6.20	6.50
Repcze	» káposzta	— »	10.60	11.40

Határidőüzlet mérsékelt forgalom mellett alacsonyabb amerikai gabonaárak és borult idő miatt lanyhán nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza őszre mintegy 20,000 mm. 7.44, 7.42, 7.41, 7.40, 7.38, 7.40 forinton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 30,000 mm. 7.72, 7.74, 7.75, 7.76, 7.74, 7.73, 7.81, 7.72 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 10,000 mm. 5.92, 5.90, 5.89, 5.88 frton.

Szokványzab őszre mintegy 10,000 mm. 6.75, 6.73, 6.70, 6.68, 6.70 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 20,000 mm. 6.94, 6.92, 6.91, 6.93, 6.92 frton.

Hivatalosan e hó 22-ikére felmondtak 2000 mm. tengerit, 2000 mm. zabot, 1000 mm. árpát és 500 mm. repczét.

Déll tőzsde.

A déli tőzsde nagy bécsi eladások miatt lanyha volt, kivételt csak a takarmány áruk képeztek, melyek mérsékelten javultak. A forgalom gyenge volt. — Köttetett:

Szokványbuza őszre mintegy 3000 mm. 7.71, 7.70, 7,68, 7.69, 7.70, 7.72, 7.71, 7.70, 7.69 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.88, 5.89 frton.

Szokványzab őszre mintegy 5,000 mm. 6.71, 6.72 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5,000 mm. 6.93, 6.94 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza őszre	7.40—7.41
Szokványbuza tavaszra	7.69—7.70
Uj tengeri 1891 május—juniusra	5.88—5.90
Szokványzab őszre	6.93—6.94
Szokványzab tavaszra	6.70—7.72

Délutáni forgalom.

Ambár Berlinből kielégitő tudósitásokat küldtek, az irány az esős idő miatt lanyha maradt. A forgalom gyenge volt. — Köttetett:

Szokványbuza őszre mintegy 10000 mm. 7.40, 7.38, 7.37, 7.38 frton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 30000 mm. 7.68, 7.67, 7.66, 7.65, 7.66 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 10,000 mm. 5.89, 5.88, 5.87, 5.86 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.92, 6.91, 6.90 frton.

Délután 5 órakor záródnak:

Szokványbuza őszre	7.37—7.39
Szokványbuza 1891 tavaszra	7.65—7.67
Uj tengeri 1891 május—juniusra	5.85—5.87
Szokvanyzab őszre	6.69—6.71
Szokványzab tavaszra	6.90—6.92

Terménytőzsde.

Terményeben mérsékelt volt a forgalom. Zsiradékáruk változtak, szilva lanyha, szilvaiz csendes maradt. Köttetett:

Szilva boszniai szokványminőségű 14 frton, 85 darabos 14⅜—14¾ frton, szerbiai 100 darabos októberre 14⅛ frton, 85 darabos novemberre 14¾ frton és kikötésben.

Szilvaiz szerbiai októberre 21 frton.

Hivatalosan *felmondatott* a hónap 21-ikére 200 mm. *szilva* és 100 mm. *szilvaiz*.

Értéktőzsde.

Az osztrák-magyar bank rendkivüli kamatlábfölemelése semmi hatással sem volt az üzletre, mert ez az intézkedés nem jött egészen váratlanul. A hangulat a mai tőzsdén szilárdabb londoni jelentésekre valamivel nyugodtabb volt, de a spekulácció mindamellett igen tartózkodó maradt, minek következtében a forgalom minden téren rendkivül korlátolt volt. A bankrészvények árfolyamai változatlanok maradtak, ellenben járadékok valamivel emelkedtek. A közlekedési vállalatok értékei ellanyhultak, különösen a dunagőzhajózási társaság részvényei voltak erős baisse-nek alávetve. Helyi értékekben csendes volt az üzlet, a malmok, meg a biztositó társaságok részvényei jobban kináltattak és valamivel olcsóbban záródnak. Valuták és váltók szilárdak.

Előtőzsde.

Az előtőzsdén gyenge volt az üzlet és osztrák hitelrészvény 306.10 és 306.50-en, magyar hitelbank 350.50—350⅜-on, magyar aranyjáradék 101.15—101.17½-en, rimamurányi vasmü 172.25—172.50-en köttetett.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 306.40—306.50, magyar aranyjáradék 101.15—101.17½.

Déll tőzsde.

A déli tőzsdén ugyan valamivel szilárdabb volt az irány, de a spekulácció tartózkodó maradt. Osztrák hitelrészvény 306.10—306.40-en, magyar hitelbank 350.25—350.50-en, pesti magyar kereskedelmi bank 931—932-ön, magyar leszámitoló és pénzváltó bank 116.10—116.20-on köttetett. Járadékok közül magyar aranyjáradék ultimora 101.12½—101.15-ön, magyar papirjáradék 99.10-en vásároltatott. — Egyéb értékek közül forgalomba jöttek: Fonciére biztositó 71-en, Lujza-malom 280—282-ön, Drasche-féle téglagyár 417-en, rima-murányi vasmü 172—172.75-on. spódiumgyár 150-en, Viktoria-malom 230-on.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 306.20—306.30, magyar hitelbank 350.50—350.75, magyar aranyjáradék 101.15—101.20, magyar papirjáradék 99.15—99.20.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 1¾—2¼ frt, nyolcz napra 4½—5 frt, egy hónapra 10—11 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén jobb berlini jelentésekre szilárdabb volt az irány. Osztrák hitelrészvény 306.50—306.80-on, magyar aranyjáradék 101.30—101.35-ön köttetett.

Zárlat után az utczai magánforgalom gyengébb külföldi árfolyamokra ellanyhult az irány és osztrák hitelrészvény 306.70-ről 305.70-re esett, magyar aranyjáradék 101.35—101.20-on köttetett.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsdén igen gyenge üzlet mellett csendes és határozatlan volt az irány és osztrák hitelrészvény 305.75—306.10 és 305.80 között, magyar aranyjáradék 101.20-on, rimamurányi vasmü 171.75-ön köttetett.

6 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 305.80—305.90, magyar aranyjáradék 101.20—101.25.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, okt. 16. Az üzlet változatlan. Magy. uraságí öreg, nehéz 42—43 frt, fiatal nehéz 44—44½ frt, fiatal közép 45—46 frt, fiatal könnyü 47—48 frt, közönséges (szedett) nehéz —.—.— frt, közép 44—45 forint, könnyü 46—47 forint. Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz ——forint, közép —— forint, könnyü —.— frt, eredeti (Stachel) nehéz —— frt, közép —— frt. Szerbiai nehéz 43½—44 frt, közép 43½—44 frt, könynyü 44½—45 frt. Hizó egy éves —— forint, hizó két éves öreg. — Sertéslétszám: October 14-én volt készlet 145,407 darab, október 15-én felhajtatott 2349 darab, október 15-én elszállitatott 2349 darab, október 15-én maradt készletben 143,926 drb sertés.

BECSI ERTEKTOZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, okt. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) A mai előtőzsdén ismét nyugodtabb volt az üzlet, mert a külföldi esti tőzsdékről nyugodtabb jelensék érkeztek. Ennek következtében az árfolyamok is javultak kissé, de a spekulácció igen tartózkodó volt, mert nem bizik a pénzpiaczban. A forgalom ezért a legszükebb határok között mozgott és minthogy a csekély vételkedv lassan ki van elégitve, az árfolyamok ujból csökkentek. Vasutak és bankok megtartották a magasabb árfolyamokat, járadékok lanyhák maradtak. Valutákban változatlan árfolyamok mellett mérsékelt volt az üzlet.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 306.25, magyar hitelbank 350, angol-bank 159.60, uniobank 241.50, bankegyesület 117.75, Länderbank 230, földhitelintézet 334.50, osztrák-magyar államvasut 247.75, Károly Lajos vasut 200.25, déli vasut 148.85, elbavölgyi vasut 229.50, duna gőzhajózási részvény 318, török dohány-részvény 133.75, alpesi bánya-részvény 93.75, rimamurányi vasmü 171.75, prágai vasipar 394, májusi járadék 87.90, magyar aranyjáradék 101.10, magyar papirjáradék 98.90, török sorsjegy 37.40, 20 frankos arany 9.06, német birodalmi márka 56.40.

Déll tőzsde.

A déli tőzsde ma általános tartózkodás következtében majdnem üzlettelen volt. Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 306, magyar hitelbank 350, Länderbank 230.10, unio-bank 241.50, anglo-bank 159.60, bankegyesület 117.75, osztrák-magyar államvasut 247.90, déli vasut 148.90, Károly Lajos vasut 200.25, elbevölgyi vasut 229.50, dohányrészvény 134, alpesi bányarészvény 93.60, rima-murányi vasmü 172, májusi járadék 87.90, magyar aranyjáradék 101.10, magyar papirjáradék 98.85, husz frankos arany 9.06.

Később igen csekély üzlet mellett az árfolyamok meglehetősen szilárdan voltak tartva. Váltók és valuták megdrágultak.

2 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 306.65, magyar hitelbank 350.50, Anglo-bank 159.80, unionbank 242.25, Länderbank 230.30, bankegyesület 117.75, osztrák-magyar államvasut 247.90, déli vasut 149.75, elbevölgyi vasut 229.25, Károly-Lajos-vasut 200.50, északi vasut 2765, dunagőzhajózási részvény 315.—, Lloyd-részvény 370.—, észak-nyugoti vasut 215.50, alpesi bányatársaság 93.80, rima-murányi vasmü 172.—, májusi járadék 88.02½, osztrák aranyjáradék 107.80, magyar aranyjáradék 101.35, magyar papirjáradék 99.—, bécsi községi sorsjegy 147.75, husz frankos arany 9.08½, birodalmi márka 56.52, prágai vasmü 396.50, orosz rubel 1.41¾. Berlini jelentésekre javult az irány.

Bécs, okt. 16. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os földtetherment. kötv. 89.90, magy. hitelb.-részvény 349.50, Erdélyi vasut-részvény 199.—. 1876. m. k. v. áll. els. kötv. 111.—. Magy. nyer.-k.-sorsjegy 137.—, M. lesz. és váltóbank-részv. 115.—. Tiszai és szeg. kölcs. sorsj. 127.75. 4%-os aranyjáradék 101.35. magy. fegyvergyár 97.50, Magyar vasuti kölcsön 97.20. Alföldi vasut-részvény 200.25. Magy. északkel. vasut-részv. 195.25 1869. m. k. v. áll. els. kötv. —.—. Tiszav. vasut-részvény —.—. Kassa-Oderb. v.-részv. 170.—. 5%-os magy. papirjáradék 99.05, villamos részv. —.—, m. jelz. hitelb. részv. —.—. M. vasuti kölcsön aranyban —.—.

Bécs, okt. 16. *(Osztrák értékek zárlata.)* Osztrák hitelint. részv. 306.65. Déli vasutrészv. 149.85. 4%-o osztr. aranyjáradék 107.80. Londoni váltó-ár 114.75 Károly Lajos-vasut 200.25. 1864-es sorsjegy 179.50. 1860-as sorsjegy 138.—. Török sorsjegy 37.40, 4·2% -os ezüstjáradék 88.20, Dunagőzhajózási társ. részvényei 315, Török dohányrészvény 134.50. Angol-osztrák bank részv. 159.80. Osztr. államvasut részv. 248.—, 20 frankos 9.08. 4·2%-os papirjáradék 88.02. Osztrák hitelsorsjegy 183.50. Német bankváltók 56.50. Cesár. kir. arany 5.63. Osztrák-magyar bankrészv 981. Elbavölgyi vasut-részvény 229.50. Bécsi bank.-részv. 117.75. Alpesi bány. részv. társ. 94.70. — Elénkebb.

Esti tőzsde.

Bécs, okt. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A lanyhább berlini záróárfolyamok következtében a mai esti tőzsdén általában elgyengültek árfolyamok és jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 306—305.60, magyar hitelbank 350.25—349.25, angol-osztrák bank 159.60—159.25, Länderbank 230—229.50, unionbank 242—241.80, bankegyesület 117.75—117.70, osztrák földhitelintézet 334.50—333.50, osztrák-magyar államvasut 247⅝—247⅛, déli vasut 149⅝—149⅛, bustiehradi vasut lit. B. 477.—, cseh északi vasut 207.50, dunagőzhajózási részvény 377, török dohányrészvény 133.88—134, alpesi bányatársaság 93.90—93.50, rima-murányi vasmü 171.75—171.40, májusi járadék 88—87.95, magyar aranyjáradék 101.25—101.20, magyar papirjáradék 99—98.95, török sorsjegy 37.40, márka napos 56.51½—56.52½, októberi ultimóra 56.55—56.62½, novemberi ultimóra 56.65—56.70.

5 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 305.75, magyar hitelbank 349.50, angol-osztrák bank 159.50, Länder-bank 229.80, osztrák-magyar államvasut 247.50, déli vasut 149.25, elbavölgyi vasut 229, alpesi bányatársaság 93.60, rima-murányi vasmü 171.50, májusi járadék 87.95, magyar aranyjáradék 101.20, magyar papirjáradék 98.95, márka ultimóra 56.60.

Az esti tőzsde zárlata után a magánforgalomban maradt osztrák hitelrészvény 305.87, Länder-bank 229.80, osztrák-magyar államvasut 247.25, déli vasut 149, alpesi bányatársaság 93.60, magyar aranyjáradék 101.20.

BECSI GABONATOZSDE.

Bécs, okt. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mai tőzsdén jelentékenyen ellanyhult az irány, mert a barometer esett, és Budapestről gyengébb jegyzések érkeztek. — Köttetett: Buza őszre 7.78—7.74, tavaszra 7.98—7.91, rozs tavaszra 7.31—7.23, zab őszre 7.30—7.31, tavaszra 7.20, 7.22, 7.20, tengeri május—juniusra 6.17, 6.22 frton. — Repcze szintén lanyhább, január—februárra 12.60—12.70, uj repcze 13.45—13.55 forinton. — Felmondatott 500 mm. tengeri.

Délután a lanyha irány további előmeneteleket tett, a mennyiben az esős időjárás és a lanyhább külföldi jelentések az eladási kedvet előmozditották. — Köttetett: Buza őszre 7.72—7.69, tavaszra 7.88—7.85, rozs tavaszra 7.20—7.19, zab őszre 7.28—7.29, tavaszra 7.16, 7.15, tengeri május—juniusra 6.19—6.20 frton. Repcze szintén lanyhább volt, de üzlettelen maradt.

Kész árubau a határidőüzlet lanyhasága következtében szintén bágyadt volt az irány és eladatott egy rakomány becskereki buza 78.5 k. 7.25 frton készpénzen Becskereken átvéve.

Szesz ma üzlettelen volt és az ára nem változott. Kész kontingentált szesz jegyez 14⅞—15⅛ frtot.

KÜLFÖLDI ÉRTEKTOZSDEK.

Külföldi értektőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, mediőra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy mediőra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a mediőra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a mediő- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelöltértékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 marka vista = 56 frt 55 kr. 100 frank vista = 45 frt 40 kr.

Okt. 16.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PARIS.			
*Francia 3%-os járadék	93.52	—.—	—.—
» » 4½%-os »	106.27	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut M	562.50	247.45	+ 10.55
Osztrák déli vasut M	338.75	149.21	— 3.10
*Osztrák földhitel-részvénytársaság M	1045.—	—.—	—.—
*Francia törleszthető járadék U	94.45	—.—	—.—
Osztrák 4%-os aranyjáradék U	—.—	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön K	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank M	—.—	—.—	—.—
Bécsi unió-bank K	—.—	—.—	—.—
Magyar aranyjáradék U	90.43	101.33	+ 0.67
Ottoman-bank U	617.50	—.—	—.—
Banque de Paris K	845.—	—.—	—.—
BERLIN.			
Osztrák 4%-os papirjáradék U	77.60	88.01	+ 0.24
» 5%-os » U	89.40	101.21	— 0.07
» 4%-os ezüstjáradék U	77.60	87.93	— 0.28
» 4%-os aranyjáradék U	94.70	107.14	— 0.06
Magyar aranyjáradék U	89.50	101.38	+ 0.83
» 5%-os papirjáradék U	87.50	99.21	+ 0.48
» keleti vasuti kötvények K	—.—	—.—	—.—
Keleti 5%-os v. elsőbbségi kötv. K	—.—	—.—	—.—
Osztrák hitelrészvény U	169.50	306.22	+ 1.35
Magyar hitelbank U	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut U	110.20	248.67	+ 1.12
Osztrák déli vasut U	66.20	149.38	+ 0.85
Károly-Lajos vasut K	—.—	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut K	75.—	169.93	— —.—
*Román vasuti részvények	—.—	—.—	—.—
*Orosz bankjegy	250.90	141.88	+ 0.71
Váltó bécsi piaczra	177.10	56.46	+ 0.15
Keleti kölcsön II. kibocsátás	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank	—.—	—.—	—.—
» leszámitoló és pénzváltó-bank	—.—	—.—	—.—
FRANKFURT.			
Osztrák 4%-os papirjáradék U	77.80	88.24	+ 0.13
» 5%-os » U	89.80	101.66	—.—
» 4%-os ezüstjáradék U	78.05	88.44	+ 0.25
» 4%-os aranyjáradék U	94.60	107.03	+ 0.09
Magyar aranyjáradék U	89.30	101.15	+ 0.49
» 5%-os papirjáradék U	87.40	99.10	— 0.07
Osztrák hitelrészvény U	270.—	306.37	+ 1.65
Osztrák-magyar bank K	870.—	985.20	+ 0.83
Osztrák-magyar államvasut U	218.87	248.74	+ 1.08
Károly-Lajos-vasut U	177.—	—.—	—.—
Osztrák déli vasut U	131.87	149.86	+ 3.09
Erzsébet osztrák nyugoti vasut	—.—	—.—	—.—
Magyar-gácsországi vasut U	170.75	193.60	+ 0.51
Tiszavidéki v. elsőbbs. kötvények	—.—	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra	177.10	56.46	—.—
*4½%-os földhitelintézeti záloglevél K	870.—	985.20	—.—
Magyar leszámitoló és pénzváltóbank K	—.—	—.—	—.—
Magyar hitelbank U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálogbank K	—.—	—.—	—.—

Berlin, okt. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az értéktőzsdén eleintén minden téren, különösen bányaértékekben szilárd

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

Gazdasági tudósitások.

Duna-Adony, okt. 15. (Az *Egyetértés* tudósitása.) Aggasztó szárazság uralkodik Duna-Adony vidékén. Egész nyáron egy csepp esöt nem láttunk és most a szokott öszi esözés is teljesen elmarad. Ziehy Nándor gr. uradalmában a repczét már át kellett szántatni, mert nem tudott kikelni. Különös képet nyujt jelenleg a mező. Itt-ott kibujt ugyan egy-egy zöld levélke, de mégis tulnyomó többségben vannak a kopár részek, hol a vetésnek semmi nyoma. A roppant hőség, melyet semminemü csapadék nem enyhitett, a kezdetben szép fejlődésnek indult tengerit is teljesen tönkretette, ugy, hogy olyan rossz kukoriczatermésre, mint az idei volt, nem is emlékeznek vidékünkön.

NAPIREND: október 17-én.

Naptár: Péntek. — Röm. kath.: Hedvig assz. — Prot.: Hedvig. — Görög-orosz: (okt. 5.) Karitina vt. sz. — Zsidó: (March 3.) — Nap kél 6 óra 21 p., nyugsz. 5 óra 9 p. — Hold kél 10 óra 11 p. d. e., nyugsz. 7 óra este.

Főellenőrzési szemlék az üllői-uti laktanyában d. e. 8 órakor. Sorra kerülnek az I-ső bizottság előtt a 38—42-ik gyalogezredhez tartozó legénység, — a II-ik bizottság előtt az 1-ső és 3-ik vonalezredekhez tartozó legénység.

Országos képtár az akadémia palotájában d. e. 9—1-ig.

Nemzeti muzeum: régiségtár d. e. 9— d. u. 1. Többi tárai megtekinthetők 50 kr belépti dij mellett.

A mézkiállitás nyitva d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig a városligeti iparcsarnokban.

Az orsz. szinészeti kiállitás a városligeti mücsarnokban, megnézhető d. e. 9— d. u. 7 óráig 30 kr belépti dij mellett.

Makart kiállitás a mücsarnokban (Andrássy-ut 61.) nyitva d. e. 9-től d. u. 5-ig. Belépti dij 50 kr.

Kereskedelmi muzeum állandó kiállitása és a kereskedelmi tudakozó iroda a városligeti iparcsarnokban. Naponkint d. e. 9-től 12 óráig és d. u. 3-tól 6 óráig szabad bemenet mellett a közönség rendelkezésére áll. — Vasár- és ünnepnap d. u. 20 kr belépti dij.

A m. kir. technologiai iparmuzeum gyüjteménytárai nyitva vannak: hétköznapon (szombat kivételével) valamint vasárnap és ünnepnapokon d. e. 9—12-ig.

Kivonat a hiv. lap okt. 16-iki számából.

Arverések a fővárosban. Zajicz Mária 32,472 frtra becs. ingatl. nov. 10. (V. ker. Sólyom-utcza, törvénykezési épület II. em. 3. a.) Badits István 1278 frtra becs. ingós. okt. 17. (VII. ker. király-utcza 15. sz.) Reisz H. József 986 frtra becs. ingós. okt. 16. (VII. ker. hársfa-utcza 39. sz.) Schváb Lőrincz 14,736 frtra becs. ingós. okt. 17. (VI. ker. rózsa-utcza 53. sz.) Schlachter Hermina 579 forintra becs. ingatl. okt. 16. (II. ker. Ganz-utcza 20. sz.) Szikora Ferencz 1774 frtra becs. ingós. okt. 18. (III. ker. bécsi-ut 4140—4043. hrsz.) Dübell Henrik és fiai 10,225 forintra becs. ingós. okt. 18. (VIII. ker. szüz-utcza 5. sz.) Meissner Ferdinánd 860 frtra becs. ingós. okt. 17. (VI. ker. Teréz-körut 32. sz.) Kiss József 1305 frtra becs. ingós. okt. 17. (VIII. ker. József-körut 44. sz.) Nobel Jakab 675 frtra becs. ingós. okt. 17. (IX. ker. Viola-utcza 9. szám.)

Arverések a vidéken. Geréb Juliánna 8589 frtra becs. ingatl. nov. 29. Debreczen. Spitz Márk 2002 frtra becs. ingatl. nov. 10. N.-Szombat. Sárosi (Bonis) Aladár 4632 frtra becs. ingatl. 1891. január 20. Kecskemét. Herczogh Hedvig 24,144 frtra becs. ingatl. nov. 11. Eperjes. Knipf József 221 frtra becs. ingatl. decz. 19. Baja. Pálházy Mihály 572 forintra becs. ingatl. okt. 24. Adony. Kárász Géza 97,448 frtra becs. ingatl. nov. 13. Szeged. Stern Jakabné 1000 frtra becs. ingatl. nov. 24. Gy.-Jovánczа (Tamási). Borszuk Pál 762 forintra becs. ingatl. nov. 8. Zirzen. Tary Ferencz 861 frtra becs. ingatl. okt. 27. Szeged.

Csődnyitás. A vukovári kir. jbiróság Goriupp Ferencz gazda ellen. Tömeggondnok Rogulics Mihály, helyettese dr. Kraskovics Lajos ügyvédek. Bejelentési határidő okt. 30.

Pályázatok. A nagy-bittsei kir. járásbiróságnál segédhivatalszolgai, — a szerényi kir. fővámhivatalnál I. oszt. pénztárnoki, — a szepsii kir. járásbiróságnál jegyzői, — a szolnoki kir. adóhivatalnál mázsatiszti, — a kalocsai kir. járásbiróságnál irnoki, — a tordai m. kir. adóhivatalnál VI. oszt. adótiszti, — Gudorföldön (Zalavármegye) postamesteri, — Lövön (Sopronm.) postamesteri, — Turolukán (Nyitravármegye) postamesteri állásra.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. A bérleti óvadék visszaadására irányzott kereset nem tartozik a sommás eljárás esetei közé. — **H. K. A** marhalevel egy év alatt évül el. — **K. H.**, *Pécs.* Megkaptuk, mihelyt lehet közöljük. — **K. L.**, *Zolyomvármegye.* Az értesités legközelebb meg fog jelenni. — **B—y**, *Nagy-Károly.* Köszönjük a jószivü tanácsot, de mi nem tanácsot kértünk örtől. Táviratunkból láthatta, hogy az esetről tudomásunk van, s az nem olyan természetü, a melyet diszkrécióból elhallgatni kellene és lehetne. Azoknak az uraknak szerkesztőségünkben is vannak barátjaik, s ezeknek a kedvéért is megtehette volna azt, hogy pozitiv adatokkal megnyugtassa őket, s ön ép ezeknek szerzett kellemetlenséget, mert önhöz fordultak bizalommal, s ön tudósitás helyett «jó» tanácscsal szolgál. Ezzel bizony nem sokat nyertünk. Bánjuk, hogy önhöz fordultunk.

Felelősszerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

IDEGENEK NÉVSORA.

Corsó szálloda Budán ezelőtt Széchenyi.

Benitzky M. Losoncz
Aczinger K. Budapest
Polyák I. Budapest
Csákváry Gy. Sz.-Fehérvár
Kis J. Budapest
Ürmesy M. Budapest
Schultz J. Becs
Jarosch F. Prága
Özv. Mán J.-né M.-Sziget
Sperber P. Zágráb
Navratil F. Becs
Ramisek E. Bécs
Heinich A. Bécs
Heszler J. Budapest
Bernaczek J. Becs
Deák Zs. Szeged
Moldován Gy. Budapest
Folvarczny J. Bécs
Konkoly M. Budapest
Jaeger R. Komárom
Petrovits M. Bécs
Mechlovits M. Budapest

Aranysas szálloda.

Beöthy B. Törtel
M. Kosa B. Kenderes
Somogyi K. Sárbogárd
Katona L.-né T.-Káta
Katona Gy. T.-Káta
Klein D. Gesztély
Dr. Koller K.-né Jászberény
Mayer Gy. Pinczehely
Szalay L. Szabadka
Karvary P. Szabadka
Mészely K. Sárbogárd
Brill D. Bécs
Roth J. Eger
Presler F. Eger

Budapest szálloda.

Konti J. Bécs
Berger J. Bécs
Polgár L. Fegyvernek
Fischer J. Selmeczbánya
Pethes B. Beszterczebánya
Molnár J. Veszprém
Gerzely A. Losoncz
Müller M. Prága

Két korona szálloda.

Stojanovics E. Pancsova
Kohn D. Halas
Tóth D. Kolozsvár
Karnács J. Zombor
Rácz J. Halas
Hauer E. Ujvidék
Szabó B. Szabadka
Müller P. Zsámbék
Hausmann J. Beszterczebánya
Kovács J. Décs
Zakarjás S. Szatmár
Reth H. Bécs
Ujvári E. Kanizsa
Perl B. H.-M.-Vásárhely
Földváry K. Ungvár
Deutsch L. Hatvan
Högyes N. Szolnok
Fink D. Brünn

Walter Fehérló szálloda.

Csatár Zs. B.-Gyula
Bognár M. Temes
Bodonyi K. Mácsa
Tökés S. Gyula
Hogyi J. Gyula
Gajtár K. L.-Szt-Miklós
Tríber J. Lőcse
Kovács J. L.-Szt-Miklós
Müller M. Bécs
Link L. K.-Madaras
Stampf F. Bécs
Beer E. Szatmár
Mür J. T.-Földvár
Pataky K. Kecskemét
Erhart R. Pinkafő
Danner J. Szeged
Morgós J. Kaposvár
Stern H. Berlad
Mogyorosi S. Gyula
Plager A. Szentes
Merkl K. Belgrád
Krausz M. Temesvár
Wimmer M. Bécs

Erzsébet szálloda.

Kende M. Ungvár
Reok D. Csorvás
Hankus E. Ráczkeve
Jung K. K.-Madaras
Szatmáry K. Boldva
Marikovszky Gy. Boldva
Bohus J. Czegléd
Boga J.-né Beregszász
Ullmann M. Zombor
Scheffer L. Zombor
Szeder L. T.-Ug
Juszka J. Dagonerfalva
Kocsis S. Fényeháza
Dr. Soós J. Mezőtur
Dömötör P. Zombor
Deák L. Brassó
Burián P. Esztergom
Pocz L. Bécs
Trapel K. Bécs
Kiessenvetter J. Bécs
Kolb J. Bécs
Kénle M. Mindszeut

Schmidt Orient szálloda.

Dr. Téry Ö. Gy.-Fehérvár
Zellinger A. Pozsony
Dr. Weiszberg D. N.-Mihály
Ferenczy J. Eperjes
Gabel G. Segesvár
Bartha L. Sz.-Cseh
Kohn H. Szeged
Mihály C. Szt-Kut
Lábas E. K.-Körös
Eötvös J. Csanád
Baldenveg N. Arad
Welzel H. Eger
Gaertner V. Karlsbad
Marisesko S. Uj-Moldva
Bonisegna F. Sopron
Decsényi M. S.-A.-Ujhely
Goldstein L. Sz.-Cseh
Müller A. Letenye
Grosz E. N.-Várad
Schlesinger J. N.-Várad
Fandl J. Zeliz
Lázár G. Pásztó
Mayerhoffer A. Grácz

Pannonia szálloda.

Vértin Z. Szombathely
Schröder L. Gyöngyös
Tamásy P. Kolozsvár
Nagy N. Torda
Seiler J. Ural
Gáspárdy G. Eger
Nagy J. Debreczen
Deutsch S. Halas
Fáy B.-né Versegh
Makray G.-né Kassa
Hofer K.-né T.-Szele
Péczely F. Lugos
Beczasy J. Kolozsvár
Sonnenschein S. Eperjes
Hajós S. Esztergom
Roth F. N.-Károly
Zathureczky S. Palin
Szilárdy S. T.-Szt-Márton
Zomboryné Szeged
Özv. Méreyné Sz.-Fehérvár
Gronay A. Eger
Mednyánszky A. Eger
Kosla J. Bécs
Rotter J. Arad
Inszitorisz A. Rimaszombat
Popovits Sz. B.-Gyula
Békési J. B.-Gyula
Dobner A. B.-Gyula
Christo N. B.-Gyula
Grotto A. Pozsony
Loebstein S. Stuttgart
Kornhauser S. Bécs
Marberger S. Feketehegy
Brody M. Bécs
Hirsch K. N.-Almás
Waller és Salm Köln
Roth H. Bécs
Wahle E. Bécs

Nemzeti szálloda.

Dosits J. H.-M.-Vásárhely
Erdőgh V. Jászberény
Nagy Gy. Temesvár
Szibenlist B. Linz
Szabó Gy. Esztergom
Wfener A. Szegszárd
Lutschik J. Brünn

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.

Gr. Gyürky A. K.-Terenne
Ürményi P. Petris
Lyka D. Pázmánd
Crawskay T. London
Thomas V. London
Cory P. London
Eisler L. London
Singer S. Bécs
Hamerli J. Pécs

London szalloda.

Paál D. Csuz
Dániel A. B.-Gyarmat
Kenesy B. Iváncs
Minich Gy. Bécs
Hölzel Gy. Bécs
Allerhand S. Bécs
Tauber S. Bécs
Ligeti A. Szeged
Reisenzahn M. Prága
Fischer B. Tata

Holzwarth Continental ezelőtt Frohner szálloda.

Becsey E. Szabadka
Kuffler B. Mosony
Hornbostel K. Bécs
Frankl F. Bécs
Hampf J. Bécs
Lehmann J. Bécs
Mercz K. Bécs
Czukkor B. Jákó
Rozenfeld J. Rajcsa
Zabokrujcki A. Lemberg
Goldberg K. Warnsdorf
Tamele G. Betler
Dick G. Wapert
Kováts Zs.-Fehérvár
Grosz A. Mizse
Goldstein B. Rozsnyó
Klein R. Odrau
Müller S. Ellgót
Braun M. Königsberg
Kratochvil J. Szaybusch

Fehér hattyu szálloda.

Antal I. Czegléd
Törtély A. Majsa
Kobor L. Majsa
Panuz M. P.-Bik
Apáthy I. Bikács
Weiss M. K.-Körös
Pány K. Kolozsvár
Breiner J. Eger
Schiff G. N.-Károly
Bloch L. Komottau
Sebő K. Bécs
Werner R. Versecz
Szabó K. B.-Gyula
Fein J. Paks

Magyar király szálloda.

Romschmidt G. Grácz
Fuchs J. Grácz
Weisenstiener M. Grácz
Zmeskál M. Arva
Keczely S. Sz.-Ujvár
Ferenczy J. Kolozsvár
Balog F. Sz.-Fehérvár
Ulrich K. Arad
Bölcskei J. Darnvár
Csirkovics D. Ujvidék
Hahn Zs. Vinkovcze
Reinisch L. Sz.-Fehérvár
Juerebner J. Insbruck
Lewith J. Nachod
Sperling L. Tarnopol
Lorenz M. Lipcse
Doktor Zs. Bécs
Loria A. Bécs
Baumgarten R. Bécs
Berkovitz F. Bécs
Duffner J. Arad

Vadászkürt szálloda.

Pinkovits J. Szabadka
Harsanyi M.K.-Várda
Reiter Gy. Bácska
Inkey A. Bogát
Reis A. Bácska
Szabadhegyi G. Téta
Benedikty Gy. T.-Szele
S. Nagy K. Miskolcz
Csupor Gy. N.-Palánka
Schön M. Bukin
Wischin K. N.-Iztricz
Drakulics P. Zombor
Szauter J. Obrovácz
Biringer K. Gajdobra
Büchler R. N.-Palánka
Berzenkovits P. Noveszeló
Payerle J. Bukin
Graf F. München
Kroh A.-né Zólyom
Lindner G. Brünn
Adler B. Bécs

Hungária szálloda.

Br. Nyáry B. Bagonya
Mikó J. Háromszék
Hedry E. Radács
Ferenczy S. Debreczen
Salamon T. Lőcse
Hubiczka A. Konty
Gniewosz L. Konty
Adler B. Asch
Süssermann J. Lemberg
Adler M. Bécs
Wurden V. London
Prescott H. London
Lewitt H. N.-York
Sponer A. N.-York
Titz H. Bécs
Mazzoni E. Turin
Kalmus N. Györ
Pietrusky M. Lemberg
Dr. Rothschield J. Kanizsa
Dr. Motián Gy. Zernest
Dr. Sziklai S. Szabadka
Tropp J. Pilsen
Vutsák B. Grácz
Hammerschlag G. Laibach
Mandel J. M.-Sziget
Kohn M. Tokaj
Groedl N. M.-Sziget
Müller L. H.-M.-Vásárhely
Löbl M. Uj-Verbász
Moskovits M. N.-Várad
Strausz L. Odessza
Aronsohn H. Brassó
Schwabach J. Pécs
Molnár L. Versecz
Grüner G. Mindszent
Schüller A. Brema
Wahle J. Einsidl
Hubner J. Einsidl
Krausze J. Pécs
Bakos E. Kassa
Legat L. Bécs
Adler R. Asch
Tintner M. Bécs
Reichl L. Bécs
Lányi B. Bécs
Goldberger S. Bécs
Kleer O. Bécs
König J. Bécs
Schuk V. Bécs
Velesz A. Bécs
Steinberger R. Bécs
Teltscher H. Bécs
Pollak A. Bécs
Sommernitz F. Bécs

Elhaltak névsora 1890. okt. 16.

Deutsch Steiner R. 58 é. fogl. nélk. VI. Vörösmarty-u. 52.
Kristóf J. sz. Blasek B. 34 é. munkásnő VII. szépvölgy-u. 31.
Valkó A. 38 é. beltüszedő VII. Klauzál-u. 4.
Hardok Horváth E. 4 é. tüzoltó leánya I. felsöhegy-u. 65.
Zengiszár M. 31 é. kocsis VIII. Teleky-tér 25.
Balogby E. 39 é. nevelőnő utról.
Merle L. 4 é. IV. kecskeméti-u. 2.
Eck M. 6 é. napsz. leánya VII. diófa-u. 30.
Amtmann Z. 6 é. ügynök fia VIII. őriás-u. 49.
Petrányi G. 2 é. tanár fia IX. Imre-u. 5.
Csippik I. 2 é. utról.
Werdenigg Gy. 18 é. tüszedő VI. Gradi-u. 35.
Bona J. 48 é. mosónő VII. doh-u. 11.
Krammer H. sz. Tarr J. 34 é. napsz. neje VII. Murányi-u. 21.
Antal A. 65 é. munkás özv. IX. Ferencz-körut 17.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ

Évi b. 197. Havi b. 15.
Budapest, okt. 17-én.
Uj betanulással:
Sok hühó semmiért. Szinmü 5 felv. Irta Shakespeare, forditotta Arany L.

Személyek:

Don Pedro	Gyenes
János	Horváth
Claudio	Mihályfi
Benedek	Náday
Leonate	Szigeti
Antonio	Hetényi
Boldizsár	Faludi
Borachio	Császár
Konrád	Latabár
Galagonya	Vizvári
Bunkós	Gabányi
Ferencz	Pintér
Egy jegyző	Tóth
Első őr	Sántha
Második őr	Mátrai
Hero	Maróthy M.
Beatris	G. Csillag T.
Margit	Keczeri I.
Ursula	Tolnainé
Futár	Rátonyi
1-ső hirnök	Sárközi
2-ik »	Balla

Kezdete 7 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Évi b. 112. Havi b. 12.
Budapest, okt. 17-én.
A bolygó hollandi. Opera 3 felv. Szövegét és zenéjét irta Wagner Richard. Magyarra forditotta ifj. Ábrányi K.

Személyek:

Daland	Szendrői
Senta	Rotter G.
Erik	Kiss B.
Mari	Fleiszig M.
Kormányos	Dalnoki
A hollandi	Odry

Kezdete 7 órakor.

NEPSZINHÁZ.

Budapest, október 17-én,
Blaha L. assz. mint vendég.
Fityfiritty. Eredeti népszinmü dalokkal 4 felv. Irta Relle Iván. Zenéjét szerzette Lányi Géza.

Személyek:

Szürszabó A.	Horváth V.
István	Szirmai
Sárika	Blaha L.
Bodor János	Kassai
Terézia	Pártényiné
Ferkó	Vidor
Rózsi	Csongori M.
Erzsók	Lukács J.
Szolgabiró	Rozgonyi
Nagy Pali	Szabó
»Kis» Pál	Hunyadi
Darvas Mihály	Németh
Beszédes B.	M. Csatai Zs.
Kalamajka I.	Hidasi
Hajsza R.	Vidorné
Csontó Lajdi	Lubiuszky
Drága Ábris	Sántha
Vén Józsi	Izsó
Kupacz Béni	V. Kovács
Falsvein Mózsi	Várdai
Pandur	Kósa
Parasztgazda	Narczisz
Czigányprimás	Marton

Kezdete 7 órakor.

Szinházi játékrendek.

A nemzeti szinház játékrendje: *Szombaton*, 18-án: Sok hühó semmiért. Havi bérlet 16. sz. *Vasárnap*, 19-én: II. Rákóczi Ferencz fogsága. XXIII. bérletszünet.

A m. kir. operaház játékrendje. *Szombaton*, 18-án: Merlin Évi bérlet 113. szám. Havi bérlet 13. szám. Rendes helyárak. *Vasárnap*, 19-én: A hugonották. Schläger Antonia k. a. és Prevost H. vendégfellépével. Évi bérlet 114. szám. Havi béret 14. szám. Rendes árak.

A népszinház játékrendje. *Szombaton*, 18-án: Náni. *Vasárnap*, 19-én: Fityfiritty.

Első budapesti nyári

ORPHEUM

nagy mező-utcza 17. sz. alatt.

Ma fellép **ROUSSEL E.** k. a. német-dán concerténekesnő. **OROSZ DALOK**, eredeti orosz-jelmezben, ének és tánczczal. előadják **Morró nővérek.**

Előleges jelentés!

F. év. október 20-án **Mr. O. ABEZTÉ** «**legujabb szenzációs illuzió**» — jelenleg **Londonban** legnagyobb feltünést kelti. «**STROUBAIKA**», vagy «**a vasba vert és eltünt ur**». **Stroubaika** egy állvány, mely a szinpad közepén szabadon látható, a padlótól kb. egy méternyi távolságban függ 4 drb lánczon az állványban egy keskeny deszka, melyen egy ur vaskapocscsal nyak-, kéz- és lábainál a nézőközönségből egynéhány férfiu által akként lesz odaerősitve, hogy képtelen megmozdulni. Az állvány előrésze, egy függönynyel, mely csakis a deszkáig ér, el lesz takarva. A deszkán aluli tér valamint a kétoldali és állvány fölötti tér is tökéletesen megengedi az áttekintést az «**illuzio**» bemutatása alatt. Alig egy percz mulva a férfiu a deszkáról eltünik és a nézőközönség között látható. A deszkán pedig egy hölgy leerősitve fekszik. Ez mindenki szemei előtt történik rendes szinpadi világitás mellett. Az itt alkalmazott elv tökéletesen uj és hatásában minden eddig létezőt felülmulja. A közönség tetszése szerint saját lakatjaival erősitheti meg az urat a deszkához. 2710

Herzmann-féle Orpheum

Hajós-utcza 13. sz., a m. k. opera átellenében.

Mr. CHARLES PRINZE

világhirü állatszeliditő vendégszereplése legjobban idomitott

Tüneményszerü! Tüneményszerü! **4medvéjével** Tüneményszerü! Tüneményszerü!

Szenzációs előadás! — Nagyszerü idomitás!

Továbbá **PAULA MARTINI** az ugynevezett «**Orosz szépség**», orosz-német excentrique énekesnő első fellépése. **Carlo Carlé** parterre-tornász, 4 éves **Pepi** nevü kedves leányával és **Cäsar** idomitott kutya bemutatása. **Antonio Nelson** Eiffel-torony lég-pyramis-büvész, kéz és fej equilibrista. — Először «**Durch den Phonografen**» komikus jelenet Ármintól. Továbbá **fényes müsor** és 30 ujonnan szerződött tag fellépése.

Az igazgatóság sem fáradságot, sem költséget nem kimélt, hogy a m. t. közönséget minden tekintetben kielégitse, a nélkül, hogy a helyárakat felemelné.

Szabadjegyek, vendégjegyek stb. mától kezdve további intézkedésig érvénytelenek. — Minden ünnep és vasárnapon 2 nagy előadás. — **A dus müsor miatt kezdete fél 8 órakor.**

Jelentés!

Az orosz dal- és táncz társulat **Iwanow** (5 hölgy, 1 ur, 3 gyermek) **jön.** (Eredeti parodia) **Csütörtökön, e hó 23-án d. u. 4 órakor első családi délutáni előadás,** melyben tilos a dohányzás. 2711

VADÁSZKÜRT SZÁLLODA. Ma este az étteremben **BERKES BÉLA** ismert és kedvelt zenekara játszik. Kezdete 8 órakor. 2709

HUNGÁRIA SZÁLLODA. Ma este az étteremben **RÁCZ PÁL** ismert és kedvelt népzenekara játszik. Kezdete 8 órakor. 2672

ARANYSAS SZÁLLODA. Ma este az étteremben **Radits Vilmos és fia** ismert és kedvelt népzenekara játszik. Kezdete 8 órakor. 2531

Időjárás

a m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1890. október 16-án reggel 7 órakor.

Budapesten a megelőző nap legnagyobb hőfoka = + 19 fok, legkisebb = + 6 fok Cels. A légnyomás a tengerszinre van átszámitva. A széliránok jelölése: E = észak, K = kelet, D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, ✳ = hó, ≡ = köd, ⊼ = zivatar.

Megjegyzések: A légnyomás majdnem kivétel nélkül süllyedt, Kopenhágában 14 mm., Selmeczbányán 9 mm. Az alacsony légnyomás (35—40) Ny.-Skandinávia, a magas légnyomás (80—75) Észak-Spanyolország fölött van. A hőmérséklet kissé növekedett.

Kilátás: Élénknyugoti szelek, többnyire borult, részben esős, hüvösebb idő.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm
Sopron	756	+ 10.2	E 1	4	—
Magyar-Óvár	55	+ 7.8	DK 2	3	—
Trencsén	56	+ 7.8	—	4	—
Selmecz	57	+ 8.4	ENY 2	3	—
Korpona	—	—	—	—	—
Beszterczebánya	58	+ 7.8	—	3	—
Budapest	57	+ 7.5	DK 1	1	—
Szolnok	58	+ 8.1	NY 3	0	—
Eger	58	+ 6.4	DK 1	1	—
Debreczen	—	—	—	—	—
Késmárk	57	+ 10.4	D 1	1	—
Uj-Tátrafüred	—	—	—	—	—
Ungvár	58	+ 8.9	EK 2	1	—
Szatmár	59	+ 10.6	K 1	3	—
Nagyvárad	60	+ 10.9	EK 2	3	—
Akna-Szlatina	68	+ 7.9	K 3	2	—
Kolozsvár	61	+ 5.6	—	●	—
Nagy-Szeben	61	+ 4.7	NY 1	2	—
Orsova	62	+ 9.8	D 1	0	—
Temesvár	59	—	—	—	—
Arad	60	+ 10.8	DK 4	1	—
Szeged	58	+ 7.9	DNY 2	2	—
Pancsova	59	+ 9.5	D 3	3	—
Keszthely	58	+ 12.2	—	2	—
Csáktornya	56	+ 13.6	D 1	3	—
Zágráb	60	+ 13.3	DNY 1	0	—
Fiume	59	+ 15.9	D 1	4	—
Bécs	55	+ 9.9	ENY 1	3	—
Prága	53	+ 11.8	NY 2	4	—
Krakó	55	+ 6.0	E 1	1	—
Lemberg	56	+ 8.4	D 2	1	—
Bregenz	54	+ 9.9	DNY 2	4	—
Salzburg	55	+ 11.3	DNY 3	3	—
Grácz	59	+ 9.6	K 1	1	—
Trieszt	59	+ 14.6	DK 1	4	7
Pola	58	+ 15.6	NY 1	3	—
Abbazia	58	+ 14.4	—	●	2
Lesina	60	+ 18.3	D 4	4	—
Kopenhága	44	+ 10.4	NY 2	▬	—
Stockholm	—	—	—	—	—
Szt-Pétervár	57	+ 5.1	K 1	4	—
Moszkva	62	+ 1.1	—	4	—
Varsó	53	+ 6.4	NY 1	3	—
Hamburg	45	+ 8.2	NY 3	●	—
Berlin	48	+ 10.0	ENY 3	4	—
München	54	+ 11.2	NY 1	4	—
Stornoway	43	+ 6.1	E 8	●	15
Scilly szigetek	61	+ 10.0	EK 6	3	3
Páris	56	+ 6.9	ENY 2	2	3
Nizza	58	+ 11.9	DK 2	3	1
Florencz	60	+ 15.2	DK 1	4	30
Róma	61	+ 17.4	DNY 2	4	1
Odessza	63	+ 9.1	DK 1	▬	—
Konstantinápoly	63	+ 13.0	—	▬	—

Vizállás, 1890. október 16-án.

A folyó neve	Állami vizmérce állomás	Ma méterben 0 pont felett	Ma méterben 0 pont alatt	Tegnap méterben 0 pont felett	Tegnap méterben 0 pont alatt
Duna	Pozsony	1.91	—	1.95	—
	Komárom	1.92	—	2.00	—
	Budapest	1.60	—	1.66	—
	Mohács	2.18	—	2.20	—
	Ujvidék	1.51	—	1.53	—
	Pancsova	0.11	—	0.14	—
	Orsova	1.00	—	1.05	—
Rába	Sárvár	0.47	—	0.37	—
	Győr	1.60	—	1.70	—
Vág	Szered	0.29	—	0.36	—
	Zákány	—	0.44	—	0.39
Dráva	Barcs	0.05	—	0.07	—
	Eszék	1.12	—	1.15	—
	M.-Sziget	0.22	—	0.28	—
	Tekeháza	0.38	—	0.42	—
	V.-Námény	—	0.13	0.08	—
	Tokaj	0.56	—	0.46	—
Tisza	Polgár	—	—	—	—
	Szolnok	—	0.34	—	0.56
	Csongrád	—	1.10	—	1.30
	Szeged	—	1.03	—	1.18
	Török-Becse	—	0.98	—	1.01
	Titel	0.84	—	0.85	—
Kraszna	N.-Majtény	0.22	—	—	—
	Deés	—	0.11	—	0.06
Szamos	Szatmár	0.26	—	0.26	—
Bodrog	Sáros-Patak	0.86	—	1.00	—
Latorcza	Munkács	0.17	—	0.20	—
Ondv.-Tapoly	Hoór	—	0.54	—	—
Berettyó	B.-Szt.-Márton	—	0.15	—	0.10
Sebes-Fekete-Fehér-Hármas- (Körös)	Nagyvárad	—	0.02	0.00	—
	Tenke	—	0.08	—	0.06
	Borosjenő	—	0.10	—	0.10
	Gyoma	0.17	—	0.28	—
Maros	Déva	—	0.20	—	0.22
	Arad	—	1.18	—	1.23
	Kiszelő	0.31	—	0.28	—
Béga	Temesvár	—	0.54	—	0.70
	N.-Becskerek	—	0.70	—	0.69
	Sziszek	—	1.28	—	1.28
Száva	Mitrovicza	0.16	—	0.16	—
Temes	K.-Kostély	—	0.26	—	0.45

Közlekedési utmutató.

Megjelent legutóbb az Egyetértés julius 20-diki számában.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései október 16.

Faj	Irányzat	Minőség suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	100 kilogramm ára frtig
Buza				
Bánsági ó	szilárd	74	—.—	—.—
» »	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	—.—	—.—
» »	»	80	—.—	—.—
» »	»	74	—.—	—.—
Tiszavidéki uj	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	7.45	7.60
» »	»	80	7.60	7.75
» »	»	74	—.—	—.—
Pestvidéki	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	7.40	7.55
» »	»	80	7.55	7.70
» »	»	74	—.—	—.—
Fehérmegyei	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	7.45	7.60
» »	»	80	7.60	7.75
» »	»	74	—.—	—.—
bácskai	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	7.45	7.60
» »	»	80	7.60	7.75
» »	»	74	—.—	—.—
északmagyarorsz.	»	76	—.—	—.—
» »	»	78	7.30	7.45
» »	»	80	7.45	7.60

Gabona ó vagy uj	Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	100 kilogramm ára frtig
Rozs uj	szilárd	—	70—72	6.85	7.15
Árpa »	»	takarmány	60—62	6.20	6.50
» »	»	égetni való	62—64	6.50	7.50
» »	»	sörfőzdei	64—66	7.60	9.—
Zab »	szilárd	—	39—41	6.50	6.90
Tengeri »	csendes	bánsági	75	6.15	6.20
» »	»	másnemü	73	6.10	6.15
Köle »	szilárd	—	nélkül	6.20	6.50
Kápaszta-repcze »	»	—	»	10.60	11.40
Bánsági repcze »	»	—	»	—.—	—.—

Gabona határidőre		Irányzat	100 % ára pénz	100 % ára árú
Buza	csendes	tavasz	7.69	7.70
»	»	őszre	7.40	7.41
Tengeri	»	május—junius	5.88	5.90
»	»	julius—aug.	—.—	—.—
»	»	aug.—szept.	—.—	—.—
Zab	»	Bpest szál. tavr.	6.93	7.94
»	»	» őszre	6.70	6.72
Káp. repcze	»	aug.—szept.	—.—	—.—

Különféle terméknek	Irányzat	Faj	Pénz frt	Árú frt
Heremag	kellemes	Luczerna magyar	46.—	50.—
»	»	Vörös	43.—	46.50
Repczeolaj	csendes	Őszi, kélszer finomitott	30.50	31.—
Olajpogácsa	»	Repcze	5.—	5.10
Disznózsir	szilárd	Pesti	54.50	54.75
»	»	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	»	M. ta légensz. áru m. sz.	44.—	45.—
»	lanyha	Városi légensz.	47.—	47.50
»	»	» » 3 darabos	48.—	48.50
Faggyu	szilárd	Füstölt	52.50	53.—
»	»	Olvasztott	37.—	38.—

100 kilogramm ára	Irányzat	Faj	Pénz frt	Árú frt
Szilva	kellemes	Boszniai hordóban 1889 zsákban 1889 Minőség 500 db

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, a compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik, és a hirdetés alatt álló szám közöltetik.

Angol nő még néhány órával rendelkezik. Czime 8721. szám alatt.

Eladás.

Használt és uj pénz-szekrények rendkivül olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 1090

A budavári uri utczában egy szép emeletes **ház eladó.** Bővebb értesitést a kiadóhivatalban 2526. szám alatt.

Eladó gőzmalom! Pestmegyében, vasutállomás és nagy könyökkel biró városban egy 150 métermázsa napi őrlésre megfelelően berendezett gőzmalomnak $^1/_3$ része, esetleg az egész eladó. A befektetett tőkének tizes kamata irásbelileg biztosittatik. Ajánlatok, illetve tudakozódások «K. S. 35,000» jelige alatt a kiadóhivatalhoz czimzendők. 8663

Egy nagyon jó kevéssé használt **rugós teherkocsi,** valamint egy ló szerszámmal együtt jutányos áron eladó. Bővebbet VII., Csengeri-utcza 21. szám; ugyanott istálló 1—2lóra való bérbeadatik. 8719

Elegáns **BUTOROK** ugymint **szalon, ebédlő, háló, boudoir** és **uri-szoba** berendezések, egészben vagy egyenkint olcsó árban eladatnak 2573 **Papnövelde-utcza 10.** Kecskeméti-utczával szemben.

Nem szédelgés uj ruhákkal, melyek mint régiek adatnak el, hanem csakis uraságoktóllevetett uriöltönyök a legnagyobb választékban a legolcsóbb áron kaphatók: **Károly-körut 2. szám, a hatvani-utcza sarkán, az udvarban.** Ugyanott ruha-kölcsönző intézet. 2485

Átiskolázott fenyők, nagyon szép példányok olcsón eladók. Pinus picea 70—75 cmt. magas 35 kr, méteren tul 50 kr darabja. $1^1/_2$ méteres földtömbhel kivéve, erőteljes válogatott példányok 1 forint, 2 méteres 1 frt 50 kr, $2^1/_2$ méteres 2 frt darabonként. Pinus Austriaca 70—80 cmt. magas, terebélyes példányok 35 krajczár darabonként. Azonnal megrendelhetők Szikora kertésznél, Nagy-Szőllős, Ugocsamegye. 2722

BOGDÁN JÓZSEF kocsigyáros. Gyár: Budapest, IX., Páva-utcza 10. és 12. Raktárak: Páva-utcza 7., Muzeum-körut 10. és 19. Mindennemü **kész uri fogatok** és **halottas kocsik** tetemes leszállitott árak mellett, még részletfizetésre is, kaphatók 140 frttól feljebb 2278 *Árjegyzékek ingyen és bérmentve*

BIRTOK eladó v. haszonbérbe adandó, P.-Baracson Pestmegyében, vasuti állomástól $1^1/_2$ órányira, 1300 hold. Bővebbet dr. Wohl Józsefnél Budapesten, Király-utcza 29. 8716

Majolika kályhákat valamint **Meidinger**-féle fütőkészülékeket szállit a legjutányosabb gyári árakban a **csász. és királyi majolika kályhagyár** SATTLER Testvérek czég 2668 Budapesten, Teréz-körut 15.

BUTOR részletfizetésre egyszerü és legelegánsabb kivitelben **egyes darabok és teljes lakberendezések** olcsón és kedvező feltételek mellett kaphatók. Belváros, **Duna-utcza 15. I. em.** 2500

Szepességi idei őszi friss különleges **terményeimből** ajánlok:

5 kilós posta bödöny **ridzike saláta gombát,** sárgás piros kemény husu, legfinomabban páczolva teljesen készen ....4.—
5 kilós posta bödöny **czukorba főzött** kiváló finom kárpáti vörös **áfonya** belőttet (jobb mint a Stájerországi) ..3.—
3 kilós bödönyke **szamócza földi eper** lekvárt legfinomabb minőség....4.50
3 kilós bödönyke kárpáti **málna** lekvárt ....4.—
5 kilós rekeszke őszi, friss, gyenge izü **kárpáti juhturót** legfinomabb minőségben 3.40
5 kilós bödöny **czukorba főzött fekete áfonya**-befőtt (Wohlbeeren) meghüléseknél gyógymódul 3.20
3 kilós bödöny czukorba főzött Hesepees csipkelekvárt 2.80
5 kilós csomag friss, puha **palocsai csemegesajtot 4.**—
1 rekeszke = 12 drb kárpáti **magyar imperial-sajtot** 2.20
1 rekeszke = 60 pár zamatos friss szepesi **paprikavirslit** 3.25
5 kl. zsák szepességi hamar fövő I. nagyszemü lencsét 1.80
1 kl. zsák szepességi hamar fövő I. középszemü lencsét 1.50
5 kilós zsák I. rendü hamar fövő zsuzsokmentes hámozott óriás aranysárga **borsót** különlegesség 1.40
5 kl. I. nagyszemü **hámozott borsó**....1.20
1 kl. zsák I. legfinomabb szárított, vékony szeletekbe felszelt magyar **uri gombát** 1.80
1 kl. zsák I. rendü legerősebb határszéli aromatikus **lengyel gombát** 2.60
stb. az összeg beküldése avagy postautánvéttel bárhova ajánl

TÓTH KÁLMÁN szepességi termények kiviteli telepe **Szepes-Szombat** Szepesmegye. 2727

Terjedelmes árjegyzékkel szivesen szolgálok.

BUTOR alkalmi vásárlás különösen ajánlatos **eljegyzetteknek Dorottya utcza 12. sz. I. em. 12. ajtó alatt** elegáns **szalon-, háló-, ebédlő- és uri szoba** berendezés, továbbá egyes **fekete és berakott szalon-butorok, szalongarniturák, ebédlő divány-szőnyegből, függönyök és szőnyegek** olcsó áron eladatnak. Megtekinthető reggel 9 órától, délután 2 órától. 2437

Vétel.

Vételre keresünk használt, de jó karban lévő **gőzcséplőgépeket.** Levélbeli ajánlatok a legolcsóbb ár, lóerő, gyártmány, a lokomobil és cséplő-szekrény számának megnevezésével, hány idényig használtatott, egyszerü vagy kettős tisztító. E lap kiadóhivatalába kéretnek «Gépgyár» 2734. sz. alatt.

Alkalmazást keres.

Özvegy nő házvezetőnői állást keres. Czime megtudható a kiadóhivatalban 8710. szám alatt.

Lakás és bérlet.

Bérbeadó Üllői ut 15, két utczai, előszoba, konyha, éléskamra 380 frtért. Egy utczai, egy udvari szoba, konyha, éléskamra 180 frtért. 8722

Birtok bérbeadás! 1400 magyar hold Hevesmegyében, vasut mellett, Pesthez közel, 12 évre bérbeadó. Ezen birtok soha bérbe nem volt adva, közel fekszik czukorgyárhoz és jelenleg is tejgazdaság van rajta, bérbe adatik előnyös feltételek mellett. Bővebbet Gazdasági Ügynökség Budapest Erzsébettér 8. Politzer Mór. 8717

Különféle.

Néhány ezerrel társ kerestetik. 8708

Dr. Pfeffermann Péter özv. által készített cs. k. kizárólag szabadalmazott és javított, **néhai dr Pfeffermann Péter-féle eredeti FOG-PÁSZTA** rég elismert **fogtisztitó - szer,** fogak tisztitása és a foghus épentartására kifejlett hatásában ez ideig maga nemében egyedüli **központi és szétküldési raktár: Bécs, I., Franzensring 22.**

Kapható **gyógyszertárakban,** gyógyfüszerkereskedésekben és illatszer üzletekben. — A czég és védjegyre (**Horgonyra**) ügyelni kell. Ára 1 frt 25 kr. 1793

Hirdetmény. Reicher Miksa csődtömegéhez tartozó kidolgozott bőr-áruk 1643 frt $98^1/_2$ kr leltári becsértékben és 43 frt 70 kr becsértékü bolti felszerelvények verseny ajánlat utján eladatnak. A becsérték 10%-ának bánatpénz gyanánt letétele mellett zárt ajánlatok, elfogadtatnak folyó évi október 26-iki déli 12 óráig. Bővebb értesitést nyujt **Dr. Nyiri Lajos** ügyvéd, tömeg-gondnok. IV., Egyetem-utcza 1. sz. 8709

A PALLAS irodalmi és nyomdai részvénytársaság könyvkiadóhivatalában kapható.

BOSZNIA és a HERCZEGOVINA *Uti rajzok és tanulmányok.* Irta **ASBÓTH JÁNOS.** Egy-egy kötet ára 3 frt 50 kr. Egy-egy füzet ára ..... 30 kr. Előfizetés 10 füzetre bérmentes elküldéssel 3 frt.

Férfi ruhát KRAUSZ jóhirnevü férfi-szabó czégnél beszerezni ajánljuk, Budapest, IV. ker., (belváros) kigyó-tér. 2458

BENKŐ, NEMES és GÖNCZI bútorgyára Budapest, hársfa-utcza 42. szám a külső dob-utcza sarkán elvállal és készít mindenféle asztalos, kárpitos és diszitési munkákat szolid, ízléses és stylszerü kivitelben. A gyár szomszédságában **Erzsébet-körut 39. sz.** a villamos vasut megálló helyén **nagy raktárt tartunk háló-, ebédlő-, szalon-, boudoir- és uri szobaberendezésekből,** valamint **egyes diszes** és **egyszerü bútordarabokból** és azokat, **minden versenyt kizárólag** olcsón eladjuk. A minőségért 2 évi jótállást vállalunk. — **A helybeli és vidéki bútorkereskedő uraknak megfelelő árkedvezményt nyujtunk.** 2730

A budapesti és bécsi katonakórházakban, valamint számos katonaezrednél nyert bő tapasztalat folytán, ezen orvostudor legmelegebben ajánlható.

Titkos betegségeket, ingycsőfolyásokat, sebeket, syphilis utókövetkezményeit, elgyengült férfierőt, magömléseket, önfertőztetés utóbajait, nőknél **fehérfolyást,** befeckendezés nélkül se bármely **női bajokat,** a legmakacsabb **bőrbetegségeket,** valamint ifjukori bünök következtében beállott **ideg-** és ennek utókövetkezményeit a **hátgerincznajokat** gyógyit **15 évi katonaorvosi** tapasztalat után a legujabb **gyógymód** szerint alaposan és biztos sikerrel

Dr. KÁJDACSY volt **cs. és kir. ezredorvos.** Lakás: Budapest, V., Váczi-körut 4. sz., I. em. bejárat a lépcsőnél. Rendel délelőtt $^1/_2$10—4 óráig, este 7—8 óráig; nőknek u. m. férfiaknak külön be- és kijárat — külön váróterem. — Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik és gyógyszerekért is gondoskodva lesz. 2543

AMERIKÁBA! MENETJEGYEKET a **németalföld-amerikai gőzhajózási társaságnál** I. Kolowratring 9. BÉCS. Prospektusok és bővebb felvilágositás ingyen kaphatók. Legrövidebb, leggyorsabb és legolcsóbb utazás. 1658

Cognac Salignac & Cie., részvénytársaságtól, Cognac. *Tőke 4.000.000 franc. Alapitási év 1809.* Ausztria-Magyarországi főraktárosok: HEINRICH MENDL & Cie. Bécs, I. Schottenring 32. **Tea** és **Rum** beviteli czég. 2591 Kapható minden jóhirű csemege és füszerkereskedésben.

„Egy uj tápszer". Hirschfeld Testvérek és Tsa. Csász. és kir. szabadalom. **„Zea"** **Zea** külsejére nézve hasonlit a rizshez, elkészitésénél is épugy kell elbánni. Amerikai kukoriczából lesz készitve és — mint a bécsi cs. és kir. mezőgazd. vegyészeti kisérleti állomás konstatálta — **rendkivüli nagy tápértékkel bir.** A Zeát e tulajdonságánál és mindenki által elismert **jó izénél** fogva forgalomba hozatalának rövid ideje óta nagyon sokan megkedvelték, ezek közt a legnagyobb intézetek és legelőkelőbb vendéglősök. Minthogy a Zeanak ára is, kiváló minőségéhez képest **olcsónak** nevezhető, reméljük, hogy a Zeát a nép minden rétegében mihamarább ismerni és megkedvelni fogják. 2150

Zea tápszerünk majd minden füszer és liszt kereskedésben kapható.

HIRSCHFELD TESTVÉREK és Tsa cs. és kir. szab. **zea-, árpakása- és borsóhámozó-gyár** Iroda: Bécs, II., Untere Augartenstrasse 18. **Központi főraktár Magyarország és a Balkán-államok számára WIDDER TESTVÉREK-nél** gabona- és termény-kereskedés **Budapest, V., Zrinyi-utcza 4. szám,** hol főzési próbák 250 grammig ingyen kaphatók.

A Kriegner-féle Acatia-szappan kellemes habzása rendkivüli kedves illatot ad, és nagy tartósságánál fogva mint a legtöbb pipere szappan. 1 darab ára 50 kr., 3 darab dobozban 1 forint 40 kr. kedvezmény. **Acatia-arczcréme** pár hét alatt a legszebb üdeszinü finom és üde gyermekarczot ad. 1 üveg ára 1 forint. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér, „Korona" gyógysz. 2732

A kinek egy **elegáns czipőre** vagy csizmára szüksége van, keresse fel dusan felszerelt áruházamat, a hol csak minden képzelhető czipőfajtákat választani lehet. A mit csak a sziv kiván, raktáron van. Miután mindent készpénzen vásárlok, továbbá nagy készletem van, azon helyzetben vagyok, olcsóbban mint bárki eladni. Kivonat vidéki megrendelések részére. **Uraknak:** Borjubőr czugczipő, erős fajta ... 3 frt; Borjubőr könnyü, boritva ... 4 frt; Sima czipő tükörbőrből 4.20 frt; Posztó czipő borjubőrrel beszegve ... 4.— «; Posztó czipő lakbőrrel beszegve ... 4.80 frt; Nemez czipő fagyos lábra ... 3.20 «; Szarvasbőr czipő ... 5·50 «; Bagariabőr csizma 1 darabból ... 9.— «; Bagariabőr csizma nyelvvel ... 8.— «; Orosz lakk csizma ... 10.50 «

Gamaslik nyargalóshoz vagy sár ellen:

6	7	8	9	gomb magas
2.20	2.70	3.30	3.70	

Nőknek: Zergebőr czugczipő, 16 cm. magas czuggal ... 3.20 frt; Kidbőr czipő, lakkbőrrel beszegve ... 4·— «; Keztyübőrczipő, szivalak ... 4·— «; Posztó czipő, zergebőrrel beszegve ... 3.20 «; Posztó czipő, orosz lakkal beszegve ... 4.— «; Nemez czipő, prémmel boritva, bőr sarokkal ... 2.20 «; Bőr czipő, báránybőrrel boritva ... 4.— «

Minden fajta czipők gummi talppal 1·80 krral drágább Minden bővebbet képes árjegyzékem, mely több 100 ábrát tartalmaz. — Vidéki megrendelések telkiismeretesen eszközöltetnek.

2610 **AGULÁR D.** Deáktér 6.

ELIXIR Dr GUILLIÉ (Dr GUILLIÉ GYÓGYITALA) *ERŐSÍTŐ SZER, NYÁLKA ÉS EPE ELLEN.* 75 év óta sikerrel használtatik májbetegség, szivbetegség, csúz, köszvény, hidegelés, náthaláz, és minden bőrbetegség ellen. Legolcsóbb hashajtószer, leghatásosabb vértisztító, de különösen a nyálka és epebajok ellen ajánlható. *Egy üveg ára: 3 frt 50 o.é. egy 1/2 üveg: 2 frt. o.é.* Nagybani eladás és főraktár: **Dr Paul GAGE fils,** 1er rendü gyógyszerésznél, PÁRIZSBAN, 9, RUE DE GRENELLE. *Raktárak minden nagyobb gyógyszertárban vannak.* Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában, Királyutcza 12 sz. a. 1295

Hektograph! Javitott másoló készülék. **Hektograph-anyag Hektograph-ténta.** **Levél-, számla-rendező és bibliorhaptes.** Képes árjegyzék, hektografált lenyomatok, ingyen és bérm. **LEWITUS JÓZSEF** Wien, Babenbergerstr. 9. B. Magyarországi vezérképviselő: **RIGLER JÓZSEF EDE** császári és királyi udvari szállító 2508 **Budapest,** V. kerület, Erzsébet-tér 19. szám, IV. kerület, Kecskeméti-utcza 13. sz.

2760 Telefon összeköttetés. A legjobb bel- és külföldi **zongorák, pianinók** és **harmóniumok** ujak és kijátszottak legjutányosabban kaphatók **ÉDER ANTAL GYULA** zongora-gyáros és birós. esk. szakértőnél **Budapest, IV., váczi-utcza 4. szám.** Eddig több mint 6000 drb elárusittatott. Árjegyzékek kivánatra küldetnek.

Magyar királyi államvasutak. Zágrábi üzletvezetőség.

18,548. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak csurgói osztálymérnökségénél egy 210 forint évi fizetés, 60 forint lakbér és a rendszeresitett szolgálati ruhák élvezetével egybekötött **irodaszolgai** állás üresedésbe jövén, ezen állás betöltése nyilvános pályázat utján fog eszközöltetni.

A polgári alkalmazásra jogositó hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazolványnyal ellátott altiszteknek az ily állások betöltésénél elsőbbséggel birván, felhivjuk azon altiszteket, kik az 1873. évi II. törvényczikk értelmében jogosultsággal birnak s emlitett állásra pályázni óhajtanak, hogy emlitett igazolványnyal felszerelt folyamodványukat, melyben a vasuti szolgálatra képesitő 35 évet meg nem haladó életkoron, ép és egészséges testszerkezeten kivül a magyar nyelvnek szóban és irásban való birása, valamint a számtan elemeiben való jártasság, végül a magyar honpolgárság kellően igazolandó, a következő megjelölés mellett: «**Pályázat a folyó évi 18,548. sz. alatt kiirt irodaszolgai állásra**», az üzletvezetőség általános I. osztályába folyó évi október 31-ig annál is inkább terjeszszék be, mert ezen határidőn tul netán beérkezendő kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Zágráb, 1890 október 5.

Az üzletvezetőség.

TITKOS betegségek. A nektünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelésül látrázat a hol a tudomány legujabb eivmányai a legtöbbféle tapasztalatokkal párosulva értékesitetnek, legmelegebben ajánlható.** **Dr. LEITNER** 47 év óta fennálló, minden segélyezközökkel ellátott rendelő helyiségében, *Budapesten, dob-utcza 18. sz.* **titkos betegségek, tehetetlenség, önfertőzés,** fehérfolyás levélileg is biztosan gyógyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—10-ig, d. u. 1—5-ig, este 7—10-ig. 1813

CZIMBAL OM kedvelőknek van szerencsém **szabadalmazott hirneves Czentralis czimbalmaimat** pédal vagy anélkül melegen ajánlani. Tekintetbe véve hangszergyáram szak és czélszerü berendezését és az anyagok nagybani olcsó beszerzését, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy gyártmányaimat felette olcsóbb vételárban bocsáthatom forgalomba, mint bárki. A mi a czáradt fából, válogatott s begyakorlott munkásaim által őrizetem alatt készitettnek. *Ezenkivül nálam kapható a legujabban megjelent és hálás modorban irt* **czimbalom iskola** *I. rész 3 frt, II. rész 3.50 frt, valamint a* **„Czimbalom"**, *czimbalom zenefolyóirat, hav. 16 oldalon megjelenő kottafüzetekkel à 1.20 frt. legfinomabb angol hurok egy karika ára 60 kr., 1 drb fonott hur (basshur) 12 kr.* **Czimbalom árjegyzék, ugymint nagy képes árjegyzékem, melyben a raktáramban lévő minden egyéb hangszer felsorolva van, kivánatra ingyen küldetik.** Tisztelettel 2018 **APPEL IG.** hangszergyáros, Bpest, gróf Károlyi- és magyar-utcza sarkán.

Non plusultra Lóheremag fejtők kézi hajtásra 58 frton, továbbá szecskavágók, répavágók, darálógépek, kukoricza-morzsolók, uszó kocsikenőcs, valamint egyéb gazdasági szükségletek SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TÁRSA *gép és szerszámüzletében* 2733 **Budapest váczi-körut 26. szám.**

5 FORINT egy **Zóna-sacco.** | **8 FORINT** egy **felöltő.** Mindakettő tiszta gyapjuszövetből és divatosan készitve. Azonkivül legnagyobb választék mindennemü **uri és gyermekruhákban** szigoruan szolid szabott árakon, melyek minden darabra fel vannak irva. Továbbá a legdivatosabb **angol, franczia** és **brünni** gyapjuszövetek dus raktára mérték utáni megrendelésekre. **THEIN ÉS TÁRSA „ELSŐ HAZAI URI RUHA-CSARNOK"** 2159 **Budapest, IV., Hatvani-utcza 1. szám, Ferencziekbazára.** Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., kecskeméti-utcza 6. szám.

A LEGSZEBB KÉPES LAP. EVENKÉNT EGY NAGY ÜNNEPI SZÁM. EVENKÉNT HAT SZINES MÜMELLÉKLET.

ORSZÁG-VILÁG

(OKTÓBER—DECEMBER).

Az «Ország-Világ», e legnagyobb és legszebb magyar képes és szépirodalmi lap, mely **Benedek Elek** gondos szerkesztésében évről-évre nagyobb kedveltségnek és elterjedésnek örvend, az ujévvel fennállásának **tizenegyedik** évfolyamába lépett. Sokkal szebb mult áll e lap mögött, semhogy hangzatos programmra volna szüksége — Az «Ország-Világ» rendes tartalma: **két regény,** több **novella, tárcza,** ismeretterjesztő közlemények, élet- és jellemrajzok, közlemények s nők részére «**Nők Világa**» czimen egy gondosan szerkesztett rovat, melyben számos divatkép, divatlevél, háztartási, kertészeti teendők s egyéb nőket érdeklő apróságok vannak közölve.

Az «Ország-Világ» előfizetői évenkint **hat művészi becsü fény- és színnyomatu mümelléklet kapnak** s ezen kivül minden évben jelen meg külföldi képes lapok példájára egy rendkivüli **ünnepi szám,** melyet mig nem előfizetők **50 krért** szerezhetnek meg, **a következő évi uj előfizetők is ingyen kapják egész éven át.** Ilyen volt 1888-ban a **karácsonyi ajándékul szánt ünnepi szám,** mely a **képviselőház ötven iró tagjának arczképét közli s ugyanazok nagyérdekü dolgozatait, névaláirásuk hasonmásával.** Ilyen volt 1889-ben a **fiatal irók** ünnepi száma, melyben **50 fiatal iró szépirodalmi dolgozata és arczképe** van közölve. E nagybecsü számot, melyhez nagyszerü mümelléklet is jár, az **1890-ik évfolyamában belépő előfizetők ingyen kapják.**

Az «Ország-Világ» a mellett, hogy **egyetlen lap, mely mümellékleteket** ád előfizetőinek, még az **előfizetésnél is nyujt kedvezményeket.** Nevezetesen az «**Egyetértés**» előfizetői **10 forint helyett 8 forintért** rendelhetik meg; nemkülönben **8 forintért** fizethetnek rá elő **a tanitók és tanitónők is.**

Igen érdekes a nagy gonddal szerkesztett **talány-rovat** is, s a megfejtők közt minden héten kisorsoltatik **egy becses könyv, eredeti rajz vagy zenemü.**

Az «Ország-Világ», miután minden számában van 8—10 önálló, teljesen befejezett közlemény, **bármely számtól kezdve** megrendelhető. A megrendelés **könyvkereskedők** utján is történhetik.

Mutatványszámok kivánatra ingyen küldetnek.

Előfizetési föltételek:

Egész évre	10 frt — kr.	Az «**Egyetértés**»-sel együtt rendelve:	
Félévre	5 « — «	Egész évre	28 frt — kr.
Negyedévre	2 « 50 «	Félévre	14 « — «
Egy hóra	— « 85 «	Negyedévre	7 « — «
Egyes szám	— « 20 «		

Az előfizetési pénzek — legczélszerübben posta utalványon — a kiadóhivatalba (**Budapest, kecskeméti-utcza 6. sz.**) küldendők.

ÁLLANDÓAN KÉT REGÉNY.

Egyévi önkéntesek figyelmébe! A magyar királyi honvédelmi miniszterium által hivatalos kiadásban a következő **szolgálati és tankönyvek** adattak ki:

Tankönyv az egyévi önkéntesek számára a cs. és kir. közös hadügyminiszter által kiadott «Instruktion für die Einjährig-Freiwilligen der Infanterie und Jägertruppe v. J. 1889» czimü tankönyv hiteles magyar kiadása.

I. rész. **Harczászat,** ára	— frt 85 kr.
II. « **Fegyverszak,** 4 táblával, ára	1 « 10 «
III. « **Hadseregszervezet,** ára	1 « 10 «
IV. « **Tereptan s terepábrázolás,** ára	— « 60 «
V. « **Müszaki oktatás,** ára	— « 90 «
VI. « **Katonai ügyirály,** példa- és feladat-gyüjteménynyel, ára	— « 60 «
VII. « **Gazdászat kezelési ügyvitel,** példa- és feladat-gyüjteménynyel, ára	— « 65 «

Szolgálati szabályzat a magyar királyi honvédség számára az 1875. évi «Szolgálati szabályzat» második kiadása.

I. rész. (A—32. a.) ára	75 kr.
II. « (A—32. b.) ára	65 «
III. « (A—32. c.) gyalogság szám, ára	15 «

Gyakorlati szabályzat a magyar királyi honvéd gyalogság számára. Harmadik kiadás. (E—5.) ára ... 35 kr.

Gyakorlati szabályzat a magyar királyi honvéd lovasság számára. I. Második kiadás 1889. (E—6. a) ára ... 60 kr.

Fegyver-utasitás a magyar kir. honvéd gyalogság számára, három táblával. (F—19.) ára ... 50 kr.

Ásó-utasitás a gyalogság számára. Második kiadás (E—1) ... 12 kr.

Lankmayr Nándor, Fegyvertan. Az eredeti után szerkesztett hivatalos kiadás. Pótfüzet a munka 1. füzetéhez: szálfegyverek és robbanó készitmények. Ára ... 10 kr. Pótfüzet a munka IV. füzetéhez: kézi lőfegyverek. Ára ... 65 kr.

A fentnevezett hivatalos szolgálati könyvek kaphatók minden hazai könyvkereskedésben és az alulirott könyvkiadóhivatalában Budapesten

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

A PALLAS könyvkiadóhivatalában Budapesten kaphatók a következő könyvek és nyomtatványok

közigazg. hatóságok számára.

KÖZSÉGI KÖZIGAZGATÁSI KÉZIKÖNYV. Utmutató a községi közigazgatás minden ágában, irta **Dobori István.** Negyedik bővitett kiadás. (A belügyminiszterium által 1994/86. eln. sz. alatt hivatalosan ajánlva. Ára 4 frt.

A MAGYAR ÁLLAM KÖZIGAZGATÁSI JOGA. Kézikönyv joghallgatók és szigorlók számára. Irta **Dr. Csiky Kálmán** egyetemi m. tanár. I. A m. állam közig. szervezete. ... Ára 2 frt.

VÉDTÖRVÉNY és az annak végrehajtására vonatkozó utasitás első része. A közös hadsereg s hadi tengerészet és a honvédség kiegészitése. Ára 1 forint 10 kr. Utasitás a véderőről szóló 1889. évi VI. törvényczikk végrehajtása tárgyában. Második rész. A szolgálati kötelezettség teljesitése a hadseregben és a haditengerészetben. Ára 30 kr.

VÉDERŐ NYOMTATVÁNYOK közig. hatóságok számára egy iv ára 2 kr és pedig:

1.	minta.	**Anyakönyvi kivonat** (utasitás 15. §.)
2.	«	**Saját anyakönyvben elő nem fordulók lajstroma** (utasitás 15. §.)
5.	«	**Igazolvány** (utasitás 23. §.)
6.	«	**Illetőségi lajstrom** (utasitás 24. §.
7.	«	**Idegen állitás kötelesek lajstroma** (utasitás 24. §.)
8.	«	**Ismeretlenek lajstroma** (utas. 24. §.)
9.	«	**Sorshuzási** « (utas. 33. §.)
10. A.	«	**Állitási lajstrom a büntetéses állitások számára** (utas. 36. §.)
10. B.	«	**A sorsszámu utóállitások számára** (utas. 36. §.)
10. C.	«	**Állitási lajstrom** (utasitás 36. §.)
11.	«	**Igazolvány kedvezményesek számára** (utasitás 46., 50, 53., 57., 60. §.)
13.	«	**Családi értesités** (utas. 56. §.)
14.	«	**Előjegyzési könyv póttartalékosokról** (utas. 61. §.)
15.	«	**Előjegyzési könyv póttartalékos papokról** (utas. 61. §.)
16.	«	**Személyazonossági bizonyitvány** (utas. 65. §.)
18.	«	**Belépési bizonyitvány** (utas. 69. §.)
21.	«	**A távollevők jegyzéke** (utas. 109. §.)
22.	«	**Előjegyzési könyv a besorozásokról** (utas. 124. §.)
23.	«	**Kimutatás az ujonczkivetéshez** (utas. 124. §.)
30.	«	**Ujonczjutaléki kimutatás** (utas. 132. §.)
31.	«	**Belépési bizonyitvány** (utas. 146. §.)
32.	«	**Belecegyező nyilatkozat** (utas. 146. §.)

NYILVÁNTARTÁSI UTASITÁS a hadsereg és tengerészek számára. Hivatalos kiadás. I. rész. Legénység. Ára 45 kr.

NYILVÁNTARTÁSI NYOMTATVÁNYOK közig. hatóságok számára. Egy-egy iv. 2. kr. és pedig:

9.	minta.	**Nyilvántartási jegyzőkönyv** (utasitás 20. §. 199. lap.)
10.	«	**Névlajstrom** ehhez (20. §. 202. lap).
14.	«	**Jelentkezési könyv** (utasitás 22. §. 209. lap)
15.	«	**Névlajstrom** ehhez (utasitás 22. §. 212. lap).
16.	«	**Nyilvántartási jegyzék** (utasitás 22. §. 213. lap).
20.	«	**Tartózkodási változási kimutatás** havonkint (utasitás 24. §. 217. lap).
30.	«	**Menetutalvány** (sága a közös hds. sz.)
	« «	(fehér a honvédség sz.)
	« «	(kék a tengerészet sz.)
31.	«	**Igazoló-jegy.**
42.	«	**Előjegyzőkönyv a szökevények gyanánt fogyatékba vett személyekről.**

NÉPFÖLKELÉSI TÖRVÉNY ÉS MIN. UTASITÁS a m. korona országai részére ... Ára 25 kr.

NÉPFÖLKELÉSI NYOMTATVÁNYOK közigazgatási hatóságok részére. Egy-egy iv 2 kr. és pedig:

2. A.	minta.	**Népfölkelési lajstrom** (utasitás 13. §.) kiképzettek sz.
2. B.	«	**Népfölkelési lajstrom** (utasitás 13. §.) ki nem képztettek sz.
3. A.	«	**Népfölkelési összeiró lajstrom** (utasitás 14. §.) kiképzettek sz.
3. B.	«	**Népfölkelési összeiró lajstrom** (utasitás 14. §.) ki nem képztettek sz.
4.	minta.	**Összetes kimutatás a népfölkelésre kötelezettekről** (utasitás 34., 84. §.)
7.	«	**Értesitő a népf. kötelez. egyénekkel előfordult változásokról** (utasitás 39. §.)
10.	«	**Ideigl. fölmentendők névjegyzéke** utasitás 104. §.)
13.	«	**Igazolvány** (utasitás 127. §.)
9.	«	**Mentesitő igazolvány** (utasitás 101. §.)

SZABÁLYRENDELET a hadsereg és honvédség lószükségletének fedezése iránt. Hivatalos kiadás. Ára 50 kr

BELÜGYM. RENDELETEK az 1886. évi XXI., XXII., XXIII. törvényhatósági és fegyelmi törvényczikkek életbeléptetéséről (37621., 38934, 38506., 37690.) Ára 30 kr.

ERDŐ-TÖRVÉNY (1879: 38. t.-cz.) magyarázatokkal, irodalmi-példákkal és a min. rendeletek felsorolásával. Ára 80 kr

BÉLYEGILLETÉKI TÖRV. ÉS SZABÁLYOK illetéki dijjegyzékkel, késed. kamattáblákkal, % illetéki dijtáblákkal és a p. ü. közig. biróság döntvényeivel. Az 1887: 45. t.-cz. szerint átdolgozott uj kiadás. ... Ára 2 frt.

Nyomatott a kiadótulajdonos: Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IV., Kecskeméti-utcza 6. szám.